

Torkil Løwe

Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn

Unge oppvokst i Norge med foreldre fra Pakistan,
Tyrkia og Vietnam

Rapporter I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

© Statistisk sentralbyrå, april 2008	Standardtegn i tabeller	Symbol
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Tall kan ikke forekomme	.
	Oppgave mangler	..
	Oppgave mangler foreløpig	...
ISBN 978-82-537-7361-2 Trykt versjon	Tall kan ikke offentligjøres	:
ISBN 978-82-537-7362-9 Elektronisk versjon	Null	-
ISSN 0806-2056	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Emne	Foreløpige tall	*
00.02	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimalskilletegn	,

Sammendrag

Rapporten er basert på intervjuer med 870 unge i alderen 16-25 år som enten er født i Norge eller innvandret til Norge før de fylte 6 år, med begge foreldre født i Pakistan, Tyrkia eller Vietnam.

Tre av fire unge med innvandrerbakgrunn er født i Norge, mens resten har innvandret før de fylte 6 år.

Rapporten kartlegger forskjeller i levekår etter landbakgrunn og mellom kjønnene i utvalget, og sammenligner levekårene med både unge ellers og eldre førstegenerasjonsinnvandrere.

Unge med innvandrerbakgrunn bor i større grad hos foreldrene enn unge ellers, særlig de eldste. Unge med pakistansk bakgrunn har størst husholdninger, men bor også i de største boligene. Trangboddhet oppfattes sjelden som et problem da bare en av ti synes boligen er for liten. Et mindretall ønsker seg mange med samme landbakgrunn i nabolaget, og tre av ti mener det ideelle her ville være "noen få".

Andelen gifte er høyere – og andelen som har samboer vesentlig lavere – enn blant andre unge. Blant dem med tyrkisk bakgrunn er nesten hver fjerde gift, mot knapt en av åtte med pakistansk og bare en av hundre med vietnamesisk bakgrunn. To av tre gifte hadde svært stor innflytelse på ekteskapsinngåelsen. En av fem gifte har ektefellen boende i utlandet.

Unge med innvandrerbakgrunn er like aktive i jobb og/eller utdanning som andre unge. Nær to av tre går på skole eller studerer, kvinner noe oftere enn menn, som blant unge ellers. Andelen som har arbeid er fullt på høyde med andre unge. Andelen som har arbeid er særlig høy blant unge med tyrkisk bakgrunn. Det er her stor kjønnsforskjell blant dem med pakistansk bakgrunn.

Unge med innvandrerbakgrunn har mindre problemer med husholdningsøkonomien enn andre unge.

Unge med innvandrerbakgrunn har bare litt dårligere egenvurdert helse enn andre unge, men er mer plaget av nervøsitet og tungsinn. Eldre unge med innvandrerbakgrunn røyker oftere enn andre unge, mens de yngste røyker sjeldnere.

Tre av ti har ingen gode venner med norsk bakgrunn, og andelen er lavere blant de yngre enn blant de eldre. Det er færre som mangler venner med norsk bakgrunn enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Ensomhet er også mindre utbredt enn i foreldregenerasjonen. Unge med innvandrerbakgrunn er verken mer eller mindre ensomme enn andre unge.

En av tre ser film eller TV på foreldrenes morsmål daglig. Når de leser, velger de aller fleste norske bøker og aviser.

Nesten halvparten sier at religion er "svært viktig i livet". Blant dem med pakistansk og tyrkisk bakgrunn er religion minst like viktig for de unge som for førstegenerasjonsinnvandrere. Unge menn med pakistansk bakgrunn er mer religiøst aktive enn førstegenerasjonsinnvandrere.

To av tre mener de snakker svært godt norsk. De fleste behersker foreldrenes morsmål godt, og en del mestrer morsmålet *bedre* enn norsk. De som har hatt lengre opphold i hjemlandet, har dårligere norskkunnskaper enn andre.

Nesten halvparten har følt seg forskjellsbehandlet på grunn av sin utenlandske bakgrunn på ett eller annet samfunnsområde. Unge med vietnamesisk bakgrunn føler seg alt i alt sjeldnere dårlig behandlet enn unge med pakistansk eller tyrkisk bak-

grunn. Kvinner føler seg sjeldnere dårlig behandlet enn menn. Unge med tyrkisk bakgrunn føler seg oftere diskriminert på boligmarkedet enn andre. Én av fire mente diskriminerende holdninger var blant årsakene til at de var blitt gående uten jobb. Dette er nøyaktig den samme andelen som blant innvandrerbefolkningen for øvrig. Færre etterkommere enn førstegenerasjonsinnvandrere sier de har opplevd forskjellsbehandling på boligmarkedet.

Et klart flertall av unge med innvandrerbakgrunn føler en betydelig grad av samhørighet med Norge som land. De føler imidlertid ikke større samhørighet med Norge enn foreldregenerasjonen, og samhørighetsfølelsen er ikke sterkere blant eldre enn yngre ungdommer. Over halvparten blant unge med pakistansk bakgrunn har gått på skole i Pakistan, og en av fem har her hatt minst ett års skolegang. En av tre vurderer på sikt å flytte til opprinnelseslandet. Andelen som vurderer å flytte er betydelig lavere enn blant førstegenerasjonsinnvandrere.

Prosjektstøtte: Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet

Innhold

Sammendrag	3
Innhold	5
Forord	7
1. Innledning	8
1.1. Bakgrunn og problemstilling	8
1.2. Datamateriale og definisjoner.....	9
1.3. Alders- og kjønnsfordeling i utvalget	13
2. Bakgrunn, familie og ekteskap	16
2.1. Bakgrunn for innvandringen	16
2.2. Foreldre og søsken	16
2.3. Ekteskap og parforhold	19
3. Husholdning og boforhold	24
3.1. Husholdningen: Hvem bor ungdommene sammen med?	24
3.2. Boligstørrelse og trangboddhet	30
3.3. Tilfredshet med boligen og med andel innvandrere i nabolaget	31
3.4. Eier eller leier?	33
4. Skole og arbeid	34
4.1. Skolegang og studier.....	34
4.2. Tilknytning til arbeidsmarkedet.....	36
4.3. Utenfor både utdanningssystem og arbeidsmarked?	40
5. Økonomi og inntekt	42
5.1. Inntekt og mottak av offentlige ytelser	42
5.2. Betalingsproblemer og husholdsøkonomi	44
6. Helse og livsstil	47
6.1. Egenvurdert helse	47
6.2. Fysisk aktivitet	48
6.3. Psykisk helse	49
6.4. Røyking og overvekt.....	51
7. Sosialt nettverk	54
7.1. Venner i Norge	54
7.2. Venner med norsk bakgrunn	56
7.3. Fortrolighet og ensomhet	58
8. Fritidssysler og mediebruk	61
8.1. Idrett, kultur og foreningsdeltaking	61
8.2. Mediebruk	63
8.3. Hjelp gitt til slektninger, venner og naboer	64
8.4. Husarbeid	64
8.5. Vold, tyveri og utrygghet.....	65
9. Religion og religionsutøvelse	67
9.1. Trostilhørighet	67
9.2. Hvor viktig er religionen i den enkeltes liv?	67
9.3. Religjøs praksis	69
10. Språkferdigheter og språkbruk	73
10.1. Ferdigheter i norsk	73
10.2. Ferdigheter i foreldrenes morsmål.....	74
10.3. Språkbruk hjemme	76
10.4. Norskferdighetenes bakgrunn	79
11. Følelse av diskriminering og samhørighet med Norge	81
11.1. Opplevelse av diskriminering på ulike samfunns-områder	82
11.2. Nærmere om diskriminering på boligmarkedet.....	83
11.3. Nærmere om diskriminering på arbeidsmarkedet	85
11.4. Opplevelse av samhørighet med Norge	86
11.5. Forholdet til opprinnelseslandet: Besøk, opphold og flytteplaner	87
12. Oppsummering	90
12.1. Innledning	90
12.2. Bakgrunn, familie og ekteskap	90
12.3. Husholdning og boforhold	91
12.4. Skole og arbeid	92
12.5. Økonomi og inntekt	92
12.6. Helse og livsstil.....	93
12.7. Sosialt nettverk.....	94

12.8.	Fritidssystemer og mediebruk	94
12.9.	Religion og religionsutøvelse	95
12.10.	Språkferdigheter og språkbruk	96
12.11.	Følelse av diskriminering og samhörighet	96
12.12.	Forskjeller i forhold til unge i befolkningen	97
12.13.	Forskjeller mellom unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia	99
12.14.	Forskjeller mellom menn og kvinner	100
12.15.	Forskjeller og likheter mellom unge med innvandrer-bakgrunn og andre innvandrere	101
Referanser.....		104
Vedleggstabeller.....		106
	Innledning	106
	Bakgrunn, familie og ekteskap	107
	Husholdning og boforhold	108
	Skole og arbeid	111
	Økonomi og inntekt	112
	Helse	112
	Sosialt nettverk	113
	Religion og religionsutøvelse	114
	Følelse av diskriminering og samhörighet med Norge	115
Figurregister		116
Tabellregister		118

Forord

Rapporten gir en bred oversikt over levekårene blant unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, som enten er født i Norge eller som har hatt det meste av oppveksten i Norge. Rapporten er en oppfølger til *Levekår blant innvandrere 2005/2006* (Blom og Henriksen 2008), og er basert på et tilleggsutvalg til denne.

Rapporten gir en første oversikt over hva ungdommene har svart på spørsmålene som ble stilt i Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn. Rapporten kartlegger forskjeller mellom unge som har bakgrunn fra de tre landene som er med i undersøkelsen (Pakistan, Vietnam og Tyrkia), og sammenligner levekårene med både unge ellers og med eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Det er hele veien lagt vekt på å beskrive forskjeller mellom kjønnene, og på å ta hensyn til aldersforskjeller.

Innen rapportens rammer har det ikke vært mulig å dekke absolutt alle temaer og spørsmål som ble stilt i Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn. Det er heller ikke gjort analyser som kan fastslå årsakssammenhenger. Senere analyser og publikasjoner vil her kunne gå dypere inn i dette interessante datamaterialet. Spørreskjemaet gjengis i dokumentasjonsrapporten (Gulløy 2008b).

Undersøkelsen er finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Anders Barstad, Svein Blom og Hege Kitterød har bidratt med nyttige innspill og kommentarer. Svein Blom har produsert tallgrunnlaget fra hovedutvalget (*Levekår blant innvandrere 2005/2006*). En særlig takk rettes til Anders Barstad for uvurderlig hjelp og skriftlige bidrag i siste kapittel i en hektisk innspurt de siste ukene før publisering, da forfatteren lå med benbrudd.

1. Innledning

Denne rapporten gir en bred oversikt over levekårene blant unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Rapporten er en oppfølger til rapporten fra hovedutvalget til Levekår blant innvandrere 2005/2006 (Blom og Henriksen 2008). Mens denne hovedundersøkelsen dekket en større del av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, baseres oppfølgerrapporten på et tilleggsutvalg av 16-25 åringer oppvokst i Norge med foreldre fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam. En viktig grunn til denne begrensningen er at det først og fremst er innvandrere fra disse landene som har barn som har rukket å bli unge voksne og som utgjør en gruppe av tilstrekkelig størrelse (samtidig som det finnes relativt få som er eldre enn 25 år). I rapporten ser vi etter forskjeller og likheter mellom ungdommer med bakgrunn fra disse tre landene, mellom kjønnene og mellom de yngste og eldste ungdommene. Vi sammenligner også levekårene blant unge i tilleggsutvalget med eldre førstegenerasjonsinnvandrere og med unge i befolkningen generelt.

1.1. Bakgrunn og problemstilling

1.1.1. Bakgrunn

Det er rettet stor oppmerksomhet mot innvandrenes barn, *etterkommerne*, både i opinionen, i media og i politikken, og det er et betydelig behov for kunnskap og innsikt i deres liv og levekår. Sentrale spørsmål er i hvilken grad etterkommerne er – og vil bli – mer integrert i det norske samfunnet enn førstegenerasjonsinnvandrere. I hvilken grad har de blitt påvirket av og "tilpasset seg" landet og kulturen de eller deres foreldre har innvandret til? I hvilken grad har det norske samfunnet tilpasset seg etterkommerne, som jo er født i Norge og hvor i mange tilfeller kun utseendet skiller?

Et spørsmål som ofte er blitt stilt, er om unge innvandrere og etterkommere faller mer eller mindre utenfor på arenaer som jobb og utdanning (Henriksen og Østby 2007). Offentlig statistikk har indikert at dette ikke er tilfelle for etterkommernes del, da både andelen sysselsatte og andelen som er under utdanning ligger nært opp til andelene blant andre unge - i skarp kontrast til unge førstegenerasjonsinnvandrere (Olsen 2006). Et annet fokus i debatten om innvandrere og integrering er ekteskaps- og familiemønstre. Gifter unge med innvandrerbakgrunn seg like tidlig som foreldrene gjorde, og hvilken innflytelse har de på ekteskapsinngåelsen? I hvilken grad holder de fast ved sin bakgrunn og ved kulturen fra foreldrenes opprinnelsesland? Føler innvandrerungdom seg norske? Blir de diskriminert, og i så fall på hvilke måter og på hvilke områder? Dette er spørsmål vi kommer inn på i denne rapporten.

En levekårsundersøkelse der et representativt utvalg av unge med innvandrerbakgrunn gir førstehånds opplysninger om slike og andre sider ved livet, under full konfidensialitet, gir verdifull innsikt i forhold som det helt eller delvis mangler opplysninger om i offentlige registre. Selv der registeropplysninger finnes vil man kunne få belyst virkeligheten fra en annen vinkel gjennom intervju, noe som kan gi ny og viktig kunnskap.

Motivet for å intervju et tilleggsutvalg til intervjuundersøkelsen Levekår for Innvandrere 2005/2006 (LKI 2005/2006) er å kunne analysere levekår blant unge spesielt, med større sikkerhet enn hva som er mulig i hovedutvalget. I hovedutvalget er antallet etterkommere lite slik at den statistiske usikkerheten her blir stor og muligheten for å se på undergrupper liten. I tillegg ønsket man å få et innblikk i om og på hvilke måter integrasjonen og ulike levekårsforhold endrer seg fra en generasjon til den neste. Når man skulle intervju et tilleggsutvalg, kunne man erstatte enkelte spørsmål som er uinteressante for målgruppen med mer relevante spørsmål blant annet knyttet til ekteskapsinngåelse, reiser til hjemlandet og flerspråklighet i familien. Tilleggsutvalget øker samtidig utbyttet av hovedutvalget og gir muligheter for

å avdekke forskjeller mellom etterkommere og unge som har innvandret før skolealder.

1.1.2. Problemstilling

Rapporten omhandler levekårene blant unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som har vokst opp i Norge. Nærmere bestemt ser vi på *unge i alderen 16-25 år som enten er født i Norge eller innvandret til Norge før de fylte 6 år, med begge foreldrene født i Pakistan, Tyrkia eller Vietnam*. Rapporten gir en omfattende oversikt over hva intervjudeltagerne har svart på spørsmålene i intervjuundersøkelsen Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn. Temaer som blir behandlet er i første rekke familie-, ekteskaps- og boforhold, økonomi, skole, utdanning, arbeid, helse og sosial kontakt. Fritidsvaner ellers, samt opplevelse av diskriminering og andre sider ved ungdommens liv, hverdag og tilværelse, beskrives også. Dessuten ser vi hvor mange som har vært, eller har tilbrakt større deler av oppveksten, i opprinnelseslandet.

I rapporten legges det stor vekt på å belyse eventuelle forskjeller i levekår innad i utvalget, og da først og fremst mellom de tre bakgrunnslandene (Pakistan, Tyrkia og Vietnam). Disse representerer svært ulike bakgrunner blant annet med hensyn til innvandringsårsak, kultur, religion, ekteskaps- og familienormer og muligheter for hjemreiser. Rapporten har også fokus på eventuelle ulikheter mellom menn og kvinner og mellom yngre og eldre ungdommer. Der det synes relevant, spør vi dessuten om det er forskjeller mellom dem som bor hos foreldrene og dem som har egen husholdning, mellom dem som er født i Norge og dem som har innvandret i ung alder, mellom gifte og ugifte og mellom dem som bor alene og dem som bor sammen med andre.

I tillegg til å kartlegge interne mønstre relateres levekårene blant unge med innvandrerbakgrunn til innvandrere ellers og særlig til *eldre førstegenerasjonsinnvandrere* i hovedutvalget (LKI 2005/2006), samt til unge i hele befolkningen representert ved Statistisk sentralbyrås ordinære levekårsundersøkelser. Dermed kan vi avdekke ulikhet og likhet som *kan* ha integrasjonspolitiske og andre viktige implikasjoner. Referansegruppene og nytten av disse drøftes nærmere på side 11.

Det er i denne rapporten bare begrenset anledning til å utdype eller forklare eventuelle forskjeller (og likheter), og til å kombinere svar på ulike spørsmål for å belyse problemstillinger som ikke spesifikt ble reist i spørreskjemaet. Leseren gis imidlertid rikelig anledning til å gjøre sine egne tolkninger og vurderinger. For eksempel får spørsmålet om integrasjonsprosesser en overflattisk behandling i rapporten. På dette og andre områder vil rapporten bare antyde sammenhenger og prosesser og vil være et utgangspunkt for videre analyser og undersøkelser.

1.2. Datamateriale og definisjoner

1.2.1. Kort om datamaterialet

Rapporten baseres på en tilleggsundersøkelse til Levekår for innvandrere 2005/2006 (LKI 2005/2006), og kalles (i denne rapporten) *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn*. Undersøkelsen er basert på en omarbeidet utgave av spørreskjemaet til LKI 2005/2006, som ble presentert for et *tilleggsutvalg* til LKI 2005/2006. Tilleggsutvalget omfatter 870 intervjupersoner i alderen 16-25 år som enten er født i Norge, eller har bodd i Norge fra de var 5 år eller yngre, og hvor begge foreldrene er født i - og har innvandret til Norge fra - Pakistan, Vietnam eller Tyrkia. Disse personene, som dels er etterkommere og dels er det vi benevner som *tidliginnvandrete*, skal representere den delen av befolkningen (med opprinnelse i de tre landene) vi i rapporten kaller *unge med innvandrerbakgrunn* og som i alt teller vel 7000 personer i Norge i dag (Tabell 1.1).

1.2.2. Nærmere om utvalg, vekting og representativitet

Pakistan, Vietnam og Tyrkia er de landene som har flest etterkommere i Norge i dag. Dette har dels sammenheng med at innvandrere fra disse landene var tidlig ute med å etablere seg i Norge (Kjelstadli 2003). Videre er andelen som kom til landet før fylte 6 år (tidliginnvandrete) høyest fra to av landene som er med i tillegg-utvalget, nemlig Pakistan og Vietnam (Blom og Henriksen 2008). I Norge finnes det likevel mange etterkommere og tidliginnvandrete med bakgrunn fra andre land, for eksempel India, Marokko, Chile og Iran (Henriksen 2007, Blom og Henriksen 2008). Utvalget blir derfor ikke representativt for *alle* unge med innvandrerbakgrunn.

Til intervjuundersøkelsen (bruttoutvalget) ble det trukket ut 500 potensielle intervjudeltakere med bakgrunn fra hvert av de tre landene, til sammen 1500 individer (Gulløy 2008b). Det ble gjennomført intervju med 870 av disse personene, hvorav 231 hadde pakistansk, 362 vietnamesisk og 277 tyrkisk bakgrunn. Dette utgjør beregningsgrunnlaget ("N") for de fleste tabeller og figurer i rapporten. Beregningsgrunnlag for undergrupper etter landbakgrunn, kjønn og alder vises blant annet i Vedleggstabell 4 på side 106. Andelen man oppnådde intervju med (svarprosenten) for utvalget sett under ett er 61 prosent, og henholdsvis 50, 74 og 58 prosent for Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Strukturen i frafallet er nærmere beskrevet av Gulløy (2008b).

Tabell 1.1. Utvalgets størrelse, frafall, og vekting, etter landbakgrunn. Antall og prosent

	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Bruttoutvalg (antall trukket ut for intervju)	1 500	500	500	500
Nettoutvalg (antall fullførte intervjuer, N) ¹	870	231	362	277
Herav antall førstegenerasjonsinnvandrere som innvandret før fylte 6 år (tidliginnvandrete)	243	44	130	69
Frafall (100-svarprosent)	39	50	26	42
Andel av nettoutvalg (prosent)	100	27	42	32
Antall i befolkningen (register per 31.12.2005) ²	7 025	4136	1697	1192
Reell andel av landgruppene som er med i målgruppen, i samme alder (prosent)	100	59	24	17
Vekt som kompenserer for stratifisering og frafall	100	2,217387	0,580559	0,532929

¹ Forskjellen mellom nettoutvalg og bruttoutvalg skyldes først og fremst frafallet, fordi de uttrukne personene nekter å svare eller er utilgjengelige for intervju av andre årsaker. I tillegg kommer avgang, det vil si personer som etter at utvalget er trukket viser seg ikke å tilhøre målgruppen for undersøkelsen fordi de er døde eller bosatt i utlandet/på institusjon. Avgangen i denne undersøkelsen utgjorde i alt 71 personer

² Antallet i totalpopulasjonen skiller seg fra trekkegrunnlaget for undersøkelsen, som omfatter antallet unge med bakgrunn fra de tre landene i utvalgte kommuner. I utgangspunktet er alle kommuner med mer enn 1 prosent av målpopulasjonen inkludert i trekkegrunnlaget, men dette er tillempet hensyn til kostnadsnivå og praktisk gjennomføring. I alt 81 prosent av totalpopulasjonen i trekkekommunene (se Gulløy 2008b)

Tabell 1.1 gir en oversikt over utvalget og antallet i befolkningen. Fordi det var et mål å oppnå et tilstrekkelig analysegrunnlag også for unge med tyrkisk og vietnamesisk bakgrunn, ble det i utgangspunktet trukket ut like mange potensielle intervjudeltakere fra hvert land. Sammen med det ulike frafallet gjør dette at landenes innbyrdes representasjon i nettoutvalget avviker ganske mye fra den reelle fordelingen mellom landgruppene i utvalget. Derfor har vi i analysene i denne rapporten valgt å *vekte de tre nasjonalitetene slik at de oppnår riktig innbyrdes representasjon*. Vektene brukes i alle analyser i denne rapporten og får betydning for *alle andeler og tall der landene behandles under ett*, med mindre noe annet er presisert. Vektene i Tabell 1.1 kompenserer utelukkende for ulik trekkesannsynlighet og for ulikt frafall landene imellom.¹ De kompenserer ikke for avvik i representasjon mellom førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere, eller for kjønns- eller aldersfordeling og andre bakgrunnsvariable. Vektene kompenserer heller ikke for ulikheter i forhold til unge i befolkningen generelt.

¹ Vektene, og den reelle andelen av landgruppene og aldersgruppene som er med i utvalget, er basert på totalpopulasjonen som er gjengitt aldersfordelt i Vedleggstabell 1-Vedleggstabell 3. Da trekkegrunnlaget baseres på intervjudeltagernes alder per 31.12.2005, er mange av intervjudeltagerne blitt ett år eldre da intervjuene ble gjennomført.

1.2.3. Frafall som mulig feilkilde

Det tas forbehold om at ungdommene som er blitt intervjuet på enkelte relevante områder *kan* skille seg fra dem det ikke ble oppnådd intervju med (Gulløy 2008b). Dersom enkelte grupper er under- eller overrepresentert (uten at vi vet det og tar hensyn til det), vil resultatene i denne rapporten gi et uriktig bilde av virkeligheten. Da frafallet i denne intervjuundersøkelsen er relativt stort (39 prosent), er denne feilkilden særlig relevant og potensielt betydningsfull. Sjansen for skjevheter er særlig stor blant unge med pakistansk bakgrunn da frafallet blant denne gruppen er høyt. Det er grunn til å tro at det er de mest marginaliserte og minst integrerte i forhold til skolegang, arbeid, økonomi, språk m.m. som i størst grad har falt fra, men dette vet vi ikke (Gulløy 2008b, Blom og Henriksen 2008). Når vi ser på *sammenhenger* mellom variable (egenskaper ved og svar fra intervjudeltagerne), vil frafall og skjevheter spille en mindre rolle for konklusjonene og for resultatenes pålitelighet enn når vi ser på fordelingen av egenskaper og svar alene.

1.2.4. Referansegrupper

Det viktigste sammenligningsgrunnlaget er innvandrere ellers, dels representert ved innvandrerbefolkningen slik denne er definert i hovedundersøkelsen, også kalt *hovedutvalget* (LKI 2005/2006, se Gulløy 2008, Blom og Henriksen 2008). Dels avgrenses referansegruppen til førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam som er i alderen 25-70 år ved utgangen av år 2005 og som kom til landet *etter fylte 6 år*. Dermed sammenligner vi unge med innvandrerbakgrunn med eldre førstegenerasjonsinnvandrere med samme landbakgrunn, eller det vi kan kalle *foreldregenerasjonen*, som gir interessante perspektiver bl.a. relatert til integrering.

Eventuelle forskjeller mellom tilleggsutvalget og hovedutvalget vil dels være et naturlig utslag av at vi sammenligner to ulike aldersgrupper, og dermed personer (og husholdninger) i ulike livsfaser. Vi vet selvfølgelig ikke hvilke levekår intervjudeltagerne vil ha, eller hvor "integrerte" de vil være, i fremtiden - når de blir eldre. Sammenligninger med den kanskje mest naturlige referansegruppen *unge førstegenerasjonsinnvandrere* fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam som kom til landet i skolealder, kan ikke gjennomføres fordi det er for få av dem i hovedutvalget til at dette er statistisk forsvarlig.

Levekårene til unge med innvandrerbakgrunn sees også i forhold til unge i befolkningen for øvrig på grunnlag av Statistisk sentralbyrås generelle levekårsundersøkelser. I hovedsak legges tverrsnittsundersøkelsen fra 2005 til grunn der dette er mulig og hensiktsmessig, men avhengig av spørsmål, formuleringer og svaralternativer (som varierer mellom de ulike undersøkelsene) benyttes også tverrsnittsundersøkelsene fra 2004, 2002 og 1998 som referanse. Den aktuelle kilden spesifiseres, og analysene avgrenses i alle tilfeller til aldersgruppen 16-25 år.

Det praktiseres ikke vektning av disse kildene i den forstand at visse undergrupper av befolkningen teller mer (blåses opp) for å samsvare med innvandrerbefolkningen, slik det ble gjort i rapporten fra hovedundersøkelsen og der nytten av, og behovet for, slik vektning var større (Blom og Henriksen 2008). Heller ikke hovedutvalget er gjenstand for vektning, ut over de begrensninger som er presisert.

Grunnen til at referansegruppene ikke vektet er dels at alders- og kjønnsforskjellene for det meste er små i og med at alderen er definert, og dels at vektning ikke vil eliminere behovet for å drøfte og forklare forskjeller i levekår. Vil man finne statistiske forklaringer på forskjeller eller likheter mellom grupper av unge med innvandrerbakgrunn og mellom unge med innvandrerbakgrunn og andre innvandrere eller befolkningen generelt, kreves multivariate analyser. Slike analyser der mange faktorer tas hensyn til samtidig (alder, kjønn, bosted, utdanning, sivilstand m.m.), er det i liten grad rom for i denne rapporten.

Det er imidlertid verdt å ha i mente at demografiske og andre forhold som særpreger unge med innvandrerbakgrunn langt på vei vil kunne tjene som forklaring på (eller kan være "årsak til") levekårsforskjeller og mer eller mindre tilsynelatende levekårslikheter i forhold til befolkningen ellers. Tross avgrensning i alder vil for eksempel aldersprofilen i Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn avvike noe fra den tilnærmet helt flate aldersfordelingen i de ordinære Levekårsundersøkelsene (Figur 1.2). Selv om vi av denne grunn i mange tilfeller sammenligner innenfor enda mer avgrensede aldersgrupper, kan vi – med unntak av der vi har sammenlignet enkeltaldre - ikke helt utelukke at det som ved første øyekast fremtrer som "forskjeller i levekår" mellom gruppene delvis kan ha sammenheng med aldersforskjeller.

1.2.5. Spørreskjema og intervju metode

Intervjuene ble utført i perioden fra februar 2006 til april 2007, hvorav de fleste (700) ble foretatt i 2006. Intervjudeltakerne ble intervjuet ved personlig intervju. Dette gir mindre sannsynlighet for useriøse svar, feil og misforståelser, men for enkelte typer spørsmål vil intervjupersonene fristes til å gi mer *sosialt akseptable* svar enn ved selvutfylling og/eller et anonymt spørreskjema. Og vi har selvfølgelig uansett ingen garanti for at intervjudeltakerne svarer ærlig og riktig. Spørreskjemaet inneholdt i overkant av 250 spørsmål, men ikke alle ble stilt til samtlige intervjudeltakere. For mer utførlig dokumentasjon se dokumentasjonsrapporten (Gulløy 2008b).

1.2.6. Definisjoner

Det er verdt å merke seg at rapporten bruker følgende begrepsapparat, hvorav enkelte begreper er definert spesielt for denne rapporten:

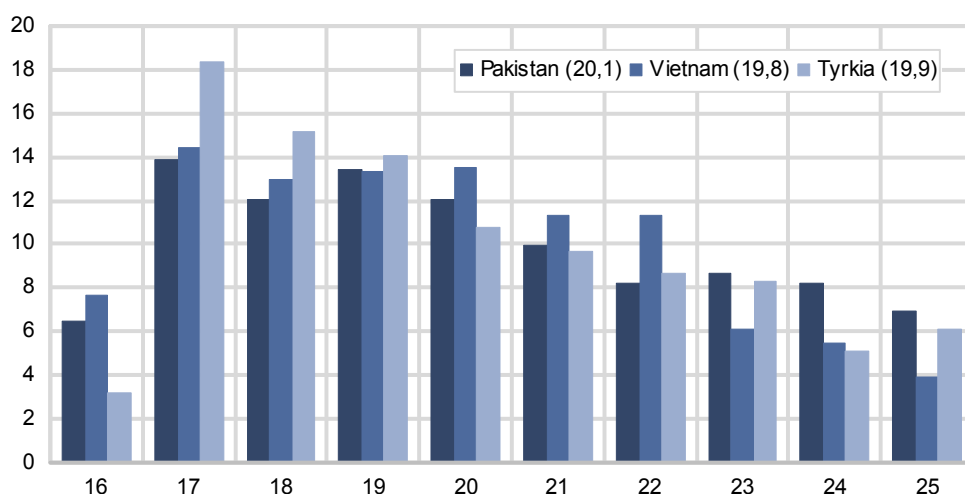
- *Unge med innvandrerbakgrunn* er i denne rapporten personer i alderen 16-25 år som enten er født i Norge, eller som innvandret til Norge før de fylte 6 år, og hvor begge foreldre er født i Pakistan, Tyrkia eller Vietnam. Brukes i rapporten ofte synonymt med *innvandrerungdom*.
- *Etterkommere* er personer født i Norge med to foreldre som er født i utlandet.
- *Tidliginnvandrete* er personer som innvandret til Norge før de fylte 6 år. Disse har, gitt aldersbegrensningene i utvalget, vært i Norge imellom 10 og 20 år med fratrukket av eventuelle opphold i opprinnelseslandet.
- *Eldre førstegenerasjonsinnvandrere, eldre innvandrere* eller "*foreldregenerasjonen*" er i denne rapporten førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam i alderen 25-70 år (ved utgangen av 2005) som kom til landet *etter fylte 6 år*.
- *Førstegenerasjonsinnvandrere* er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og som har innvandret til Norge.
- *Hovedutvalget* refererer til *hovedundersøkelsen* for Levekår blant innvandrere (LKI 2005/2006), som representerer innvandrerbefolkningen fra ti landgrupper.
- *Tilleggsutvalget* er personene som er intervjuet i Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn og som utgjør datamaterialet som ligger til grunn for tallene og for definisjonen av unge med innvandrerbakgrunn. "Tilleggsutvalget" brukes (i denne rapporten) synonymt med datagrunnlaget for Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn.
- *Innvandrerbefolkningen* er personer bosatt i Norge og som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre (og fire utenlandsfødte besteforeldre), samt barn som innvandrerpar har fått etter ankomst til Norge (etterkommerne, definert ovenfor).
- *Befolkningen generelt* eller *unge generelt/alle unge* er representert gjennom de generelle Levekårsundersøkelsene, hvor også innvandrere er med (men utgjør en beskeden andel).
- *Landbakgrunn* eller *opprinnelsesland* er landet hvor intervjudeltagernes foreldre eller de selv er født.
- *Eldre ungdommer* (eller *de eldste*) er i alderen 20-25 år, mens *ynge/de yngste* er 16-19 år.

1.3. Alders- og kjønnsfordeling i utvalget

1.3.1. Overvekt av de yngste

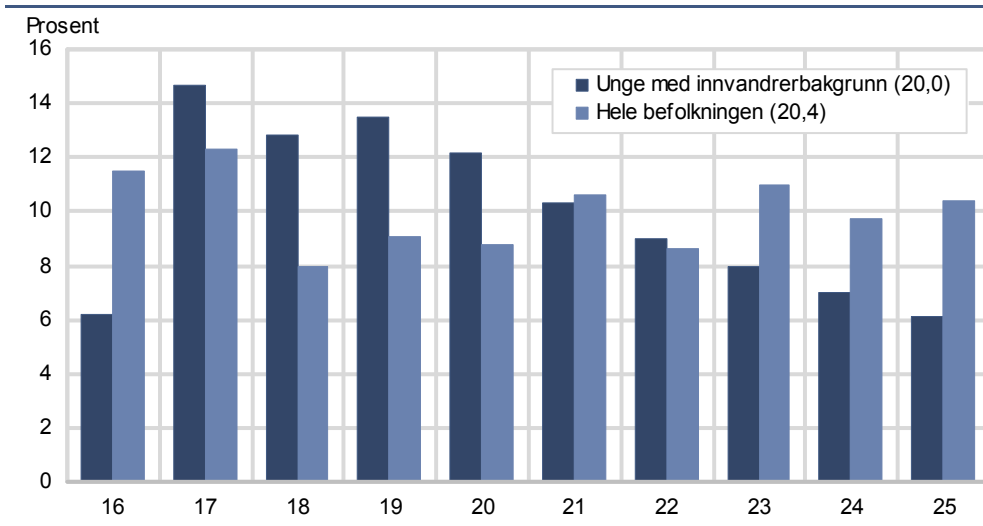
Med utgangspunkt i fødselsdato kan alder (i statistisk sammenheng) defineres på ulike måter avhengig av hvilket referansetidspunkt som legges til grunn. I rapporten brukes intervjudeltagerens alder *i fylte hele år den dagen intervjuet fant sted*. Gitt denne definisjonen er intervjudeltagerne fra og med 16 til og med 25 år². Det er som Figur 1.1 viser – uansett landbakgrunn – *betydelig flere yngre enn eldre* ungdommer som har blitt intervjuet. Aldersprofilen er dels et uttrykk for den reelle aldersfordelingen i de landgruppene som er med i utvalget, hvor antallet personer faller med alder (se Vedleggstabell 1, Vedleggstabell 2 og Vedleggstabell 3 på side 106). Dette har sammenheng med at innvandringen til Norge først startet sent på 1960-tallet og at antallet innvandrere deretter økte gradvis (Kjelstadli 2003, Blom og Henriksen 2008). Men fallet i antall unge med innvandrerbakgrunn med alder er ikke fullt så markert i populasjonen som i (netto)utvalget, noe som kan tyde på at det har vært relativt vanskeligere å gjennomføre intervju med eldre unge.

Figur 1.1. Aldersfordeling blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Gjennomsnitt i år (i parentes) og andel i hver alder i prosent

Uavhengig av frafall er alder en sentral variabel som det må tas hensyn til hvis man vil unngå å trekke forhastede konklusjoner om forskjeller i levekår mellom grupper når ulikhetene kanskje kun skyldes forskjeller i alder. Dette gjelder selv - og ikke minst - innenfor det avgrensede aldersspektret som er i fokus i denne rapporten, og der mange sider ved levekårene er sterkt betinget av alder. I rapporten blir svarfordelingene dels vist betinget av alder, og det blir ofte skilt mellom unge i alderen 16-19 år og 20-25 år. Vi merker oss at 16-åringene er kraftig *underrepresentert*, noe som bidrar til å heve gjennomsnittsalderen for den yngste gruppen. For den eldste gruppen og utvalget sett under ett er det en viss overvekt av yngre. Dette er et relevant poeng ved levekårs sammenligninger med de ordinære Levekårsundersøkelsene, der aldersfordelingen er relativt flat (Figur 1.2 og Tabell 1.2) lignende. Det er ingen vesentlig aldersforskjell mellom tidliginnvandrete (20,4 år) og etterkommere (19,9 år), og mellom menn (20,2 år) og kvinner (19,8 år) i utvalget. For de andre bakgrunnskategoriene som benyttes i denne rapporten; om man bor hos foreldrene, om man er gift og om man bor alene, er det derimot naturlig nok store gjennomsnittlige aldersforskjeller. I mange sammenhenger er dette viktig å ha i mente.

² Aldersintervallet er forhåndsdefinert i utvalgsplanen, og antall personer i intervallets ytterpunkter (16 og 25 år) er betinget av hvordan alder er blitt definert i de forskjellige fasene av undersøkelsen (Gulløy 2008b). Det finnes én person som på intervjutidspunktet hadde fylt 26 år, men denne personen regner vi til 25-åringene i analysene.

Figur 1.2. Aldersfordeling blant unge med innvandrerbakgrunn og i befolkningen generelt. Andel i hver alder i prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 (tverrsnitt).

Tabell 1.2. Gjennomsnittlig alder blant unge med innvandrerbakgrunn og i befolkningen generelt. År

	Alder		
	Alle	16-19 år	20-25 år
Unge med innvandrerbakgrunn	20,0	17,7	22,1
Hele befolkningen (alle unge)	20,4	17,3	22,6

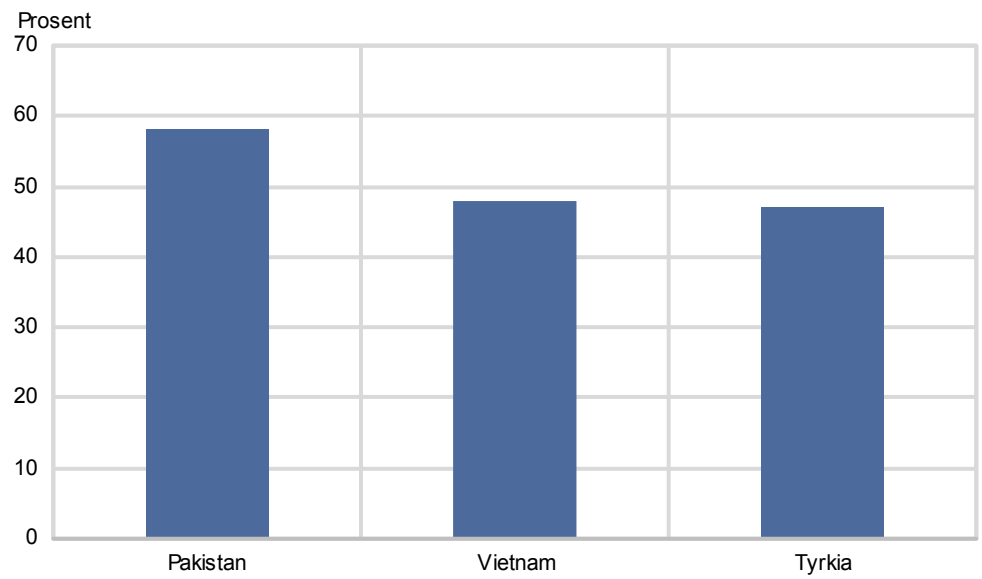
Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 (tverrsnitt).

1.3.2. Mange pakistanske menn

Blant unge med innvandrerbakgrunn er guttene i flertall (54 prosent).³ Dette skyldes at andelen menn blant dem med pakistansk bakgrunn er høy (58 prosent), i alle fall blant de eldre ungdommene (Vedleggstabell 5, side 106). Jentene er i marginalt flertall både blant unge med tyrkisk og med vietnamesisk bakgrunn (Figur 1.3), uansett alder. Dette bør vi ha i mente når vi sammenligner levekårene landgruppene imellom. I den grad det er forskjeller mellom kjønnene, vil sammenligninger mellom landgrupper kunne forlede leseren til å tro at landbakgrunn er "årsak" til noe som kan være relatert til kjønnsforskjeller. Vi må av samme grunn ha kjønnsfordelingen i mente når utvalget sammenlignes med andre unge. Riktignok er det en svak overvekt av menn også i Statistisk sentralbyrås regulære levekårsundersøkelser, og der dette vil kunne ha vesentlig betydning gjøres sammenligninger separat for menn og kvinner.

³ Det ble absolutt sett intervjuet tilnærmet like mange gutter som jenter (50,3 / 49,7 prosent, uvektet).

Figur 1.3. Andel menn blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn

2. Bakgrunn, familie og ekteskap

Dette kapitlet gir et innblikk i intervjudeltagernes bakgrunn og familie- og ekteskapsforhold. Vi ser hvor mange som er født i Norge og i utlandet og hvorfor de som har innvandret, har innvandret. Kapitlet kartlegger videre hvor mange som har foreldre eller søken i Norge, hvor ofte intervjudeltagerne ser disse, og hvilken utdanning de har. Utbredelsen av ekteskap, samboerskap, forlovelser og til og med kjærester kartlegges også, og vi ser i hvilken grad de utkårede har norsk eller utenlandsk bakgrunn og om de bor i Norge.

2.1. Bakgrunn for innvandringen

2.1.1. Tre av fire født i Norge, de fleste andre er familiegjenforent

Tabell 2.1 viser at en av fire har innvandret til Norge før 6 års alder. Andelen som er født i utlandet er høyest blant unge med vietnamesisk bakgrunn (36 prosent), og lavest blant unge med pakistansk bakgrunn (19 prosent). I alt syv av ti av de utenlandskfødte kom til Norge for å gjenforenes med familien, mens vel en av ti er overføringsflyktninger (kvoteflyktninger). Fire av ti av de vietnamesiske tidliginnvandrete i utvalget er overføringsflyktninger, og samtlige overføringsflyktninger har vietnamesisk bakgrunn.

Tabell 2.1. Andel unge med innvandrerbakgrunn som er født i utlandet og som innvandret før fylte 6 år (tidliginnvandrete) og deres grunnlag for opphold i Norge, etter landbakgrunn. Prosent.

	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Innvandret før fylte 6 år (tidliginnvandrete)	19	36	25	25
Innvandringsgrunnlag:				
-gjenforening med familie	86	40	86	71
-asyl	0	13	0	5
-opphold på humanitært grunnlag	2	6	6	4
-overføringsflyktning (kvoteflyktning)	0	39	0	13
-er født norsk statsborger	7	0	3	4
-annet	4	2	6	4

2.2. Foreldre og søsken

2.2.1. Ni av ti har begge foreldre i live, nesten alle bor i Norge

Godt og vel ni av ti unge med innvandrerbakgrunn har begge foreldrene i live, mens 4 prosent har mistet far (kun mor lever), 1 prosent har mistet mor og bare 1 prosent har ingen foreldre i live. Her er det ingen nevneverdige forskjeller etter landbakgrunn (Tabell 2.2), og heller ikke mellom aldersgrupper eller mellom tidliginnvandrete og etterkommere. Så godt som samtlige av foreldrene bor i Norge, kun 3-4 prosent av foreldrene bor i opprinnelseslandet. Heller ikke her er det forskjeller etter landbakgrunn. Dette betyr at mer enn ni av ti unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam eller Tyrkia har en mor eller far som bor i Norge, mens nesten ni av ti av alle unge med innvandrerbakgrunn har både mor og far (i live og) i Norge. Blant tidliginnvandrete er andelen som både har mor og far i live og i Norge noe lavere enn blant etterkommerne (henholdsvis 83 og 90 prosent).

Tabell 2.2. Andel unge med innvandrerbakgrunn med foreldre i live, og andel som både har en mor og en far som bor i Norge og andel som minst har en av delene, etter landbakgrunn. Prosent.

	Landbakgrunn			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Begge foreldre lever	94	95	96	94
Kun far lever	1	2	1	1
Kun mor lever	5	3	3	4
Ingen foreldre lever	0	1	1	1
Har både mor og far i Norge	88	88	90	88
Har mor og/eller far i Norge	96	97	96	96

2.2.2. Unge med tyrkisk bakgrunn har fedre med relativt lav utdanning

Intervjudeltagerne ble bedt om å gi noen grunnleggende opplysninger om foreldrenes utdanning og hvilket yrke de hadde i hjemlandet. I alt 16 prosent oppgir at far har utdanning på universitetsnivå. Unge med tyrkisk bakgrunn skiller seg her fra resten av utvalget ved at far i gjennomsnitt har lav utdanning, mens unge med pakistansk bakgrunn i gjennomsnitt har fedre med relativt høy utdanning. Samtidig sier halvparten av dem med pakistansk bakgrunn at faren deres ikke hadde noe yrke i hjemlandet. Drøyt halvparten av unge med pakistansk bakgrunn oppgir at moren deres var hjemmeværende husmor. (Tallgrunnlaget for dette avsnittet finnes i Vedleggstabell 6-9 på side 107.)

2.2.3. Mange treffer foreldrene daglig

Intervjudeltagerne ble spurt om hvor ofte de treffer sine foreldre ("Hvor ofte omtrent treffer du dine foreldre/din far/din mor?"), med svaralternativer som gjengitt i Tabell 2.3. "Bor sammen med foreldrene" og "omtrent daglig" er opprinnelig separate svaralternativer⁴, som vi har valgt å slå sammen. Vi ser at hele åtte av ti unge med innvandrerbakgrunn har daglig omgang med foreldrene. At andelen er såpass høy må sees i sammenheng med at mange bor sammen med foreldrene. Blant unge med innvandrerbakgrunn som *ikke* bor sammen med foreldrene sier mer enn en av tre at de treffer foreldrene daglig (Tabell 2.4). Blant unge i befolkningen sett under ett gjelder dette bare en av seks (Levekårsundersøkelsen 2002). Unge med innvandrerbakgrunn har dermed langt hyppigere kontakt med foreldre enn andre unge. Andelen som bor sammen med eller som *deler husholdning med* foreldrene, - og hvordan denne varierer etter landbakgrunn, kjønn og alder, og mellom unge med innvandrerbakgrunn og unge ellers - kommer vi tilbake til i kapitlet om boforhold.

Tabell 2.3. Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn med foreldre i live treffer sine foreldre (far og/eller mor), etter landbakgrunn. Prosent.

Hvor ofte omtrent treffer du dine foreldre/din far/din mor?	Landbakgrunn			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Bor sammen med foreldre eller ser dem omtrent daglig	91	68	77	83
Omtrent hver uke, men ikke daglig	5	11	17	9
Omtrent hver måned, men ikke hver uke	0	10	3	3
Noen ganger i året, men ikke hver måned	2	10	2	4
Sjeldnere enn hvert år	2	1	2	2

⁴ Om lag syv av ti sier de bor sammen med foreldrene. I tillegg sier en av ti at de ser foreldrene daglig, selv om de ikke bor sammen.

Tabell 2.4. Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn med foreldre i live, men som de ikke bor sammen med, treffer sin far og/eller mor, etter landbakgrunn. Prosent.

Hvor ofte omtrent treffer du dine foreldre/din far/din mor?	Landbakgrunn			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Ser foreldre omtrent daglig	51	21	36	37
Omtrent hver uke, men ikke daglig	28	27	45	32
Omtrent hver måned, men ikke hver uke	2	24	8	11
Noen ganger i året, men ikke hver måned	9	25	6	14
Sjeldnere enn hvert år	9	2	6	6

2.2.4. Unge med pakistansk bakgrunn ser foreldrene oftest

Det er klare forskjeller i foreldrekontakt mellom landgruppene. Unge med pakistansk bakgrunn har oftere daglig omgang med foreldrene enn unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn. Så mange som annenhver med pakistansk bakgrunn som ikke bor med foreldrene, ser foreldrene daglig, mot en av tre med tyrkisk bakgrunn og bare en av fem med vietnamesisk bakgrunn. Inntrykket av pakistanskættedes nære omgang med foreldrene gjelder også dersom vi inkluderer dem som bor sammen med foreldrene.

2.2.5. Nesten alle har søsken i Norge – og ser dem ofte

Så godt som alle unge med innvandrerbakgrunn, så nær som 2 prosent, har søsken. Andelen er den samme uansett landbakgrunn. Videre er det kun 2 prosent av de som har søsken som ikke har noen av søsknene boende i Norge. Med andre ord har hele 96 prosent av utvalget søsken som bor i Norge. Tabell 2.5 viser at åtte av ti unge med innvandrerbakgrunn bor sammen med eller ser søsken omtrent daglig. Også her er det klare forskjeller etter landbakgrunn, og det samme mønster gjelder som for kontakt med foreldre. Unge med pakistansk bakgrunn har oftere kontakt med søsken enn unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn, og dette gjelder også dersom vi utelater dem som bor sammen med søsken (Tabell 2.6).

Tabell 2.5. Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn med søsken treffer sine søsken, etter landbakgrunn. Prosent.

Hvor ofte omtrent treffer du noen av dine søsken?	Landbakgrunn			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Bor sammen med eller ser søsken omtrent daglig	86	64	78	79
Omtrent hver uke, men ikke daglig	9	13	16	11
Omtrent hver måned, men ikke hver uke	2	12	4	5
Sjeldnere enn hver måned	3	10	2	5

2.2.6. Har mer kontakt med søsken enn befolkningen ellers

Unge med innvandrerbakgrunn har bare litt oftere søsken enn unge i befolkningen sett under ett, men de har *langt hyppigere kontakt med søsken enn hva andre unge har* (Tabell 2.6). Andelen som har daglig omgang med søsken (bor sammen med eller ser søsken daglig) er dobbelt så høy blant unge med innvandrerbakgrunn som blant unge i befolkningen generelt (42 prosent). Blant de som har søsken, men som ikke bor sammen med noen av disse, oppgir hele 36 prosent av unge med innvandrerbakgrunn at de har daglig kontakt, mot bare 13 prosent blant unge generelt. Andelen som har ukentlig kontakt er omtrent den samme, og andelen med månedlig eller årlig søskentreff er lavere blant unge med innvandrerbakgrunn enn blant andre unge. At unge med innvandrerbakgrunn bor lengre hjemme og oftere i "storfamilier", drøftes nærmere i kapitlet om boforhold.

Tabell 2.6. Hvor ofte man treffer sine søsken. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge 16-25 år. Beregningene er gjort både for alle og for dem som ikke har søsken i husholdningen. Prosent.

Hvor ofte omtrent treffer du noen av dine søsken?	Unge med innvandrerbakgrunn		Alle unge	
	Alle	Bor ikke med søsken	Alle	Bor ikke med søsken
Bor sammen med søsken ⁵	68	-	34	-
Omtrent daglig	11	36	8	13
Omtrent hver uke, men ikke daglig	11	36	25	38
Omtrent hver måned, men ikke hver uke	5	14	18	27
Noen ganger i året, men ikke hver måned	4	11	14	21
Sjeldnere enn hvert år	1	3	1	2

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2002 (tverrsnitt).

2.3. Ekteskap og parforhold

2.3.1. Flest gifte med tyrkisk bakgrunn – og nesten ingen med vietnamesisk

Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk viser at andelen gifte er høyere i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen enn i hele befolkningen, men at førstegenerasjonsinnvandrere giftet seg tidligere i livet enn hva etterkommerne ser ut til å gjøre (Daugstad 2006). I vårt utvalg av unge med innvandrerbakgrunn er alt i alt 12 prosent gifte. Andelen varierer en god del etter landbakgrunn. Blant dem med tyrkisk bakgrunn er nesten hver fjerde gifte, mot knapt en av åtte blant dem med pakistansk, og bare en av hundre blant dem med vietnamesisk, bakgrunn (Tabell 2.7). Sannsynligheten for at de unge er gifte øker naturlig nok med alder. I aldersgruppen 16-19 år er 3 prosent gifte, mot 20 prosent i aldersgruppen 20-25 år. Videre er andelen gifte langt høyere blant kvinner (17 prosent) enn blant menn (7 prosent). Dette må sees i sammenheng med at gifte kvinner ofte er noe yngre enn sin ektefelle, og at analysen er begrenset til unge i alderen 16-25 år.

Tabell 2.7. Andel unge med innvandrerbakgrunn som er gifte, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Andel som er gifte blant:	Landbakgrunn			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Alle	13	1	23	12
16-19 år	4	1	2	3
20-25 år	21	2	45	20
Menn	8	1	13	7
Kvinner	19	2	32	17
Menn 16-19 år	0	1	0	0
Menn 20-25 år	14	1	27	13
Kvinner 16-19 år	8	0	4	5
Kvinner 20-25 år	31	3	59	29

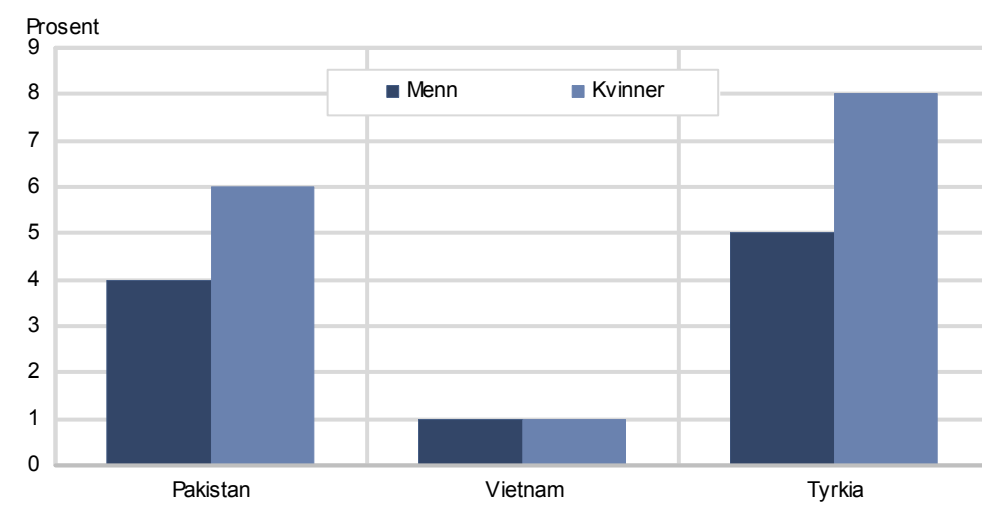
2.3.2. En av tre gifte bor ikke sammen, og ektefellene bor ofte i utlandet

Dersom vi sammenstiller opplysninger om hvilke medlemmer som finnes i intervjupersonen husholdning med spørsmål om man er gifte, finner vi at så mange som hver tredje gifte unge med innvandrerbakgrunn *ikke* bor sammen med ektefellen.

⁵ Andelen som oppgir at de "bor sammen med søsken" avviker noe fra andelen som *deler husholdning* med søsken, som vi ser nærmere på i kapitlet om boforhold (side 26).

Med forbehold om registreringsfeil kan vi følgelig beregne at i alt en av tyve unge med innvandrerbakgrunn (uansett om de er gift) er gifte som ikke bor sammen. Andelen gifte som ikke bor sammen er høyest blant dem med tyrkisk bakgrunn og klart lavest blant dem med vietnamesisk bakgrunn (Figur 2.1). Disse forskjellene henger selvfølgelig dels sammen med tilsvarende forskjeller i andelen gifte (Tabell 2.7). Det er dessverre for få gifte som ikke bor sammen i utvalget til at vi med sikkerhet kan si noe om forskjeller mellom land, kjønn eller alder i sannsynlighet for at *gifte* ikke bor sammen. Med forbehold om en viss statistisk usikkerhet kan det likevel nevnes at det å ikke bo sammen med ektefellen synes å være mest utbredt blant de yngste gifte og at det ikke synes å være noen vesentlig forskjell mellom kjønnene eller etter landbakgrunn. Med samme forbehold ser det ut til at flertallet av de ektefellene som ikke bor sammen med den gifte intervjudeltakeren bor i utlandet. I alt bor ektefellen til en av fem gifte unge med innvandrerbakgrunn i utlandet.

Figur 2.1. Andel som er gift, men som ikke bor sammen med ektefellen etter landbakgrunn og kjønn blant unge med innvandrerbakgrunn

2.3.3. Bare 2 prosent har samboer

Alt i alt har bare 2 prosent av utvalget samboer (Tabell 2.8). Unge med vietnamesisk bakgrunn er oftere samboere (6 prosent) enn de med pakistansk og tyrkisk bakgrunn (1 prosent hver). Andelen samboende og gifte avhenger naturlig nok av både alder og kjønn. Blant dem som er 16-19 år er det knapt 1 prosent samboere både blant menn og kvinner. Blant dem som er i aldersgruppen 20-25 år er 2 prosent av guttene og 5 prosent av jentene samboere. Til sammenligning er her andelen gifte 13 prosent blant guttene og 29 prosent blant jentene i samme aldersgruppe.

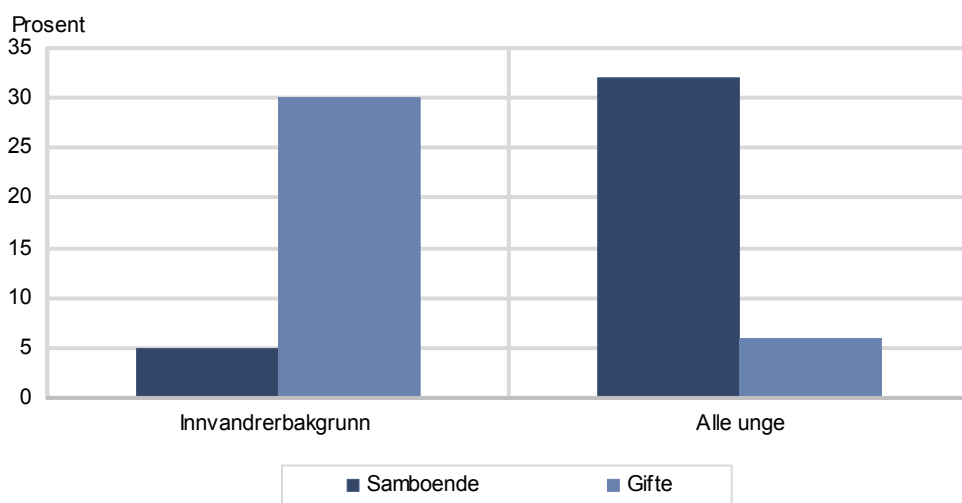
Tabell 2.8. Andel unge med innvandrerbakgrunn som er gift, samboende eller verken gift eller samboende etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.

	Alle	Alder og kjønn						
		Landbakgrunn			Alder og kjønn			
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	16-19 år Menn	16-19 år Kvinner	20-25 år Menn	20-25 år Kvinner
Gift/registrert partner	12	13	1	23	1	5	13	29
Samboende	2	0	6	1	1	1	2	5
Verken gift eller samboende	86	87	92	75	99	94	84	68

2.3.4. Flere gifte og færre samboende enn i befolkningen ellers

Unge med innvandrerbakgrunn er langt oftere gift enn de er samboere og skiller seg med dette fra unge i befolkningen ellers. Videre er de sjeldnere samboere enn befolkningen generelt. I befolkningen sett under ett representert ved den generelle Levekårsundersøkelsen 2005 er andelen samboere i alderen 16-25 år 18 prosent, mens bare 3 prosent er gift. Blant unge med innvandrerbakgrunn er andelen, som vi nettopp så, 2 prosent samboende og 12 prosent gifte (Tabell 2.8). Figur 2.2 illustrerer det omvendte forholdet mellom samboere og gifte blant unge med innvandrerbakgrunn og blant unge generelt. Her er analysen avgrenset til kvinner i alder 20-25 år, slik at kjønns- og aldersforskjeller ikke kan forstyrre. Selv om andelen gifte er relativt høy, er andelen som lever i parforhold (som enten er gift eller samboende) noe lavere blant unge med innvandrerbakgrunn enn i befolkningen ellers. Dette må sees i sammenheng med andelen som bor hos foreldrene, som vi kommer tilbake til i kapitlet om boforhold.

Figur 2.2. Andel samboende og gifte blant unge kvinner i alder 20-25 år med innvandrerbakgrunn og blant alle unge kvinner i alder 20-25 år.

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005 (tverrsnitt).

2.3.5. To av tre har svært stor – og få har liten – innflytelse på giftermålet

Intervjupersonene ble spurt om hvor stor grad av innflytelse de hadde både på beslutningen om å gifte seg og valget av ektefelle. Spørsmålene var formulert slik: "Hvor stor grad av innflytelse hadde du på beslutningen om å gifte deg?" og "Hvor stor grad av innflytelse hadde du på valget av ektefelle?" Svaralternativene var *svært stor*, *stor*, *middels*, *liten* og *svært liten innflytelse*. To av tre gifte mener de hadde svært stor innflytelse på beslutningen om å gifte seg, og nesten like mange hadde svært stor innflytelse på hvem de skulle gifte seg med (Tabell 2.9). Om lag to av ti hadde stor og en av ti middels innflytelse. Blant de som svarte er det svært få, 3 prosent, som sier de hadde liten eller svært liten innflytelse på beslutningen om å gifte seg, mens 1 prosent hadde liten eller svært liten innflytelse på valget av ektefelle. Samtidig merker vi oss at det var en del (4 og 11 prosent) som ikke svarte på hvilken innflytelse de hadde - selv om ubesvart ikke var et (eksplisitt) svaralternativ.

Tabell 2.9. Hvor stor grad av innflytelse gifte unge med innvandrerbakgrunn hadde på beslutningen om å gifte seg og på valget av ektefelle. Prosent. (N=99)

Hvor stor grad av innflytelse hadde du på:	-beslutningen om å gifte deg?	-valget av ektefelle?
Svært stor	66	58
Stor	16	20
Middels	12	10
Liten	1	0
Svært liten	2	1
Ville ikke svare	4	11

2.3.6. En av ti hadde kjent ektefellen mindre enn ett år

Gifte intervjupersoner ble spurt hvor lenge de hadde kjent ektefellen før de giftet seg. Svarene viser at de fleste hadde kjent ektefellen mindre enn fire år på vielsesdagen. En av ti hadde kjent ektefellen mindre enn ett år. Det er for få gifte i utvalget til at vi kan si noe sikkert om ulikheter relatert til nasjonalitet, aldersgruppe eller kjønn når det gjelder innflytelse på om man skulle gifte seg, eller hvor lenge man hadde kjent hverandre før bryllupet. Med forbehold om noe usikkerhet er det likevel verdt å nevne at svarfordelingene for kvinner og menn er temmelig like når det gjelder spørsmålene om innflytelse på giftermålet. Det ble naturlig nok ikke spurt om ekteskapsinngåelsen skjedde *mot* ungdommenes vilje, så dette kan vi ikke si noe sikkert om. Vi vet heller ikke hvilken innflytelse *ektefellene* hadde på ekteskapsinngåelsen.

2.3.7. Tre av ti gift med fetter eller kusine

Gifte intervjupersoner ble også spurt om ektefellen var en slektning, nærmere bestemt søskenbarn eller tre- eller firmenning. Svært mange bekreftet at dette er tilfelle. I alt sier tre av ti gifte unge med innvandrerbakgrunn at ektefellen er fetter eller kusine (30 prosent). I tillegg er en av seks tre- eller firmenninger (6 og 9 prosent). Det er verdt å påpeke at et mindretall foreløpig er gift, og det kan være at disse, som jo har giftet seg i ung alder, er mer tilbøyelige til å gifte seg med en slektning enn de som venter med å gifte seg. Dette kan vi ikke si noe sikkert om på grunnlag av denne undersøkelsen.

2.3.8. Få ektefeller har norsk bakgrunn

De fleste som har giftet seg, har funnet en partner som har utenlandsk bakgrunn. En av tyve ektefeller (5 prosent) har foreldre som er født i Norge.

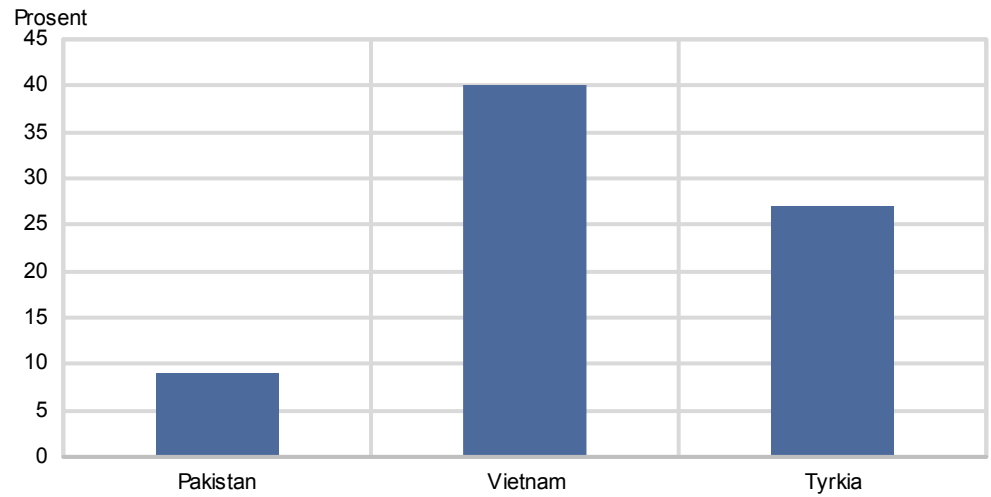
2.3.9. 6 prosent av de ugifte er forlovet

Vel en av tyve ikke-gifte unge med innvandrerbakgrunn er forlovet (Vedleggstabell 10, side 107). Andelen er litt usikker i og med at tre prosent av de spurte (ikke-gifte) ikke visste hva de skulle svare på spørsmålet om de er forlovet. Andelen er basert på grunnlag av de som svarte. Andelen forlovede er høyest blant ugifte unge med pakistansk bakgrunn, der dette gjelder en av ti, og andelen er her betydelig høyere blant pakistanske unge kvinner (16 prosent) enn blant menn (5 prosent). Blant unge med tyrkisk bakgrunn er det derimot flere ikke-gifte menn enn kvinner som er forlovet.

2.3.10. Unge med vietnamesisk bakgrunn har ofte kjæreste

De som verken er gift, samboere eller forlovet ble spurt om de har kjæreste. En av fem bekrefter dette, også her er det klare forskjeller mellom de tre landene. Nesten en av to ugifte, ikke samboende eller forlovede unge med vietnamesisk bakgrunn har kjæreste (40 prosent), mot vel en av fire med tyrkisk og en av ti med pakistansk bakgrunn (Figur 2.3).

Figur 2.3. Andel med kjæreste blant unge med innvandrerbakgrunn som verken er gift, samboere eller forlovet, etter landbakgrunn. Prosent

3. Husholdning og boforhold

I dette kapitlet skal vi se nærmere på boforholdene blant unge med innvandrerbakgrunn. Vi tenker her både på kjennetegn ved husholdningen, ved boligen og ved husholdningen og boligen sett i forhold til hverandre. Med husholdning mener vi alle som er fast bosatt i boligen og som har felles kost. Vi skal se hvor mange - og hvem - som deler husholdning med foreldre, barn og andre slektninger. Her er det særlig interessant å se nærmere på omfanget av storhushold og flergenerasjonshushold. Når boforhold skal vurderes og sammenlignes, må vi huske at den aldersgruppen vi ser på her naturlig nok ofte bor hos foreldrene, og at de dermed per definisjon tilhører - og deler boligen med - etablerte innvandrerfamilier med minst ett barn over 16 år (intervjudeltageren selv). Og når vi sammenligner med størrelsen på boligen og eieform i hovedutvalget og blant unge i befolkningen ellers, må vi ha i mente at disse forholdene i høy grad henger sammen med alder og familiefase. Unge som har flyttet hjemmefra og enslige eller par uten barn bor i mindre boliger, og leier oftere, enn andre (Løwe 2001, 2002b). Dessuten er store boliger generelt langt vanligere i spredtbygde strøk (Løwe 2002c), og her bor det også forholdsvis færre med innvandrerbakgrunn enn i byene (Blom og Henriksen 2008).

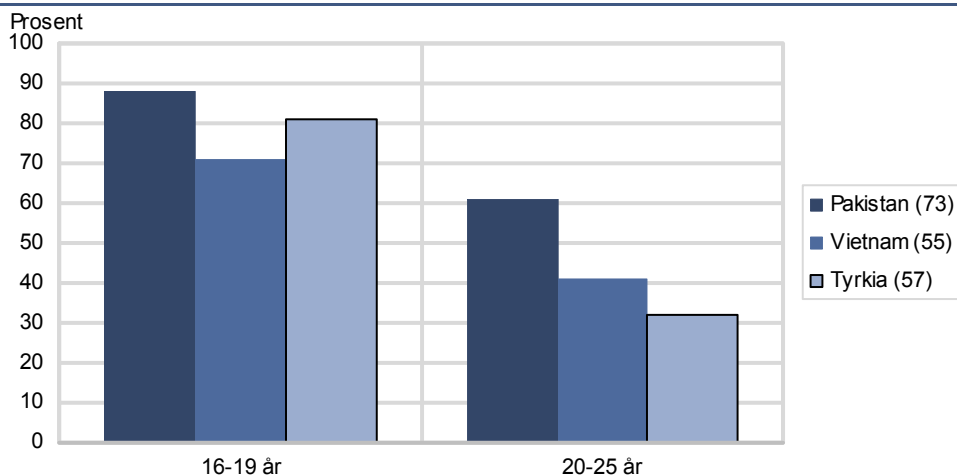
3.1. Husholdningen: Hvem bor ungdommene sammen med?

3.1.1. Pakistanske ungdommer – særlig de eldste og kvinner - bor ofte hos foreldrene

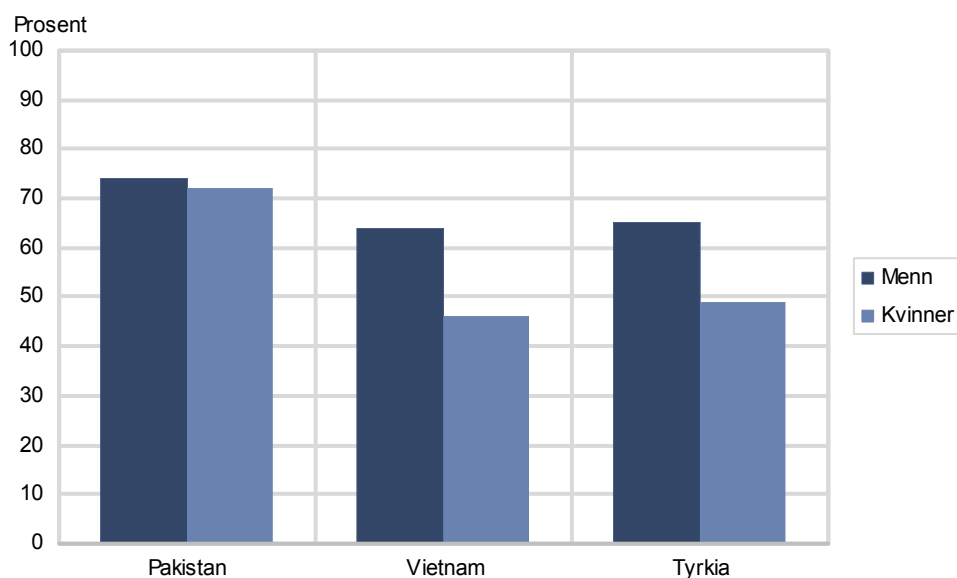
I alt bor to av tre unge med innvandrerbakgrunn hos foreldrene, i den betydning at de deler husholdning med disse (Vedleggstabell 11, side 105).⁶ Andelen faller jevnt med alder fra 88 prosent for 16-17-åringene til 39 prosent for 24-25-åringene (Vedleggstabell 12, side 108). Unge med pakistansk bakgrunn bor alt i alt oftere hos foreldrene enn unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn. Forskjellen mellom unge med pakistansk og unge med tyrkisk bakgrunn er riktignok ubetydelig blant de yngste ungdommene, men desto større blant de eldste (Figur 3.1). Blant unge med pakistansk bakgrunn er det omtrent like vanlig at kvinner deler husholdning med foreldrene, som menn (Figur 3.2), i alle fall gjelder dette eldre pakistanske ungdommer (Vedleggstabell 13). Blant unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn er det derimot vanligere blant menn å bo med foreldrene, som i befolkningen for øvrig (Figur 3.2, Vedleggstabell 13 og Vedleggstabell 14). Kjønnforskjellen er særlig stor blant eldre tyrkiske ungdommer, der nesten halvparten av mennene og bare femteparten av kvinnene bor hos foreldrene (Vedleggstabell 13).

⁶ Andelen som bor sammen med foreldrene er dels basert på svaralternativet "bor sammen foreldrene" på spørsmål om hvor ofte de treffer dem. Hele 72 prosent svarte at dette er tilfelle. I analysen krever vi i tillegg at de *deler husholdning med minst en av foreldrene eller svigerforeldrene*. Nærmere bestemt må "foreldre/svigerforeldre" tilhøre intervjudeltagerens husholdning. Å dele husholdning innebærer at man er bosatt i samme bolig og har felles kost. At andelen her er lavere enn andelen som sier de "bor sammen med foreldrene" kan skyldes at enkelte ikke har felles måltider eller - og mer interessant - at enkelte mener at de bor "sammen med foreldrene" fordi de bor i samme bygning eller nabolag. Dette har vi dessverre ikke anledning til å drøfte nærmere. I den videre fremstillingen brukes "bor hos" synonymt med "deler husholdning med".

Figur 3.1. Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene etter alder og landbakgrunn. Gjennomsnitt etter landbakgrunn i parentes. Prosent

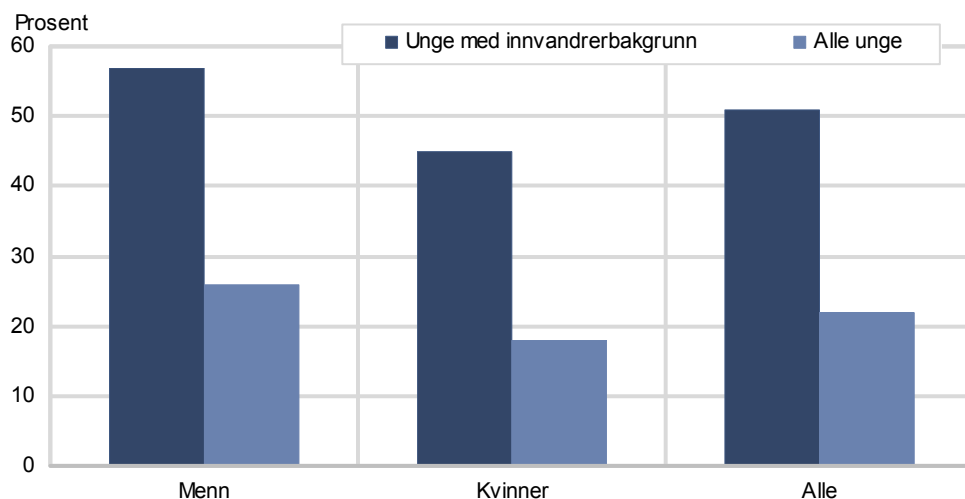

Figur 3.2. Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent

3.1.2. Bor i større grad hos foreldrene enn unge ellers

Blant unge i alderen 16-25 år i hele befolkningen bor bare om lag 46 prosent sammen med foreldrene. Dersom vi ser på den eldste aldersgruppen, 20-25 år, er andelen "hjemmeboere" i hele befolkningen bare 22 prosent mot hele 51 prosent blant unge med innvandrerbakgrunn (Figur 3.3, Vedleggstabell 13 og Vedleggstabell 14). Som tidligere påpekt er unge med innvandrerbakgrunn litt yngre enn andre unge også innenfor disse aldersgruppene (Figur 1.2 og Tabell 1.2). Og andelen innvandrere som bor hos foreldrene har falt de siste årene (Blom og Henriksen 2008). Det er likevel grunn til å slå fast at unge med innvandrerbakgrunn i mye mindre grad har flyttet hjemmefra og etablert seg i egen bolig enn unge ellers. Dette er et forhold det er vesentlig å ha i mente når vi ser på og sammenligner andre sider ved boforholdene og levekårene for øvrig, særlig de økonomiske, med befolkningen ellers.

Figur 3.3. Andel i alder 20-25 år som deler husholdning med foreldrene blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter kjønn. Prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

3.1.3. Unge med pakistansk bakgrunn bor med flest søsken

I alt syv av ti unge med innvandrerbakgrunn deler husholdning med søsken (Tabell 3.1), og selv i aldersgruppen 20-25 år bor over halvparten sammen med søsken. Andelen som bor med søsken er høyest blant unge med pakistansk bakgrunn, som også i gjennomsnitt bor sammen med *flere* søsken enn de med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn. Blant de eldste ungdommene er riktignok tallet på søsken det samme for unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn (Vedleggstabell 15). Nesten en av fire unge med pakistansk bakgrunn bor med *minst tre søsken*, mot bare hver tiende unge med vietnamesisk bakgrunn. Den høye andelen som deler husholdning med søsken, og antallet søsken, henger selvfølgelig sammen med at flertallet bor hos foreldrene.

Tabell 3.1. Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med søsken og gjennomsnittlig antall søsken i husholdningen i tillegg til intervjupersonen, etter landbakgrunn, kjønn og alder, blant alle og blant dem som bor hos foreldrene.

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Alle:								
Minst ett søsken	69	76	60	58	72	66	83	56
Minst tre søsken	27	37	16	11	30	24	33	22
Gjennomsnittlig antall søsken	1,6	1,9	1,2	1,1	1,7	1,5	1,9	1,3
Bor hos foreldre:								
Minst ett søsken	92	95	88	87	91	94	92	92
Minst tre søsken	38	46	26	17	41	33	37	40
Gjennomsnittlig antall søsken	2,2	2,4	1,8	1,7	2,2	2,1	2,1	2,2

3.1.4. Bor oftere med søsken enn andre unge

Det er langt vanligere blant unge med innvandrerbakgrunn å bo sammen med søsken enn blant unge i befolkningen generelt, der dette gjelder en av tre (Vedleggstabell 16). Blant dem som bor hos foreldrene, bor 92 prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn sammen med søsken, mot 68 prosent av alle unge. Unge med innvandrerbakgrunn bor også – ikke overraskende – sammen med *flere* søsken enn unge ellers. For eksempel er andelen som deler husholdning med tre eller flere søsken 38 prosent blant unge med innvandrerbakgrunn mot bare 9 prosent blant alle unge (Vedleggstabell 17).

3.1.5. Én prosent bor i husholdninger med tre generasjoner

Ser vi hele utvalget under ett, bor en av tyve sammen med egne barn. Dersom vi begrenser analysen til aldersgruppen 20-25 år, bor en av ti sammen med egne barn (Tabell 3.2). Uansett alder bor de med tyrkisk bakgrunn oftest sammen med egne barn. For aldersgruppen 20-25 år er andelen som bor med egne barn 10 prosent for Pakistan, 4 prosent for Vietnam og 18 prosent for Tyrkia. Én prosent har barn utenfor husholdningen. Bare én prosent har besteforeldre i samme husholdning og 7 prosent har slektninger utenom foreldre, besteforeldre og søsken i husholdningen. En av ti unge med pakistansk bakgrunn deler husholdning med besteforeldre eller (oftest) andre slektninger, mot knapt 4 prosent blant unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn. Én prosent av unge med innvandrerbakgrunn bor i husholdninger med tre generasjoner, dvs egne barn og foreldre eller foreldre og besteforeldre (Tabell 3.2). Blant unge i hele befolkningen deler 4 prosent husholdning med besteforeldre, og 1 prosent har annen slektning i husholdningen (Levekårsundersøkelsen 2004). Husholdninger med mange generasjoner er dermed ikke så vanlig blant unge med innvandrerbakgrunn som man kanskje kunne tro.

Tabell 3.2. Andel unge med innvandrerbakgrunn som bor med egne barn, foreldre, besteforeldre eller andre slektninger¹, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Egne barn	5	5	2	9	4	7	0	10
Besteforeldre	1	2	0	1	0	2	2	1
Slektninger utenom foreldre, besteforeldre, søsken og barn	7	9	4	3	6	7	4	9
Besteforeldre eller andre slektninger ²	8	10	4	3	7	9	6	9
Egne barn og foreldre	1	1	1	1	1	1	0	1
Foreldre og besteforeldre	1	1	1	1	0	1	1	1

¹ Kategoriene er ikke gjensidig utelukkende

² Andre slektninger er slektninger utenom foreldre, søsken og barn

3.1.6. Bare én prosent bor alene med egne barn

Tabell 3.3 gir en oversikt over hvordan intervjudeltagerne fordeler seg på et definert sett av gjensidig utelukkende husholdningstyper. Knapt en av ti bor med ektefelle eller samboer, hvorav halvparten har barn. Andelen som bor med ektefelle eller samboer er mye høyere blant unge med tyrkisk bakgrunn enn blant unge med vietnamesisk eller pakistansk bakgrunn. Så godt som ingen unge med innvandrerbakgrunn – én prosent – bor alene med egne barn. Andelen er den samme også blant de eldste, og er like lav uansett landbakgrunn (blant unge med pakistansk bakgrunn er andelen tilnærmet null). En av syv unge med innvandrerbakgrunn (15 prosent) bor i andre typer flerpersonghusholdninger enn de som hittil er nevnt, dvs. uten foreldre, ektefelle, samboer eller barn.

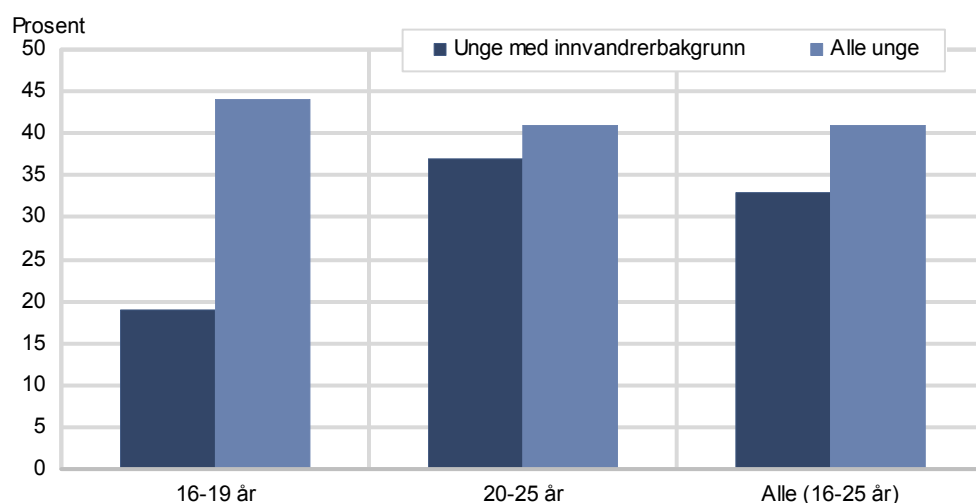
Tabell 3.3. Andel unge med innvandrerbakgrunn som tilhører ulike typer husholdninger, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Gjensidig utelukkende kategorier. Prosent.

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Bor hos foreldre	66	73	55	57	70	61	82	52
Bor med ektefelle eller samboer, men ikke barn	4	2	4	9	1	7	0	7
Bor med ektefelle eller samboer og barn	4	4	1	8	3	5	0	7
Bor alene med barn	1	0	1	1	0	1	0	1
Bor med andre	15	12	20	17	15	15	14	16
Bor helt alene	11	8	19	9	10	12	3	18

3.1.7. Bor sjeldnere alene enn andre unge

Tabell 3.3 viser at bare en av ti (11 prosent) unge med innvandrerbakgrunn bor helt alene, eller 3 prosent blant aldersgruppen 16-19 år og 18 prosent blant dem som er 20-25 år. Det er ingen forskjell mellom menn og kvinner. Unge med vietnamesisk bakgrunn bor oftere alene enn unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke deler husholdning med foreldrene, bor en av tre alene (Tabell 3.4). Unge med innvandrerbakgrunn bor dermed relativt sjelden alene sammenlignet med unge generelt. Dette gjelder også når vi ser på dem som ikke bor hos foreldrene, men det er først og fremst blant de yngste ungdommene det er forskjell. I aldersgruppen 16-19 år er andelen aleneboende under det halve blant unge med innvandrerbakgrunn sammenlignet med alle unge (Figur 3.4).

Figur 3.4. Andel som bor alene etter alder blant dem som ikke deler husholdning med foreldrene. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge. Prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

Tabell 3.4. Andel som bor alene etter landbakgrunn blant alle unge med innvandrerbakgrunn og blant unge i hele befolkningen, blant alle og blant dem som ikke deler husholdning med foreldrene. Prosent

Andel blant	Unge med innvandrerbakgrunn				Alle unge 16-25 år
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle	
-alle	8	20	9	11	22
-de som ikke bor sammen med foreldrene	31	43	20	33	41

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

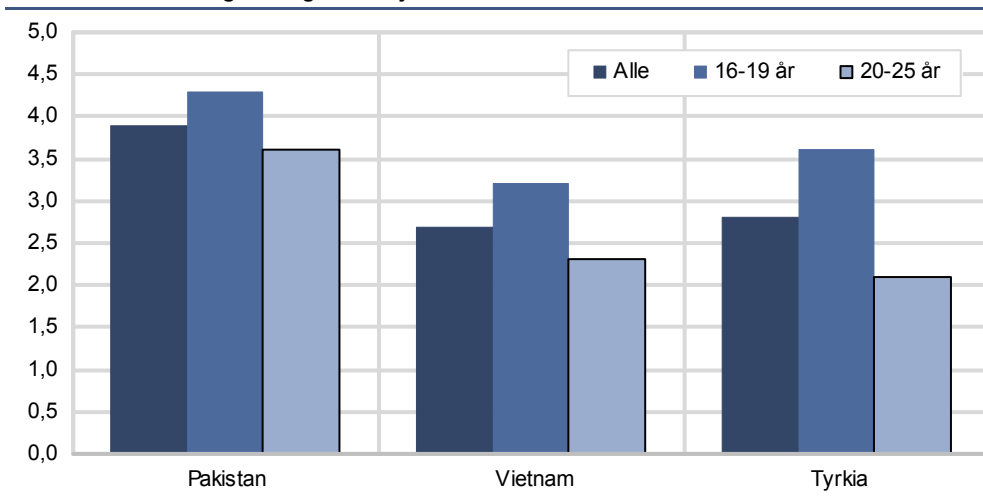
3.1.8. Unge med pakistansk bakgrunn bor i de største husholdningene

Antall personer intervjudeltagerne deler husholdning med (husholdningens størrelse-1) gir viktig informasjon både om det sosiale nettverket og om boforhold.⁷ Til intervjudeltagerens husholdning regnes som nevnt alle som er fast bosatt i boligen, og som har felles kost. Unge med innvandrerbakgrunn deler husholdning med 3,4 personer i gjennomsnitt, men det er store forskjeller mellom landene (Figur 3.6, Vedleggstabell 18). Unge med pakistansk bakgrunn deler i gjennomsnitt husholdning med hele 3,9 andre, mot 2,8 blant unge med tyrkisk bakgrunn og 2,7 blant unge med vietnamesisk bakgrunn. Unge med pakistansk bakgrunn deler altså boligen med vel én person mer enn resten av utvalget. Som Figur 3.5 viser, er forskjellen mellom Pakistan og de andre to landene markant blant de eldste ungdommene, og er her størst mellom de med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. De unges husholdninger er naturlig nok større enn gjennomsnittet for innvandrere over 25 år

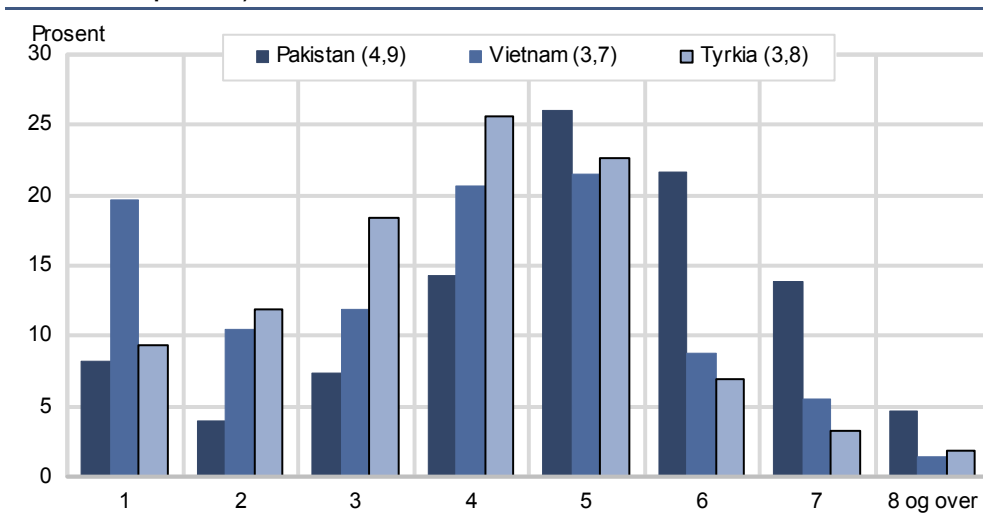
⁷ Når man snakker om boforhold, er det vanlig å se på husholdningens samlede størrelse, men når fokus er individers levekår kan det være vel så relevant å se hvor mange (andre) man deler husholdning med.

(Vedleggstabell 19). Dette må sees på bakgrunn av at unge med innvandrerbakgrunn er i en livsfase der mange deler husholdning med foreldrene og med andre søsken. Husholdningene til dem som ikke bor hos foreldrene er mindre, med et gjennomsnitt på 2 personer utenom intervjupersonen, mot 4,2 blant dem som deler husholdning med foreldrene (Vedleggstabell 20).

Figur 3.5. Antall andre personer unge med innvandrerbakgrunn deler husholdning med, etter landbakgrunn og alder. Gjennomsnitt

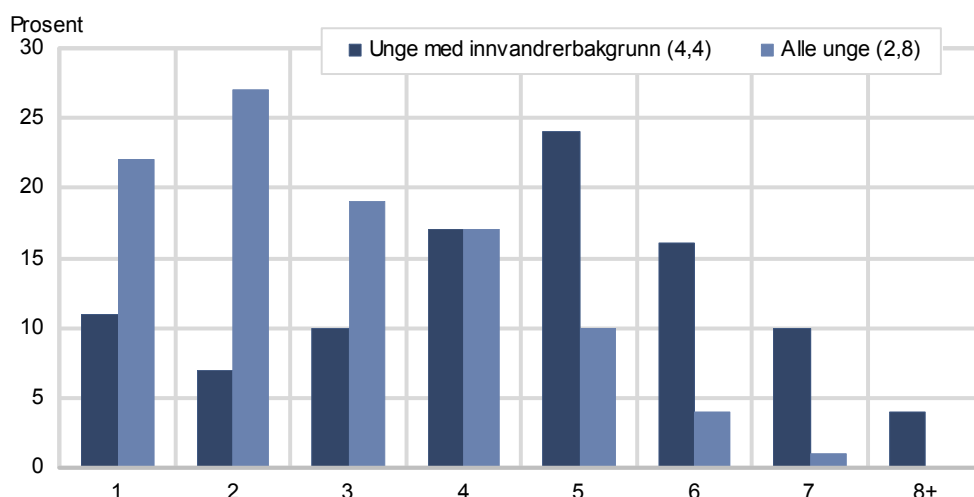
Figur 3.6. Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Antall personer i husholdningen inkludert intervjupersonen. Prosent (gjennomsnitt i parentes)

3.1.9. Deler boligen med nesten dobbelt så mange som andre unge

Fordi unge med innvandrerbakgrunn relativt ofte bor i foreldrehusholdningen og sjelden bor alene, er det store forskjeller i gjennomsnittlig husholdningsstørrelse mellom unge med innvandrerbakgrunn og unge generelt (Figur 3.7). For eksempel deler hele 54 prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn husholdning med minst fire andre, mot bare 15 prosent blant unge generelt. Og mens 16-25-åringer i befolkningen generelt deler boligen med bare 1,8 andre i gjennomsnitt, deler unge med innvandrerbakgrunn boligen med hele 3,4, altså nesten dobbelt så mange.

Figur 3.7. Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn og blant unge i befolkningen generelt representert ved Levekårsundersøkelsen 2004. Antall personer i husholdningen inkludert intervjupersonen. Prosent (gjennomsnitt i parentes)

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

3.2. Boligstørrelse og trangboddhet

3.2.1. Unge med pakistansk bakgrunn bor i størst boliger

Et sentralt aspekt ved boforholdene er boligens størrelse. Gjennomsnittlig antall rom i boligen⁸ blant unge med innvandrerbakgrunn er 4,5. Her er det klare forskjeller etter landbakgrunn (Tabell 3.5 og Vedleggstabell 21). Unge med pakistansk bakgrunn bor i de største boligene, gjennomsnittlig 4,8 rom, mot 4,2 rom for unge med vietnamesisk bakgrunn og bare 3,7 rom for unge med tyrkisk bakgrunn. Unge med innvandrerbakgrunn bor dels i større boliger enn eldre innvandrere, og fordelingen er omtrent den samme som for unge generelt (Vedleggstabell 22 og Vedleggstabell 23). Forskjeller og likheter må her sees i sammenheng med behovet for plass, og boligens størrelse bør derfor relateres til antall personer som bor i den. Først når husholdningsstørrelsen og boligstørrelsen sees i sammenheng, kan man få et inntrykk av hvor "rommelig" intervjudeltagerne bor.

Tabell 3.5. Gjennomsnittlig antall beboelsesrom i boligen (utenom kjøkken, bad, WC, gang, entre, vaskerom og smårom) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og om man deler husholdning med foreldrene.

	Bor hos foreldrene	Bor ikke hos foreldrene	Alle
Pakistan	5,0	4,5	4,8
Vietnam	4,9	3,4	4,2
Tyrkia	4,2	2,9	3,7
Alle	4,9	3,8	4,5

3.2.2. Fire av ti unge med innvandrerbakgrunn bor trangt

Hvor stor bolig en husholdning skal ha for at man kan si at medlemmene bor tilfredsstillende - eller trangt - kan diskuteres og vil ikke minst variere over tid og rom (Løwe 2002b). For noen tiår tilbake var kravene til - og normene om - plass i norske boliger langt mer beskjedne enn nå (Løwe 2001)⁹, og er det også i mange deler av verden i dag. En mye brukt definisjon når boforhold skal vurderes i dagens Norge, er at man bor trangt dersom husholdningen, i tillegg til smårom og kjøkken,

⁸ Romtallet er basert på følgende spørsmål: "Hvor mange rom disponerer husholdningen til eget bruk? Ta med beboelsesrom på 6 kvm eller mer. Ta ikke med kjøkken, bad, WC, gang, entre, vaskerom o.l.?"

⁹ For eksempel fikk ikke enslige lov til å eie toromsleiligheter før i 1965, og da på betingelse av at det bare var plass til én på soverommet (D2, Dagens Næringsliv, 16/11 2007).

disponerer færre beboelsesrom enn det er personer i husholdningen, mens enslige (i enpersonhusholdninger) regnes som trangbodde når de har ett rom (Løwe 2002b).¹⁰ Vel fire av ti unge med innvandrerbakgrunn bor trangt ifølge denne definisjonen (Tabell 3.6).

3.2.3. Færrest trangbodde blant unge med vietnamesisk bakgrunn

Tabell 3.6 viser store variasjoner i andelen trangbodde etter landbakgrunn og etter om man bor i samme husholdning som foreldrene. Mens nær halvparten av dem med pakistansk og tyrkisk bakgrunn bor trangt, gjelder dette knapt en av tre unge med vietnamesisk bakgrunn. Unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn som ikke bor hos foreldrene, bor mye sjeldnere trangt enn dem som bor hos foreldrene. Unge med pakistansk bakgrunn kommer like godt ut som unge med vietnamesisk bakgrunn, med én av tre trangbodde, når vi ser på dem som ikke bor hos foreldrene.

Tabell 3.6. Andel som bor trangt (færre rom enn personer, eller ett rom for aleneboende) blant ulike grupper. Prosent.

	Unge med innvandrerbakgrunn			Første- generasjons- innvandrere 25 år og eldre	Alle unge 16-25 år
	Bor hos foreldrene	Bor ikke hos foreldrene	Alle		
Pakistan	53	32	47	55	-
Vietnam	31	31	31	27	-
Tyrkia	52	38	46	41	-
Alle	48	33	43	41	16

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

3.2.4. Færre trangbodde unge med pakistansk bakgrunn enn blant eldre pakistanske innvandrere

Tabell 3.6 viser videre at andelen trangbodde unge med innvandrerbakgrunn alt i alt er den samme som for førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam sett under ett. I den grad det her gir mening å sammenligne generasjonene, legger vi imidlertid merke til at det er færre trangbodde blant unge med pakistansk bakgrunn - i alle fall blant dem som ikke bor i foreldrehusholdningen - enn blant eldre pakistanske innvandrere (32 mot 55 prosent, Tabell 3.6).

3.2.5. Unge med innvandrerbakgrunn bor langt oftere trangt enn andre unge

Blant unge generelt bor bare en av seks trangt, som altså er langt færre enn blant unge med innvandrerbakgrunn. Blant unge generelt bor en av fire (23 prosent) av dem som ikke bor hos foreldrene trangt og bare en av ti (9 prosent) av dem som bor hos foreldrene, mot en av tre og en av to (33 og 48 prosent) blant unge med innvandrerbakgrunn. Forskjellen er dermed særlig stor blant dem som deler husholdning med foreldrene, som for innvandrerbefolkningens del betyr at de også deler husholdning med opptil flere søsken (Vedleggstabell 17).

3.3. Tilfredshet med boligen og med andel innvandrere i nabolaget

3.3.1. Bare en av ti synes boligen er for liten

Dersom vi gir slipp på de mer objektive kriteriene for boligstørrelse og trangboddhet og spør hvordan de unge selv vurderer boligen, får vi ikke inntrykk av at trangboddhet er et så stort problem som de tallene vi hittil har sett kan tyde på. Spørsmå-

¹⁰ Ved sammenligninger mellom ulike husholdningstyper er denne definisjonen å foretrekke framfor å se på *rom per person*, som ikke tar hensyn til at behovet for plass ikke øker proporsjonalt med antall husholdningsmedlemmer. Men at én person i en etromsleilighet ifølge definisjonen bor "trangt", mens to personer på to rom eller tre personer på tre rom (som attpåtil må dele kjøkken og bad) ikke bor trangt, kan virke urettferdig. Definisjonen vil i så fall undervurdere boforholdene blant dem som bor alene, og dermed grupper med mange aleneboende, i forhold til dem som bor i større husholdninger.

let om hvordan man vurderer boligstørrelsen ble stilt slik: *Hvordan passer størrelsen på boligen for deg/dere, synes du at den er passe stor, er den for liten eller er den for stor?* Bare vel en av ti unge med innvandrerbakgrunn sier at de synes boligen er for liten (Tabell 3.7). Den samme tendensen til ”beskjedenhet” gjelder både eldre førstegenerasjonsinnvandrere, hvorav en av fem (19 prosent) sier boligen er for liten, så vel som innvandrere og etterkommere generelt (Vedleggstabell 24 og Blom og Henriksen 2008). Andelen som synes boligen er for liten er størst blant unge med tyrkisk bakgrunn og minst blant unge med pakistansk bakgrunn (til tross for at andelen trangbodde er størst blant dem), men forskjellene er små. Blant dem som bor trangt ifølge objektive kriterier svarer en av fem at de synes boligen er for liten, mens hele tre av fire gir uttrykk for at den er passe stor (Tabell 3.7). Blant unge i hele befolkningen sier 12 prosent at de synes boligen er for liten.

Tabell 3.7. Andel som synes boligen er passe stor, for liten, eller for stor for sin husholdning blant alle og blant dem bor trangt. Unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Passe stor	81	83	80	77
For liten	12	9	14	17
For stor	7	7	6	6
Bor trangt:				
Passe stor	77	80	70	72
For liten	20	17	27	24
For stor	3	3	3	5

3.3.2. Et mindretall ønsker seg mange med samme landbakgrunn i nabolaget

Unge med innvandrerbakgrunn bor nok i mange tilfeller i områder med en relativt høy andel innvandrere. Hva de selv synes om dette kan vi få et visst innsyn i gjennom spørsmål om hvor mange innvandrere *med samme landbakgrunn som en selv* de unge mener ville være *det ideelle i sitt eget boområde*, og om det eventuelt burde være færre eller flere enn det er i dag. Tre av ti mener det ideelle ville være ”noen få”, en av ti sier ”under halvparten”, en av ti sier halvparten og knapt en av ti sier over halvparten. Hver tredje unge med innvandrerbakgrunn sier at andelen ikke har noen betydning for dem, mens en av ti ikke har noen oppfatning om dette spørsmålet (Tabell 3.8). To av tre unge med innvandrerbakgrunn ser ut til å være tilfreds med antallet i eget boområde i dag. Blant resten er det er like mange som gir uttrykk for at det er for mange innvandrere, som at det er for få (Tabell 3.9). Størst andel som ikke synes at andelen har noen betydning er det blant unge med vietnamesisk bakgrunn (som i mindre grad bor i byer enn andre innvandrere), men ellers er det ingen entydige forskjeller etter landbakgrunn. Det må understrekes at spørsmålene kun dreier seg om innvandrere *med samme landbakgrunn som en selv*. Dette betyr at svarfordelingene ikke kan snus og tolkes som uttrykk for preferanser for andelen etniske nordmenn i nabolaget.

Tabell 3.8. Hvor mange innvandrere med samme landbakgrunn som en selv unge med innvandrerbakgrunn mener ville være det ideelle i eget boområde, etter landbakgrunn. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Noen få	29	32	30	21
Under halvparten	12	15	8	6
Om lag halvparten	9	13	3	5
Over halvparten	7	9	4	7
Har ingen betydning	33	26	41	44
Vet ikke eller vil ikke svare	10	6	15	19

Tabell 3.9. Andel unge med innvandrerbakgrunn som mener det burde være flere eller færre innvandrere i ens eget boområde med samme landbakgrunn som en selv, etter landbakgrunn. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Flere	15	18	9	12
Færre	14	16	9	15
Omtrent som i dag	45	52	37	33
Har ingen betydning	19	10	34	30
Vet ikke eller vil ikke svare	7	4	11	10

3.4. Eier eller leier?

3.4.1. Langt færre bor i leid bolig enn blant unge generelt

Hvorvidt familien eier eller leier boligen er et viktig aspekt ved boligkonsumet. Disposisjonsformen forteller i hvilken grad man har kommet seg inn på boligmarkedet, og om utsiktene til å kunne bli boende i boligen så lenge man måtte ønske. Ser vi tilleggsutvalget under ett, bor 60 prosent i en selveid bolig, mens 24 prosent eier gjennom borettslag (Tabell 3.10). Dette kan være en bolig som de selv eller (som oftest) andre husholdningsmedlemmer eier. De resterende 16 prosentene bor i leid bolig, eller de disponerer boligen på annen måte. Det er klare forskjeller i disposisjonsform mellom unge etter landbakgrunn. Unge med vietnamesisk bakgrunn bor langt oftere i leid bolig enn unge med pakistansk bakgrunn, og de bor sjelden i andelsbolig i forhold til unge med tyrkisk og pakistansk bakgrunn. Blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke bor i foreldrenes husholdning finner vi naturlig nok en mye høyere leieandel, 39 prosent, enn blant alle unge med innvandrerbakgrunn. Leieandelen er imidlertid *svært mye lavere blant unge med innvandrerbakgrunn enn blant unge generelt*. Dette gjelder uansett om sammenligningen avgrenses til dem som ikke bor hos foreldrene (Tabell 3.10). Årsaken til disse forskjellene må blant annet søkes i forskjeller i husholdningsstruktur (andel enslige, andel med barn, husholdningens størrelse) og geografisk bosettingsmønster (andel som bor i byer m.m.).

Tabell 3.10. Andel som bor i selveid, andelseid eller leid bolig. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder og alle unge 16-25 år. Prosent

	Unge med innvandrerbakgrunn								Alle unge 16-25 år
	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år	
Selveier	60	63	59	50	66	53	62	58	49
Andelseier	24	27	14	30	21	28	26	23	8
Leier+annet	16	10	28	21	13	20	12	20	43
Bor ikke hos foreldre:									
Selveier	49	59	42	39	54	45	47	50	19
Andelseier	18	18	12	27	15	21	27	15	8
Leier+annet	33	23	46	34	32	34	26	35	73

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

3.4.2. Flere bor i eid bolig enn blant eldre innvandrere

Blant eldre innvandrere er andelen som bor i leid bolig høyere enn blant unge med innvandrerbakgrunn sett under ett, nærmere bestemt 24 prosent (Vedleggstabell 25). Videre er andelen som bor i selveid bolig lavere, 51 prosent. I befolkningen generelt (alle aldre) bor 68 prosent i selveid bolig, mens 13 prosent bor i borettslag og 19 prosent leier eller disponerer boligen på annen måte ifølge Levekårsundersøkelsen 2004. Forskjellene mellom innvandrere og andre må dels sees i lys av at innvandrere som oftest bor i byer og i blokkbebyggelse (Vedleggstabell 26), der andelen leieboliger og borettslag er høy.

4. Skole og arbeid

I dette kapitlet spør vi hva levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn kan fortelle om hvor aktive unge med innvandrerbakgrunn er i arbeid og utdanning. Vi ser hvordan andelen som går på skole, studerer eller arbeider varierer med landbakgrunn, alder og kjønn. Vi spør hvor mange og hvem som verken er i arbeid eller under utdanning, og om denne andelen ikke-aktive skiller seg fra tilsvarende andel blant unge generelt. Vi spør også hvilken type utdanning intervju-deltagerne har, og om de har fullført utdanning i utlandet. Tatt i betraktning det store frafallet i Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn (Tabell 1.1) vil offentlig registerbasert statistikk gi sikrere opplysninger om de unges skolegang og arbeid. Spørreundersøkelsen gir imidlertid informasjon fra et litt annet perspektiv enn hva registertallene gjør, i og med at vi her får opplysninger direkte fra de unge (og ikke fra eventuelle arbeidsgivere eller utdanningsinstitusjoner slik tilfellet er i de offentlige registrene). Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn vil dermed kunne være et relevant og interessant *supplement* til registerbasert statistikk.

Offentlig statistikk basert på register har vist at andelen som er under utdanning blant unge med innvandrerbakgrunn er vel så høy som blant andre unge, mens andelen sysselsatte ligger nært opp til andelen blant andre unge. Unge førstegenerasjonsinnvandrere kommer, med unntak av dem som innvandret i svært ung alder, derimot mye dårligere ut målt både ved andelen sysselsatte og andelen som er under utdanning (Olsen 2006, Olsen 2006b, Henriksen 2006).

Det er verdt å minne om at unge med innvandrerbakgrunn har en karakteristisk bratt fallende aldersprofil (se side 14), som vil kunne ha betydning for sammenligninger med andre grupper langs såpass aldersensitive variable som arbeid og utdanning. I dette kapitlet vil vi derfor dels gjøre sammenligninger mellom unge med innvandrerbakgrunn og hele befolkningen innenfor enkeltaldre i stedet for (bredere) aldersgrupper. Vi må også huske at andelen som bor hos foreldrene er høy, særlig blant enkelte grupper av unge med innvandrerbakgrunn, slik at inntektsgivende arbeid ikke nødvendigvis har samme betydning for disse gruppenes *økonomiske levekår* som for andre.

4.1. Skolegang og studier

4.1.1. To av tre går på skole eller studerer minst 10 timer per uke

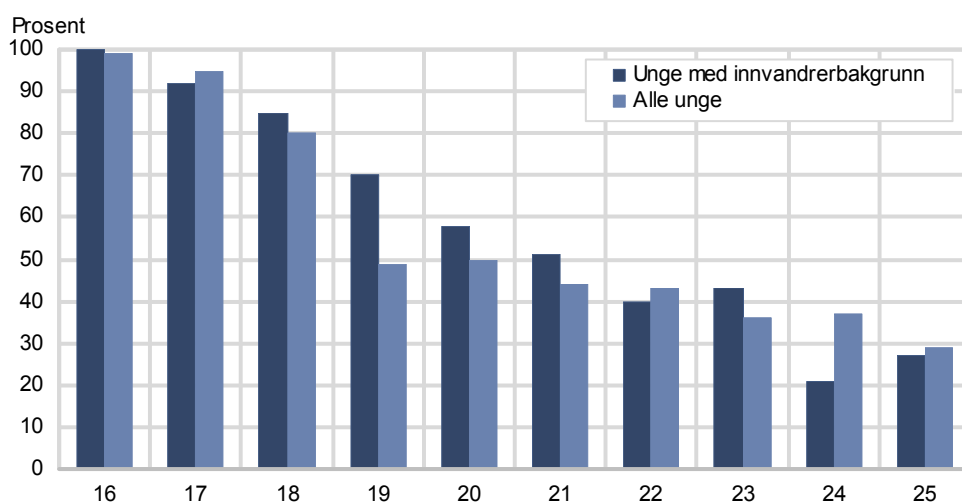
Som følge av den obligatoriske grunnskolen må vi vente at andelen på skolebenken er svært høy blant de yngste i utvalget, nemlig 16-åringene. Større interesse kan knyttes til de eldre ungdommene, og til eventuelle forskjeller mellom kjønnene og de tre landgruppene. I alt oppgir nesten to av tre (63 prosent) av unge med innvandrerbakgrunn at de "*går på skole eller studerer minst 10 timer per uke*" (Vedleggstabell 27). Vi må ta forbehold om at andelen kan være for høy i den grad unge som går på skole eller studerer er overrepresentert i undersøkelsen (som følge av systematisk skjevt frafall, jf. side 11). Andelen varierer selvfølgelig sterkt med alder (Figur 4.1), og er 85 prosent i gjennomsnitt blant dem som er under 20 år, og 43 prosent blant dem som er over 20. Det er verdt å understreke at i disse andelenene er de som eventuelt også er i arbeid *ikke* utelatt, og de er derfor høyere enn den ellers vanlige kategorien "under utdanning".¹¹

¹¹ Andelen er derfor langt større enn andelen som havner i kategorien "under utdanning" hos Olsen (2006). Hos Olsen, som baserer seg på registerdata, er andelen "under utdanning" 55 prosent for aldersgruppen 16-19 år mens den bare er 14 prosent for dem som er 20-24 år, fordi mange har arbeid ved siden av studiene. "Under utdanning" omfatter her kun personer (registrert som å være) under igangværende utdanning og som *ikke har noe registrert arbeidsforhold* ved siden av.

4.1.2. Like mange under utdanning som i befolkningen ellers

Statistisk sentralbyrås registerbaserte utdanningsstatistikk har vist at andelen under utdanning er mye høyere blant ikke-vestlige etterkommere enn blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i samme alder, og fullt på høyde med tilsvarende andel i befolkningen generelt (Henriksen 2006). Ifølge denne statistikkken var 32 prosent av alle etterkommere mellom 19 og 24 år under høyere utdanning, mot knapt 18 prosent av ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og mot 31 prosent i hele befolkningen mellom 19 og 24 år, per oktober 2005. Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn bekrefter at etterkommerne sitter vel så ofte på skolebenken som befolkningen ellers, og dette gjelder også når vi kontrollerer for alder. Med unntak av for noen få enkeltaldre (der forholdet synes å være omvendt, noe som kan skyldes tilfeldigheter), er etterkommerne vel så ofte under utdanning som andre unge (Figur 4.1).

Figur 4.1. Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke. Unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen. Prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005 tverrsnitt.

4.1.3. Unge med tyrkisk bakgrunn går sjelden på skole – og velger yrkesrettet utdanning

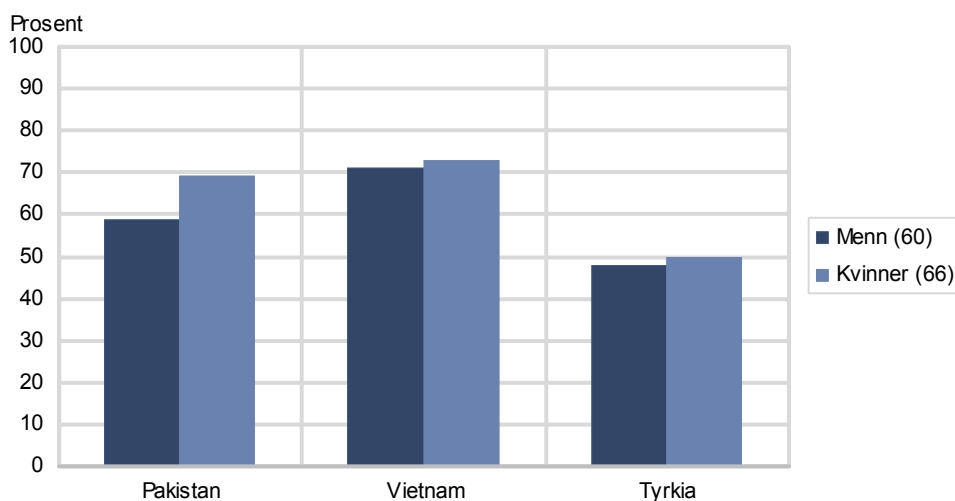
Det er klare forskjeller i andel som går på skole eller studerer etter landbakgrunn. Unge med tyrkisk bakgrunn går sjeldnere på skole eller studerer enn de med pakistansk bakgrunn, mens de med vietnamesisk bakgrunn her er mest aktive (Vedleggstabell 27). Dersom vi kun ser på dem som er over 20 år, er skole/studentandelen blant dem med tyrkisk bakgrunn spesielt lav, 24 prosent, mot 43 og 54 prosent blant dem med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn. Andelen elever/studenter blant eldre unge med innvandrerbakgrunn er dermed dobbelt så høy hos dem med vietnamesisk bakgrunn som blant dem med tyrkisk bakgrunn. På spørsmål om man har en allmenn- eller yrkesrettet utdanning sier en av to unge med tyrkisk bakgrunn (49 prosent) at de har en yrkesrettet utdanning, mot tre av ti blant unge med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn.

4.1.4. Kjønnforskjell i andel på skole kun blant unge med pakistansk bakgrunn

I innvandrerbefolkningen generelt er kvinner - som i befolkningen ellers - noe oftere under utdanning enn menn (Henriksen 2006). Blant unge med innvandrerbakgrunn antyder levekårsundersøkelsen at kjønnforskjellen først og fremst gjelder for dem med pakistansk bakgrunn, hvor differansen utgjør 10 prosentpoeng (Figur 4.2). Også når vi avgrensner analysen til aldersgruppen 20-25 år, finner vi at menn synes å være like ivrige på skolebenken som kvinner både blant unge med tyrkisk

og vietnamesisk bakgrunn, mens kjønnsforskjellen blant unge med pakistansk bakgrunn består (Vedleggstabell 27).

Figur 4.2. Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke blant unge med innvandrerbakgrunn etter kjønn og landbakgrunn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent

4.2. Tilknytning til arbeidsmarkedet

4.2.1. Tre av fire 20-25-åringar har inntektsgivende arbeid

Intervjudeltagerne ble blant annet stilt følgende spørsmål om inntektsgivende arbeid: *Utførte du inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet i forrige uke? Som inntektsgivende arbeid regner vi også arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn i forretning eller familiebedrift.* De som svarte benektende ble spurt: *Har du inntektsgivende arbeid som du var midlertidig borte fra eller hadde fri fra i forrige uke?* Godt og vel halvparten av alle ungdommene i utvalget (57 prosent) svarer bekreftende på minst ett av disse spørsmålene. Det er verdt å understreke at andelen omfatter alle med arbeid helt ned til 1 time per uke, som de får betalt for. Ser vi utvalget under ett, har 63 prosent av mennene og 50 prosent av kvinnene slikt arbeid.

4.2.2. Andelen med inntektsgivende arbeid er høyere enn i registerbasert statistikk

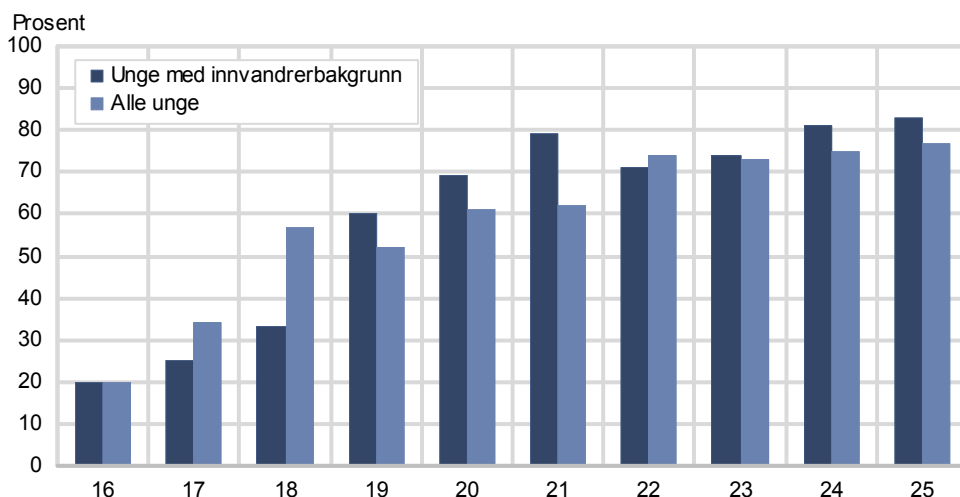
Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken viser at andelen som har inntektsgivende arbeid (minst én time per uke) er 66 prosent blant ikke-vestlige innvandrere i aldersgruppen 20-24 år (Olsen 2006). Dette er 9 prosentpoeng lavere enn for tilsvarende aldersgruppe i Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn (75 prosent). Her vil blant annet avvik i landsammensetning (registertallene omfatter også andre land enn Pakistan, Vietnam og Tyrkia), samt at registrene antakelig ikke fanger opp absolutt alt betalt arbeid, kunne bidra til å forklare forskjellen. Vi må også understreke at andelen med arbeid i levekårsundersøkelsen kan være uforholdsmessig høy i den grad mange marginaliserte unge har falt fra slik at de som er i arbeid er overrepresentert i utvalget.

4.2.3. Like ofte i arbeid som unge i befolkningen ellers

Offentlig statistikk basert på register har konkludert med at unge etterkommere og tidliginnvandrete har noe lavere sysselsettingsandel enn annen ungdom, særlig blant de yngste (Olsen 2006). Dersom vi legger Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn og den generelle Levekårsundersøkelsen 2005 til grunn, får vi et litt annet inntrykk (Figur 4.3). Det overordnede bildet er at unge med innvandrerbakgrunn er vel så aktive på arbeidsmarkedet som andre unge i lik alder.

Inntrykket er det samme dersom vi sammenligner med den generelle Levekårsundersøkelsen 2004. Her gjelder ikke forbeholdet om skjevt frafall i samme grad som ved sammenligninger med registerstatistikken, da også den generelle levekårsundersøkelsen kan ha et høyt frafall av marginale unge. Det faller utenfor rapportens rammer å gå nærmere inn på denne problematikken.

Figur 4.3. Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn og hele befolkningen. Prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005 tverrsnitt.

4.2.4. Flere er i arbeid enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere

Andelen med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) er høyere blant unge med innvandrerbakgrunn i alderen 20-25 år, hvor dette gjelder tre av fire (76 prosent), enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. 59 prosent av førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 25-70 år er i arbeid, herav 64 prosent for innvandrere fra Vietnam og Tyrkia, og 50 prosent fra Pakistan. Forskjellen er særlig stor mellom generasjonene for pakistanske kvinner hvor andelen med arbeid er 65 prosent blant de unge (20-25 år) og 35 prosent blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Her vil selvfølgelig alder kunne forklare mye av denne forskjellen (om lag en av ti eldre førstegenerasjonsinnvandrere er over 55 år).

4.2.5. Unge med tyrkisk bakgrunn har ofte arbeid

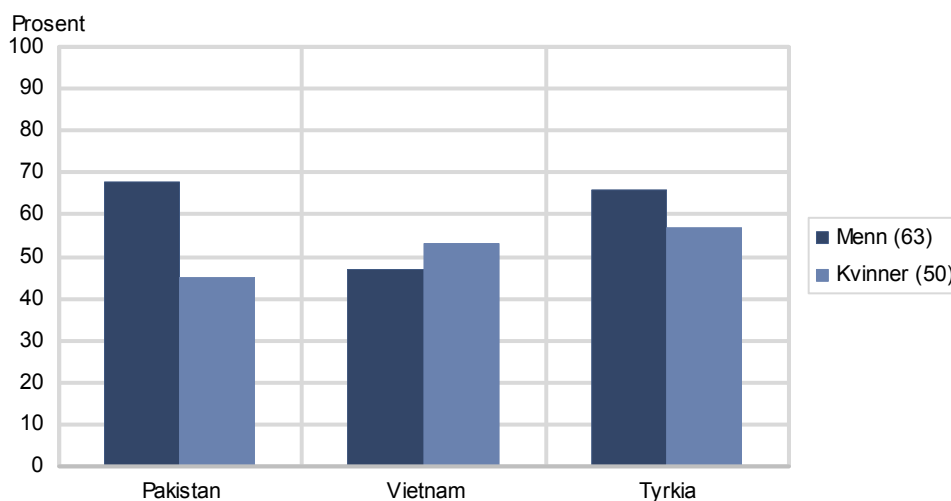
Det er bare moderate forskjeller mellom de tre landgruppene i andel med inntektsgivende arbeid. Unge med vietnamesisk bakgrunn er sjeldnere i arbeid (50 prosent) enn unge med tyrkisk og pakistansk bakgrunn (61 og 58 prosent). Blant kvinner er riktignok de med pakistansk bakgrunn svakest representert på arbeidsmarkedet (45 prosent). Andelen som er i arbeid øker naturlig nok med alder. Blant dem som er 20-25 år er i gjennomsnitt 76 prosent i arbeid mot 36 prosent blant 16-19 åringene (Vedleggstabell 28 og Figur 4.3).

4.2.6. Stor forskjell mellom unge menn og kvinner med pakistansk bakgrunn

Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn viser at det er visse kjønnsforskjeller i andel som er i arbeid. Vi har alt sett at kvinner med pakistansk bakgrunn i relativt liten grad har inntektsgivende arbeid, og det er først og fremst i denne landgruppen en tradisjonell kjønnsforskjell kommer til syne (Figur 4.4). Mens hele 68 prosent av menn med pakistanske bakgrunn i alderen 16-25 år er i arbeid, gjelder dette 45 prosent av kvinnene. For aldersgruppen 20-25 år er andelen 87 og 65 prosent (Vedleggstabell 28). Kjønnsforskjellen er mindre blant unge med tyrkisk bakgrunn, og blant unge med vietnamesisk bakgrunn er det snarere

jentene som er de mest aktive på arbeidsmarkedet, men kjønnsforskjellen er beskjeden.

Figur 4.4. Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent

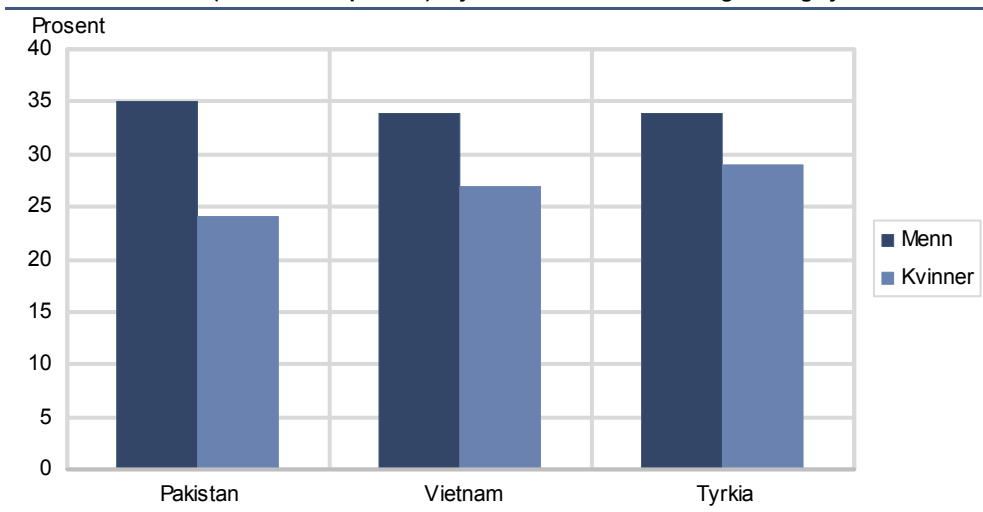
4.2.7. Tre av fire unge med innvandrerbakgrunn som har arbeid arbeider full tid

Hver femte som er i arbeid sier at de har et biyrke, altså minst to jobber. Av alle unge med innvandrerbakgrunn (uansett om de jobber) har om lag en av ti minst to jobber. Blant 20-25-åringene gjelder dette en av seks. Ungdommene ble spurt hvor mange timer per uke de vanligvis arbeider. Svarene viser at unge med innvandrerbakgrunn som er i arbeid har en gjennomsnittlig arbeidstid på 31 timer, mens en av ti arbeider 55 timer eller mer per uke. Tre av fire unge med innvandrerbakgrunn som har arbeid arbeider full tid (minst 38 timer per uke), og dette gjelder uansett landbakgrunn.

4.2.8. Kvinners arbeidstid er lavere enn menns, særlig blant unge med pakistansk bakgrunn

Kvinnens arbeidstid er – avhengig av landbakgrunn – lavere enn menns (Figur 4.5). Forskjellen i arbeidstid er størst blant dem med pakistansk bakgrunn hvor kvinnene i gjennomsnitt har 24 timers uke mot 35 timer blant menn. Den gjennomsnittlige forskjellen er dermed 11 timer per uke. Blant unge med vietnamesisk bakgrunn er forskjellen 7 timer, mens den er 5 timer blant unge med tyrkisk bakgrunn. Forskjellene i gjennomsnittlig arbeidstid mellom unge med pakistansk bakgrunn og resten av utvalget ville blitt langt større om vi hadde regnet med dem som ikke arbeider. Menns gjennomsnittlige arbeidstid er tilnærmet identisk de tre landene imellom.

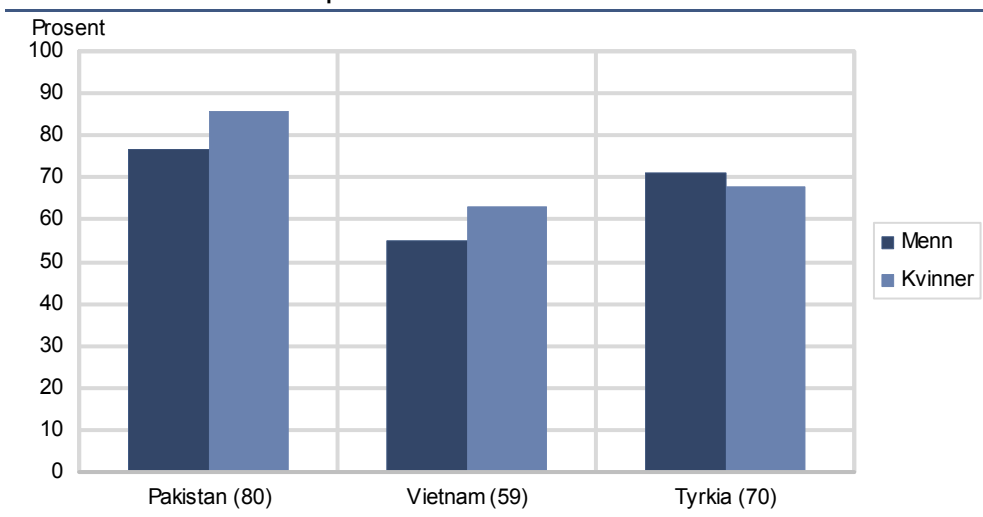
Figur 4.5. Ukentlig arbeidstid for unge med innvandrerbakgrunn som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke). Gjennomsnitt etter landbakgrunn og kjønn. Prosent

4.2.9. Pakistanske kvinner er ofte fast ansatt

Blant unge med innvandrerbakgrunn med inntektsgivende arbeid er tre av fire (74 prosent) fast – og resten midlertidig – ansatt. Fast ansettelse er mest utbredt blant unge med pakistansk bakgrunn og minst vanlig blant unge med vietnamesisk bakgrunn (Figur 4.6). Andelen fast ansatte er høyest blant sysselsatte kvinner med pakistansk bakgrunn (86 prosent) og lavest blant sysselsatte menn med vietnamesisk bakgrunn (55 prosent). Blant unge med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn er det vanligere at kvinner har fast ansettelse enn menn.

Figur 4.6. Andel med fast stilling (ikke tidsbegrenset ansettelse) blant unge med innvandrerbakgrunn som har inntektsgivende arbeid, etter landbakgrunn og kjønn. Gjennomsnitt for landene i parentes. Prosent

4.2.10. En av tre har vært arbeidsledige

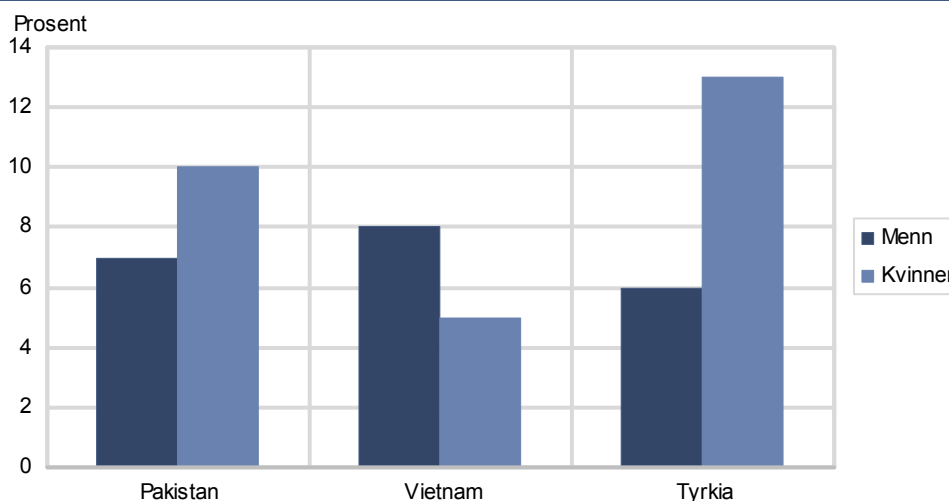
En av tre (31 prosent) blant både unge menn og kvinner med innvandrerbakgrunn oppga at de hele eller deler av det siste året hadde vært uten arbeid mens de aktivt søkte etter arbeid ”for eksempel ved å oppsøke arbeidskontor, lese annonser eller ha søknad inne på arbeid”. Andelen er høyest blant dem med bakgrunn fra Pakistan (36 prosent), og lavest blant dem med bakgrunn fra Vietnam (21 prosent). Blant unge med tyrkisk bakgrunn sa 29 prosent at de hadde gått uten arbeid, mens 4 prosent ikke besvarte dette spørsmålet.

4.3. Utenfor både utdanningssystem og arbeidsmarked?

4.3.1. Knappt en av ti er verken i jobb eller under utdanning

Forskjellene i andelen som har arbeid etter landbakgrunn, kjønn og alder må sees i sammenheng med de tilsvarende tilnærmet motsatte forskjellene i andelen som sitter på skolebenken. De gruppene som har lav deltakelse på arbeidsmarkedet, er som regel desto mer fordypet i skolebøkene og omvendt. Et sentralt spørsmål er hvor mange, og hvem, som verken er under utdanning eller i jobb. Knappt en av ti (8 prosent) unge med innvandrerbakgrunn sier de verken har jobb eller er under utdanning. Det er små forskjeller etter landbakgrunn, men unge med vietnamesisk bakgrunn er mest, og unge med tyrkisk bakgrunn minst, aktive alt i alt. De yngste er like ofte aktive som de eldste ungdommene (Tabell 4.1). Kjønnforskjellene er også ubetydelige, med unntak av blant unge med tyrkisk bakgrunn, hvor kvinner er mindre aktive enn menn (Figur 4.7). Ser vi på unge over 20 år, er andelen som verken går på skole eller har arbeid relativt høy - 14 og 17 prosent - blant kvinner med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Forskjellene etter landbakgrunn, kjønn og alder må her sees i lys av de langt på vei tilsvarende forskjellene i andelen som har barn og egen familie (se kapittel 3).

Figur 4.7. Andel som verken går på skole eller har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent

4.3.2. Er like ofte aktive enten i jobb eller utdanning som andre unge alt i alt

Tabell 4.1 gir en oversikt over andelen som har inntektsgivende arbeid eller som går på skole eller studerer etter kjønn og alder blant unge med innvandrerbakgrunn og alle unge. Ifølge levekårsundersøkelsene som tabellen bygger på er unge med innvandrerbakgrunn like ofte aktive i *enten* jobb eller studier som andre unge alt i alt.

Tabell 4.1. Andel som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) eller som går på skole eller studerer (minst 10 timer per uke) etter kjønn og alder blant unge med innvandrerbakgrunn og alle unge. Prosent

	Alle (16-25 år)			16-19 år			20-25 år		
	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene
Alle unge med innvandrerbakgrunn	57	63	92	36	85	93	76	43	91
Menn	63	60	93	40	84	92	82	39	94
Kvinner	50	66	91	33	86	94	67	47	88
Alle unge	58	58	91	40	82	94	71	40	89
Menn	54	55	90	34	79	91	70	37	89
Kvinner	61	60	93	47	86	97	71	42	89

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005 tverrsnitt.

4.3.3. Andelen som enten er arbeid eller i utdanning er den samme for menn og kvinner

Andelen som *enten* er arbeid eller i utdanning er den samme for menn og kvinner både blant unge med innvandrerbakgrunn og andre unge, og gjelder i alle tilfeller mer enn ni av ti. Tabell 4.1 viser imidlertid at unge kvinner med innvandrerbakgrunn sjeldnere har inntektsgivende arbeid enn unge menn med innvandrerbakgrunn. Forholdet mellom kjønnene er motsatt for utdanning, som i befolkningen ellers. Andelen kvinner som går på skole eller studerer er i begge tilfeller litt større enn andelen blant menn. I befolkningen generelt er det *færre* menn enn kvinner som har arbeid blant de yngste ungdommene, mens det ikke er noen kjønnsforskjell blant eldre ungdom. Dette skiller seg fra det som gjelder blant unge med innvandrerbakgrunn der mennene oftere har arbeid enn kvinnene uansett aldersgruppe (Tabell 4.1). Dermed ser det til å være klarere kjønnsforskjeller når det gjelder det å ha arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn – riktignok avhengig av landbakgrunn (Vedleggstabell 28 og Figur 4.4) – enn blant andre unge.

4.3.4. Tidliginnvandrete like ofte aktive i jobb eller utdanning som etterkommere

Ser vi på aldersgruppen 16-19 år, har de som innvandret til Norge før de fylte 6 år litt *oftere* arbeid - men er litt sjeldnere under utdanning - enn etterkommere i samme alder. Det er alt i alt ingen forskjell mellom tidliginnvandrete og etterkommere i andelen som *enten* er under utdanning eller har arbeid. Blant 20-25-åringene ser vi at sannsynligheten for arbeid så vel som utdanning er tilnærmet uavhengig av om man er født i Norge eller har innvandret i tidlig barndom (Vedleggstabell 30).

5. Økonomi og inntekt

Dette kapitlet gir et innblikk i de økonomiske levekårene til unge med innvandrerbakgrunn. Vi ser både på inntektsgrunnlag (herunder mottak av offentlige ytelser), betalingsproblemer og betalingsreserve. Mange av spørsmålene i intervjuundersøkelsen refererer til *husholdningen*. Når nær tre av fire deler husholdning med foreldrene, er det derfor økonomien i *innvandrerhushold med relativt store barn som har bodd i Norge i minst 10 år* vi får et innsyn i. At de fleste bor sammen med foreldrene gjør det også relevant å se på foreldrenes yrkesdeltakelse. I kapitlet har vi i hovedsak avgrenset analysen til sammenligninger mellom de tre bakgrunnslandene. Vi må understreke at tallene blir usikre fordi de unge, og særlig de yngste, antakelig har begrenset innsikt i husholdningens (foreldrenes) økonomi.

De senere årene har Statistisk sentralbyrå i økende grad valgt å basere inntektsopplysninger i levekårs- og andre intervjuundersøkelser på tilkoblede registeropplysninger. Fordelene er større presisjon og fleksibilitet i forhold til inntektsdefinisjon, samtidig som tallene blir sikrere for små grupper, enn ved intervju. Ikke minst blir tallene sikrere for andre husholdningsmedlemmer. Likevel kan det være hensiktsmessig å stille spørsmål om inntekt i en intervjuundersøkelse, både fordi ikke alle former for inntekt rapporteres til offentlige registre, og fordi registrene først oppdateres et par år på etterskudd. Selv om presisjonsnivået blir lavt, vil opplysningene man får kunne brukes til å skille grovt mellom (rangere) grupper. Registeropplysninger om inntekt var ikke koblet til da denne rapporten ble skrevet, og fremstillingen er derfor utelukkende basert på intervju spørsmål.

5.1. Inntekt og mottak av offentlige ytelser

5.1.1. Inntekt ingen entydig størrelse

Inntekt forteller om hvilke muligheter man har til forbruk. Inntekt defineres gjerne som forbrukspotensial ved uforandret nettoformue, eller sagt på en annen måte: summen av forbruksutgifter og *sparing*. Inntekt har ingen entydig empirisk definisjon. Arbeidsinntekt, kapitalinntekt og overføringer er opplagte plussstørrelser i inntekten, mens skatter, renteutgifter og eventuelt andre faste utgifter er mulige fradragposter. Hva som inngår og trekkes fra i inntektsbegrepet avhenger av hvilket formål man har med inntektsmålingen, og hva man har opplysninger om. Et vanlig inntektsmål i Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelser er "inntekt etter skatt" (Epland 1998, Epland og Kirkeberg 2001). Vil vi ha et uttrykk for reelle forbruksmuligheter, kan renteutgifter og andre faste utgifter (husleie, avdrag, forsikringer, transport) trekkes fra, men da er man i ferd med å ta hensyn til den enkeltes forbruk og prioriteringer. Ved sammenligninger mellom yngre (som har store renteutgifter) og eldre og andre etablerte vil dette ha avgjørende betydning. For unge, som vi ser på her, vil dessuten både studielån og bidrag fra foreldrene kunne være relevante kilder til livsopphold (Løwe og Sæther 2007). Inntekt kan med ulike metoder beregnes på husholdningsnivå og dermed måles og sammenlignes på flere måter, som kan gi svært forskjellige tallstørrelser - og ulike rangeringer mellom grupper.

I Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn ble det stilt følgende spørsmål om intervjudeltakerens inntekt: "*Hvor stor var din egen brutto inntekt forrige år (2005)? Med bruttoinntekt menes inntekt før fradrag og skatt er trukket fra.*" Intervjudeltagerne ble presentert for svaralternativer i form av intervaller (noe som begrenser analysemulighetene i forhold til frie svar og en kontinuerlig variabel).¹² Det ble også stilt spørsmål om husholdningens inntekt, men dette vil vi ikke se på her. Selv om det ble presisert at spørsmålet gjelder *inntekt før fradrag og skatt* vet vi ikke eksakt hvilket inntektsbegrep den enkelte intervjudeltager har lagt

¹² Grupperte svar utelukker for eksempel analyser av gjennomsnitt, median, kvartiler osv og av ekvivalentinntekt i hushold.

til grunn for svarene (jfr. diskusjonen i forrige avsnitt). Skatt er jo som oftest allerede trukket fra på lønsslippen - og lønnskontoen - som det nok for mange vil være nærliggende å basere svarene på. Og vi vet ikke i hvilken grad overføringer - som er en viktig kilde til livsopphold for mange innvandrere (Blom og Henriksen 2008) – regnes med.

5.1.2. To av tre har egen inntekt - unge med vietnamesisk bakgrunn har lavest inntekt

Knapt hver tredje unge med innvandrerbakgrunn sier at de ikke har noen egen inntekt, og dette gjelder uavhengig av landbakgrunn (Tabell 5.1). Dette må sees på bakgrunn av at flertallet bor i foreldrehusholdningen. Sannsynligheten for å ha egen inntekt øker naturlig nok med alder, og er lavere blant kvinner enn blant menn. Unge med vietnamesisk bakgrunn skiller seg ut ved å ha noe lavere inntekter enn unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Mens en av tre unge med vietnamesisk bakgrunn har en inntekt i intervallet "1-49 000 kroner", gjelder dette en av fire unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Bare en av tyve unge med vietnamesisk bakgrunn anslår inntekten til 250 000 kroner eller mer, mens dette gjelder en av ti blant unge med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn. Dette må sees i sammenheng med at andelen som under utdanning er relativt høy, og andelen som har inntektsgivende arbeid er relativt lav, blant unge med vietnamesisk bakgrunn (jfr. kapittel 4). I et levekårsperspektiv må andre husholdningsmedlemmer tas med i betraktningen, både som bidragsyttere til og forbrukere av husholdningens samlede inntekt, særlig når forskjellige grupper sammenlignes.¹³ Videre analyser av dette blir ikke prioritert i denne rapporten, men vil kunne gjøres i senere publikasjoner basert på registeropplysninger om husholdningens inntekt.

Tabell 5.1. Inntekt forrige år blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

	Landbakgrunn			
	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Har ingen egen inntekt	31	31	31	32
1 - 49 000 kroner	28	26	33	24
50 000 - 149 000	21	21	21	19
150 000 - 249 000	11	11	9	13
250 000 og over	10	11	5	12

5.1.3. Blant dem som bor alene mottar 7 prosent bostøtte og tre av fem får støtte til utdanning

Intervjudeltagerne ble spurt om noen i husholdningen i løpet av det siste året har mottatt ulike former for offentlige ytelser (Vedleggstabell 31). Andelene vil også her være sterkt betinget av hva andre medlemmer i husholdningen mottar, og av antall husholdningsmedlemmer, og det gir derfor liten mening å sammenligne grupper. Dersom vi ser på dem som bor alene (slik at foreldrenes eller andre husholdningsmedlemmers mottak av ytelser ikke spiller inn), er naturlig nok andelene jevnt over lavere enn for alle unge med innvandrerbakgrunn (deres husholdninger). Av de aleneboende mottar 7 prosent bostøtte og tre av fem mottar støtte til utdanning. I samsvar med andelen som er under utdanning mottar unge med tyrkisk bakgrunn sjeldnere støtte til utdanning enn unge med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn. Intervjudeltagerne ble også spurt om *de selv* mottar uførepensjon eller etterlattepensjon. Dette gjelder mindre enn én prosent, uansett landbakgrunn. Samme andel mottar (selv) overgangsstønad til enslig forsørger.

¹³ En vanlig tilnærming er å beregne såkalte *ekvivalente inntekter*, der husholdningsinntekten fordeles på husholdningsmedlemmene etter en gitt nøkkel. Man tar her dels hensyn til at flere skal dele inntekten, dels at man sparer på å bo og ha ting sammen (stordriftsfordeler), dels at ikke alle husholdningsmedlemmene trenger like mye for å ha samme økonomiske velferd, for eksempel at barn ikke "koster" like mye som voksne. Slike analyser krever blant annet en kontinuerlig inntektsvariabel, og ikke en gruppert som her.

5.2. Betalingsproblemer og husholdsøkonomi

5.2.1. Intervjudeltagerne ble spurt om reelle og potensielle betalingsproblemer

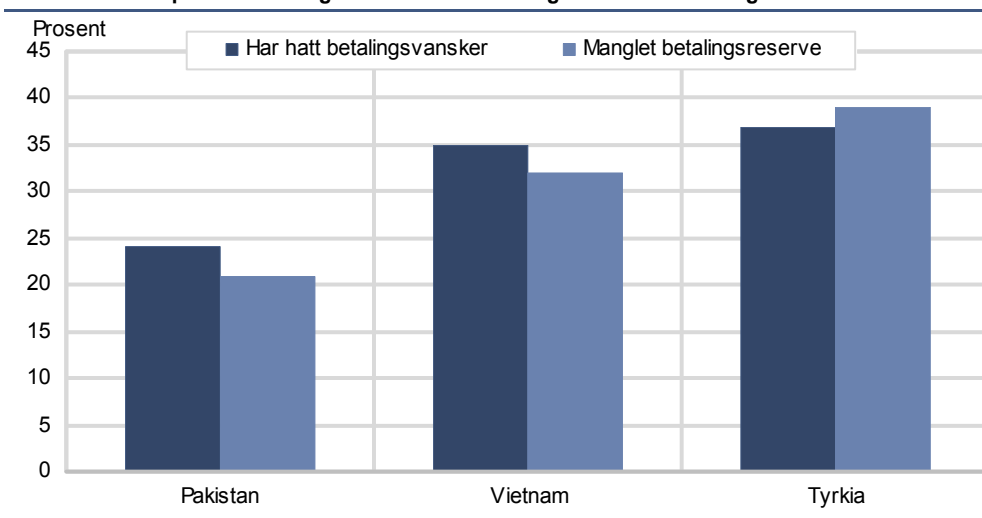
Intervjudeltakerne ble stilt to spørsmål om hvordan husholdningen de tilhører mestrer sine økonomiske forpliktelser. Spørsmålene er gjengitt nedenfor og er, med små justeringer, gjengangere i Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelser. Det ene handler om hvordan man mestrer *løpende* utgifter, det andre handler om økonomisk handlingsrom med tanke på *uventete* utgifter. Spørsmålene refererer til det siste året.

1. Har det i løpet av de siste 12 månedene hendt at du/husholdningen har hatt vansker med å klare de løpende utgiftene til f.eks. mat, transport, bolig? Hendte det ofte, av og til, en sjelden gang, eller aldri?
2. Var økonomien slik at du/husholdningen størsteparten av året hadde mulighet for å klare en uforutsett regning på 5000 kroner til for eksempel tannlege eller reparasjon?

5.2.2. Unge med pakistansk bakgrunn opplever sjelden betalingsproblemer

Svarfordelingene antyder at unge med pakistansk innvandrerbakgrunn tilhører husholdninger med mindre grad av betalingsproblemer enn de med tyrkisk og vietnamesisk bakgrunn. Unge med tyrkisk bakgrunn kommer dårligst ut både hva angår reelle og potensielle betalingsvansker (Figur 5.1). Hver fjerde med pakistansk bakgrunn sier husholdningen har hatt problemer med å betale løpende utgifter siste år, mot hver tredje med vietnamesisk og tyrkisk. Videre har 9 prosent av de tyrkiske familiene *ofte* slike problemer, mot 5 prosent av de vietnamesiske og 4 prosent av de pakistanske (Vedleggstabell 32). Forskjellene mellom landene bekreftes og understrekes når vi ser på spørsmålet om husholdningens mulighet for å klare en større uforutsett regning. Henholdsvis 79, 68 og 61 prosent av de pakistanske, vietnamesiske og tyrkiske ungdommene (73 prosent av alle sett under ett) rapporterer at husholdningsøkonomien kunne tåle en uforutsett regning på 5 000 kroner. Disse forskjellene bør blant annet sees på bakgrunn av forskjeller i husholdnings sammensetning (jf. kapittel 3).

Figur 5.1. Andel hvor husholdningen har hatt betalingsvansker eller manglet betalingsreserve i løpet av året. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent

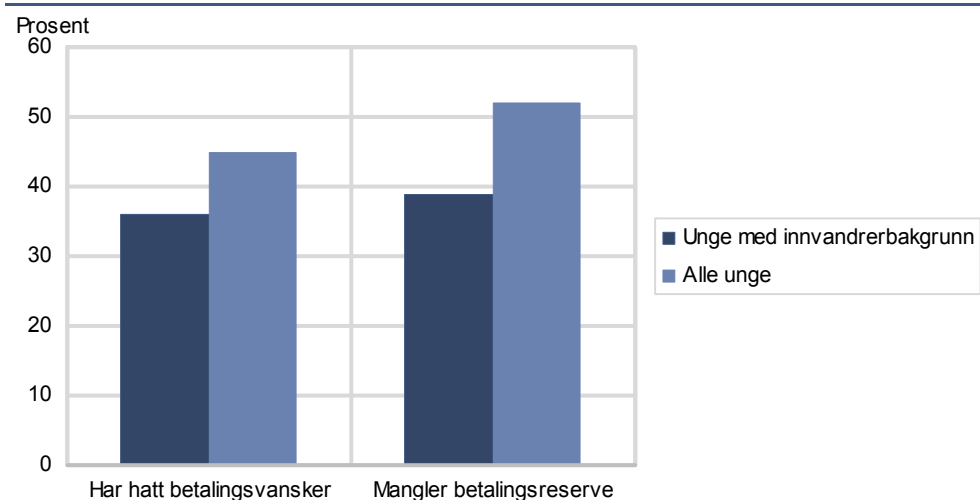

5.2.3. Unge med innvandrerbakgrunn har bedre husholdsøkonomi enn andre unge

Basert på de to spørsmålene om betalingsproblemer og betalingsreserve - som også finnes i den generelle Levekårsundersøkelsen 2004 - ser unge med innvandrerbakgrunn alt i alt ut til å ha mindre problemer med husholdningsøkonomien enn unge i befolkningen generelt. Vi bør her riktignok blant annet ha i mente at unge generelt i langt større grad har flyttet hjemmefra enn unge med innvandrerbakgrunn, og at vi dermed for en stor del sammenligner etablerte innvandrerfamilier med nyetablerte norske ungdommer. Dersom vi avgrenser sammenligningen til unge i alderen 20-25 år som har flyttet hjemmefra, synes de som har innvandrerbakgrunn også her å komme bedre ut enn gjennomsnittet i befolkningen (Figur 5.2). Dette kan sees i sammenheng med at unge med innvandrerbakgrunn i større grad er etablert med familie, og at en mindre andel bor alene (33 prosent), enn blant unge ellers (41 prosent).

I denne undersøkelsen er det ikke mulig å avdekke om det er andre relevante forskjeller, eller i hvilken grad det er høy inntekt eller nøkternt forbruk, som er forklaringen på at unge med innvandrerbakgrunn har bedre husholdsøkonomi enn andre unge. Det er verdt å minne om at en beskjeden lommebok, eller inntekt, ikke er ensbetydende med betalingsproblemer - for en som også har et realistisk forbruk. Undersøkelser har vist at det ikke nødvendigvis er noen sammenheng mellom husholdsøkonomi og inntekt (Løwe og Sæther 2007), og at "økonomisk sans" eller "betalingsmoral" kan være vel så utslagsgivende som inntektens størrelse for om man oppfyller sine betalingsforpliktelser (Gulbrandsen 1999).

Figur 5.2. Andel hvor husholdningen har hatt betalingsvansker eller manglet betalingsreserve i løpet av året. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge, i alderen 20-25 år som har flyttet hjemmefra. Prosent

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

5.2.4. Vietnamesiske foreldre, og særlig mødre, er oftest i arbeid

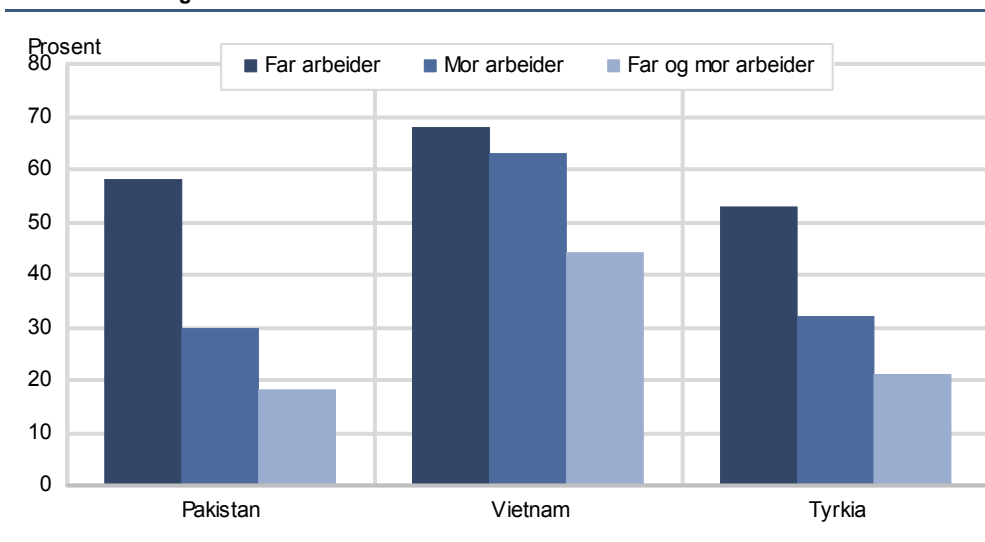
For unge vil foreldrenes økonomiske situasjon være bestemmende for egne økonomiske levekår, særlig for dem som bor hjemme, men sannsynligvis også for dem som (nylig) har flyttet hjemmefra. I denne sammenheng er foreldrenes tilknytning til arbeidslivet relevant. Tabell 5.2 viser at en av fire unge med innvandrerbakgrunn ikke har noen foreldre i arbeid, mens en av to har én forelder i arbeid og en av fire har begge foreldre i arbeid. Unge med vietnamesisk bakgrunn har oftest foreldre, og særlig begge, i arbeid. Vi finner at tre av fem unge med innvandrerbakgrunn har en far som er i arbeid, og to av tre har en mor med arbeid. Unge med vietnamesisk bakgrunn har oftest far i arbeid, mens unge med tyrkisk bakgrunn har dette sjeldnest (Figur 5.3). Forskjellene er imidlertid ikke så store når vi ser på fedrenes yrkestilknytning. Vi finner langt større forskjeller mellom landgruppene når vi ser på

mors yrkesdeltakelse. De vietnamesiske mødrene er dobbelt så ofte i arbeid som de pakistanske og tyrkiske. Forskjellen mellom mors og fars yrkesdeltakelse er størst blant unge med pakistansk bakgrunn og minst blant unge med vietnamesisk bakgrunn (Figur 5.3).

Tabell 5.2. Antall foreldre i arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.

	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Ingen	30	14	35	27
En	52	42	44	48
To	18	44	21	25

Figur 5.3. Andel med far eller mor i arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

6. Helse og livsstil

Intervjudeltagerne ble stilt en rekke spørsmål om sin fysiske og psykiske helse. I dette kapitlet gis en oversikt over svarfordelingen på et utvalg av disse spørsmålene. Det fokuseres på hvordan unge med innvandrerbakgrunn vurderer sin egen helse alt i alt, og det gis et innblikk i deres psykiske helse. Kapitlet forteller også i hvilken grad intervjudeltagerne er fysisk aktive og om de røyker. Vi ser hele veien etter forskjeller etter landbakgrunn, kjønn og alder. Vi spør også om unge med innvandrerbakgrunn skiller seg fra unge ellers.

6.1. Egenvurdert helse

6.1.1. Unge med vietnamesisk bakgrunn har best subjektiv helse

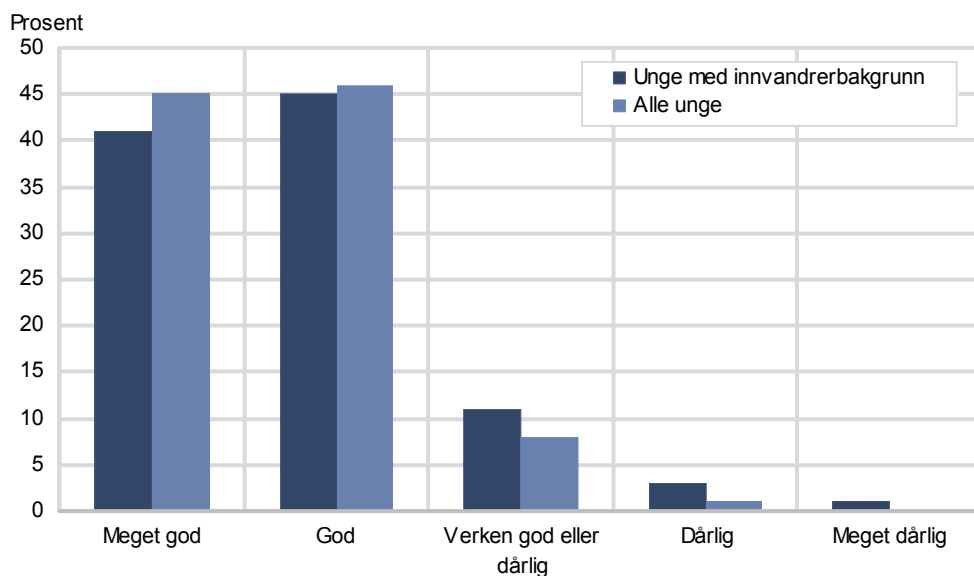
Intervjudeltagerne ble spurt om hvordan de selv vurderer sin "egen helse sånn i alminnelighet", og svaralternativene var a) meget god, b) god, c) verken god eller dårlig, d) dårlig og e) meget dårlig. Det er generelt ingen en-til-en sammenheng mellom synet på egen helse og "faktisk" helsetilstand. Man kan føle seg syk uten å være det – og sykere enn man er – og omvendt. I et levekårsperspektiv, og særlig relatert til livskvalitet, er likevel den subjektive *oppfatningen* av egen helse på mange måter like viktig som ens objektive medisinske tilstand. Helse henger nært sammen med alder. Yngre har generelt mye bedre fysisk helse enn middelaldrende og eldre. Derfor er det ikke overraskende at de tre mest negative svarverdiene sjelden ble valgt blant vårt utvalg av 16-25-åringene. Kun 4 prosent svarte at helsen er meget dårlig/dårlig, og det er ingen forskjeller etter landbakgrunn. Ser vi på andelen som mener helsen er god eller meget god, finner vi derimot at unge med vietnamesisk bakgrunn skårer høyest og unge med pakistansk bakgrunn lavest (Tabell 6.1). Det er ingen forskjeller mellom menn og kvinner.

Tabell 6.1. Vurdering av egen helse blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Mener helsa er:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
-god eller meget god	84	82	94	88	84	84	87	82
-meget god	41	38	43	49	42	40	43	39
-god	45	44	51	39	44	47	45	46
-verken god eller dårlig	11	14	4	9	10	11	9	12
-dårlig	3	3	1	3	4	2	2	3
-meget dårlig	1	1	1	1	1	1	1	1

6.1.2. Omtrent like god subjektiv helse som unge generelt

I Figur 6.1 kan vi sammenligne svarfordelingen med svarfordelingen på det samme spørsmålet i den generelle Levekårsundersøkelsen 2005 (Helseundersøkelsen). Mens 14 prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn ikke synes helsa verken er god eller meget god, gir 9 prosent blant unge generelt uttrykk for det samme. Unge med innvandrerbakgrunn kan med dette sies å ha *litt* dårligere subjektiv helse enn unge generelt, men hovedinntrykket er at svarfordelingen er ganske lik.

Figur 6.1. Vurdering av egen helse. Unge med innvandrerbakgrunn og unge 16-25 år i hele befolkningen. Prosent

Kilde for alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005, tverrsnitt

6.2. Fysisk aktivitet

6.2.1. Mange med tyrkisk bakgrunn – og mange kvinner – er ikke fysisk aktive

Det å være fysisk aktiv er både en indikator på, og en forutsetning for, god helse. På spørsmål om man trener eller mosjonerer svarer to av tre unge med innvandrerbakgrunn at de gjør dette ukentlig eller oftere, mens 17 prosent sier de aldri gjør det (Tabell 6.2). Hele en av fire unge med tyrkisk bakgrunn sier de aldri trener eller mosjonerer, mot bare en av ti blant dem med vietnamesisk bakgrunn. Kvinner trener eller mosjonerer i langt mindre grad enn menn, og eldre ungdommer trener eller mosjonerer i mindre grad enn yngre.

Tabell 6.2. Andel som mosjonerer eller trener blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.

Mosjone- rer/trener:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
-aldri	17	18	11	25	12	24	13	21
-sjeldnere enn en gang i uken	21	22	20	19	20	22	21	22
-en gang i uken eller mer	62	60	69	56	68	54	65	58

6.2.2. Unge med innvandrerbakgrunn er mindre fysisk aktive enn andre unge, særlig kvinner

Dersom vi sammenligner med unge ellers, finner vi at unge med innvandrerbakgrunn er generelt mindre fysisk aktive, og forskjellen er særlig stor for jentenes del (Tabell 6.3). Mens litt mer enn halvparten av alle unge kvinner med innvandrerbakgrunn trener minimum ukentlig, gjelder dette litt mer enn tre av fire unge kvinner i hele befolkningen. Og mens hver fjerde unge kvinne med innvandrerbakgrunn *aldri* trener, gjelder dette bare hver tiende unge kvinne i hele befolkningen.

Tabell 6.3. Andel som mosjonerer eller trener blant unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen etter kjønn og alder. Prosent.

Mosjonerer/ trener:	Unge med innvandrerbakgrunn				Unge i hele befolkningen			
	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
-aldri	12	24	13	21	12	9	7	12
-sjeldnere enn en gang i uken	20	22	21	22	12	15	9	17
-en gang i uken eller mer	68	54	65	58	76	77	84	71

Kilde alle unge Levekårsundersøkelsen 2005, tverrsnitt.

6.3. Psykisk helse

6.3.1. Om måling av psykisk helse

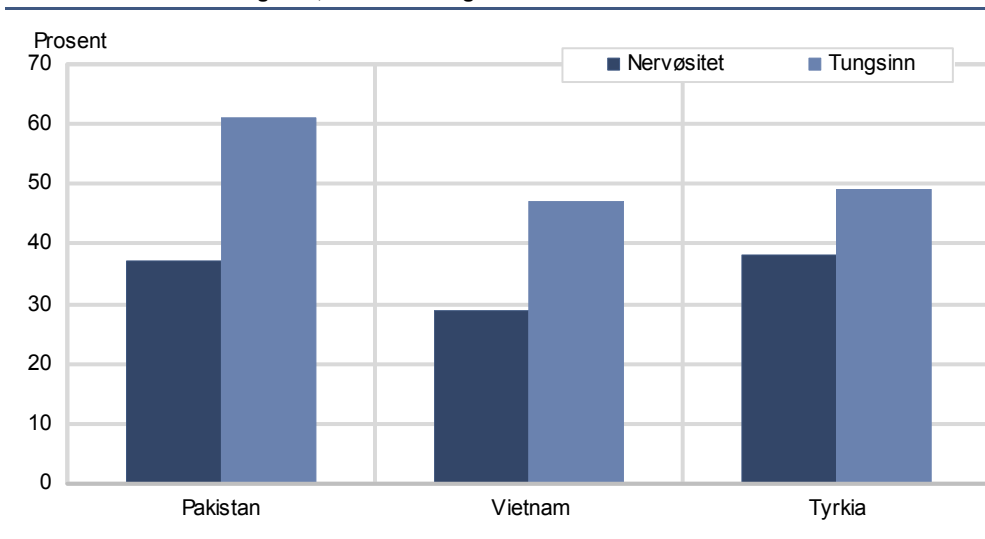
Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn inneholder en kortversjon av "Hopkins Symptom Checklist" bestående av 5 spørsmål (SCL-5) hvor formålet er å vurdere psykisk helse. Intervjudeltagerne fikk spørsmål om de i løpet av de siste 14 dagene hadde vært plaget av henholdsvis *a) nervøsitet og indre uro, b) stadig å være redd eller engstelig, c) følelse av håpløshet med tanke på fremtiden, d) å være nedtrykt og tungsindig eller e) å være mye bekymret eller urolig*. Svaralternativene var *ikke plaget, litt plaget, ganske plaget eller svært plaget*. De to første spørsmålene a) og b) antas primært å kunne fange opp symptomer på nervøsitet og angst, og de tre siste antas i større grad å kunne avspeile nedtrykthet og tungsinn.¹⁴ De fem spørsmålene er på ingen måte gjensidig utelukkende. Vi foretar likevel et forsiktig analytisk skille mellom de to kategoriene av symptomer. Vi nøyer oss her i hovedsak med å angi hvor mange som oppgir å være plaget, og presiserer at dette ikke nødvendigvis er angst- eller depresjonsrelaterte symptomer (og langt mindre *diagnoser*) i medisinsk forstand.

6.3.2. Unge med vietnamesisk bakgrunn har det best psykisk

Blant unge med innvandrerbakgrunn rapporterer tre av fem om angst- og/eller depresjonsrelaterte plager (Vedleggstabell 33). De aller fleste er riktignok bare *litt* plaget. Bare én prosent oppgir å være *svært plaget* av minst ett symptom. En av tre har i større eller (oftest) mindre grad vært plaget av nervøsitet og indre uro, eller har stadig vært engstelige. Videre har nesten halvparten vært mye bekymret eller urolige, mens en av tre har følt håpløshet med tanke på fremtiden, og en av fem har følt seg nedtrykte og tungsindige. Unge med pakistansk bakgrunn er oftere plaget enn unge med tyrkisk bakgrunn, mens unge med vietnamesisk bakgrunn alt i alt er minst plaget (Figur 6.2). Kvinner er oftere plaget enn menn (Vedleggstabell 33 og Tabell 6.4).

¹⁴ Det finnes konvensjoner for om respondentene kan diagnostiseres som å lide av henholdsvis angst og/eller depresjon gitt bestemte svar på de ulike spørsmålene. Det faller utenfor rapportens rammer å vurdere slike spørsmål.

Figur 6.2. Andel som har vært mer eller mindre plaget av nervøsitet/indre uro/angst eller av tungsinn /bekymringer/håpløshet i løpet av de siste 2 ukene blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

6.3.3. Er oftere nervøse eller bekymret enn andre unge

Vi skal nå gjøre en enkel sammenligning av andelen som har svart at de for tiden er mer eller mindre plaget av nervøsitet og/eller tungsinn blant unge med innvandrerbakgrunn og unge generelt. Vi behandler også her positivt svar på spørsmål a) og b) som indikatorer på nervøse plager (angst), og positivt svar på spørsmål c), d) og e) som indikatorer på nedtrykthet og tungsinn (depresjon). Det er verdt å nevne at fordelingen mellom svaralternativene *litt plaget*, *ganske plaget* eller *svært plaget* er omtrent lik mellom unge med innvandrerbakgrunn og befolkningen ellers, og det er en betydelig overvekt av "litt plaget" i begge grupper. Sett i lys av dette gir Tabell 6.4 et inntrykk av at unge med innvandrerbakgrunn oftere er nervøse eller deprimerte og dermed kan ha dårligere psykisk helse enn andre unge. Dette gjelder både menn og kvinner og uansett alder. Forskjellen er imidlertid størst når det gjelder tegn til depresjon, og det er særlig blant de eldste ungdommene at innvandrerbarna har større problemer enn andre. De fleste undersøkelser som er gjort på feltet viser at atferdsproblemer og psykiske vansker blant barn og unge er mer utbredt blant etterkommere enn blant førstegenerasjonsinnvandrere (Næss mfl., 2007: 42). En nylig gjennomført undersøkelse fra Oslo (Øia 2007) fant imidlertid ingen signifikante forskjeller i psykisk helse mellom ungdommer med norsk bakgrunn og ungdom med innvandrerbakgrunn født i Norge.

Tabell 6.4. Andel som har hatt indikasjoner på nervøsitet og tungsinn siste 2 uker blant unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen, etter kjønn og alder. Prosent

	Unge med innvandrerbakgrunn					Unge i hele befolkningen				
	Alle	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år	Alle	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Har hatt minst én psykisk plage ¹	61	55	68	58	64	42	36	47	41	42
herav: -indikasjoner på nervøsitet	35	30	41	32	38	25	20	29	22	26
-indikasjoner på tungsinn	56	50	62	52	59	37	32	43	39	36

¹ Har vært minimum litt plaget av enten nervøsitet og indre uro, stadig å være redd eller engstelig, følelse av håpløshet med tanke på fremtiden, å være nedtrykt og tungsindig eller å være mye bekymret eller urolig
Kilde alle unge: Levekårsundersøkelsen 2002, tverrsnitt

6.4. Røyking og overvekt

6.4.1. Menn røyker oftere enn kvinner - de med tyrkisk bakgrunn røyker mest

Røyking er en betydelig helserisiko. Det er derfor interessant å se på røykevanene blant unge med innvandrerbakgrunn. Blant alle unge med innvandrerbakgrunn sier 28 prosent at det hender de røyker. Av disse røyker 11 prosent *av og til*, og 17 prosent røyker *daglig*. Andelen som røyker er klart størst blant unge med tyrkisk bakgrunn, hvor dette gjelder 36 prosent, hvorav 28 prosent daglig. Eldre ungdommer røyker naturlig nok langt oftere enn de yngre. Andelen dagligrøykere er følgelig spesielt høy blant ungdommer i alderen 20-25 år med tyrkisk bakgrunn (44 prosent). Et interessant forhold blant unge med innvandrerbakgrunn er at menn røyker mye oftere enn kvinner.

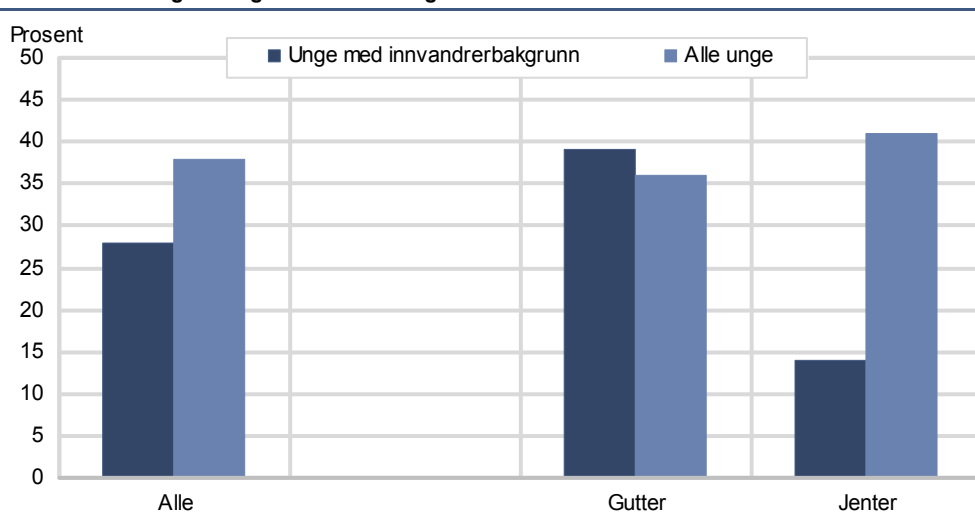
Tabell 6.5. Andel som røyker av og til eller daglig, og andelen som røyker daglig og ikke mosjonerer blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Røyker, herav	28	26	25	36	39	14	16	38
-av og til	11	11	11	8	14	6	6	15
-daglig	17	15	14	28	25	8	10	23
Røyker daglig og trener/mosjonerer aldri	4	3	3	9	3	4	1	6

6.4.2. Unge kvinner med innvandrerbakgrunn røyker sjelden

Figur 6.3 viser at det i gjennomsnitt er færre unge med innvandrerbakgrunn som røyker (28 prosent) enn blant andre unge (38 prosent) i samme alder. Men dette gjelder kun blant jenter. Det er *langt færre* røykere blant unge kvinner med innvandrerbakgrunn (14 prosent) enn blant unge kvinner generelt. Ser vi på menn er røykeandelen omtrent den samme for unge med innvandrerbakgrunn som i befolkningen som helhet.

Figur 6.3. Andel som røyker av og til eller daglig, etter kjønn blant unge med innvandrerbakgrunn og i hele befolkningen. Prosent

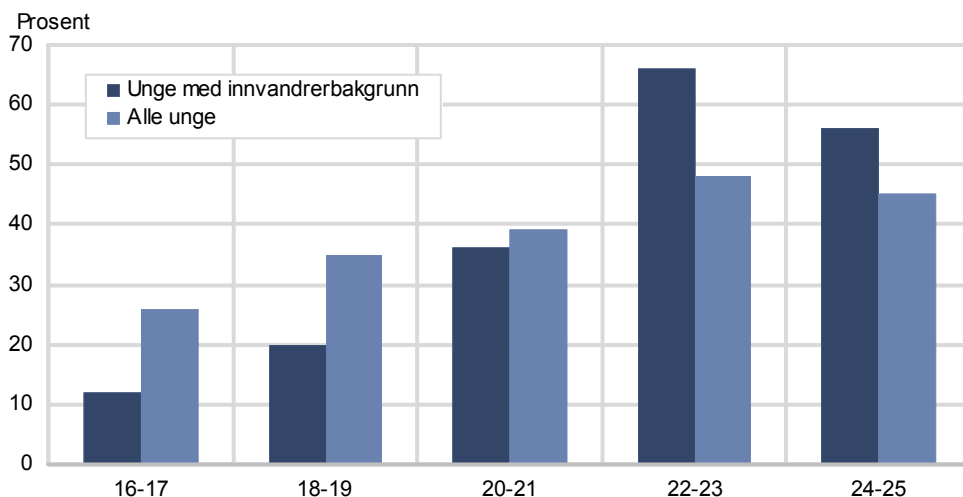

Kilde alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005, tverrsnitt.

6.4.3. Eldre unge med innvandrerbakgrunn røyker oftere enn andre unge

Ser vi på dem som er i alderen 16-19-år, er andelen unge med innvandrerbakgrunn som røyker langt lavere enn blant unge generelt, og det er kun blant dem som er under 22 år vi finner år at unge med innvandrerbakgrunn røyker mindre enn andre unge (Figur 6.4). Blant de eldste ungdommene er det jevnt over betydelig flere med innvandrerbakgrunn som røyker enn blant befolkningen generelt.

Figur 6.4. Andel som røyker av og til eller daglig blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter alder. Prosent

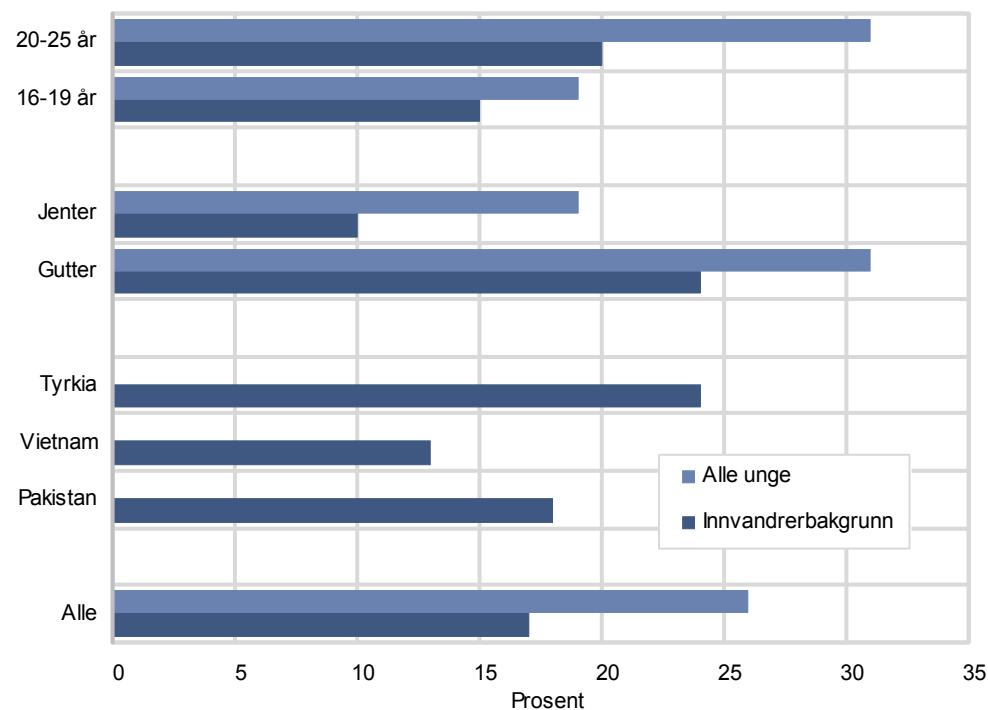

Kilde alle unge: Levekårsundersøkelsen 2005, tverrsnitt.

6.4.4. Mange overvektige blant menn med tyrkisk bakgrunn

Et sentralt aspekt ved ens helse, velvære og livsstil er hvorvidt man er overvektig. Verdens helseorganisasjon (WHO) måler gjerne undervekt, overvekt og fedme med utgangspunkt i den såkalte Body Mass Index (BMI). Indeksen er basert på en funksjon av vekt og høyde, nærmere bestemt personens vekt delt på kvadratet av høyden. Som overvektige regnes alle med BMI på 25 eller over, uavhengig av kjønn eller alder. Blant alle unge med innvandrerbakgrunn finner vi at 17 prosent er overvektige, gitt denne definisjonen. Andelen er høyest blant dem med tyrkisk bakgrunn (24 prosent) og lavest blant dem med vietnamesisk (13 prosent), og den er generelt svært lav blant kvinner (Figur 6.5). Blant unge menn med tyrkisk bakgrunn er hele 38 prosent overvektige.

Figur 6.5. Andel overvektige (BMI=25+) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Kilde Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn 2006 og Levekårsundersøkelsen 2005, tverrsnitt.

6.4.5. Færre overvektige enn blant andre unge

Andelen overvektige (gitt ved BMI = 25+) er lavere blant unge med innvandrerbakgrunn enn blant unge i befolkningen ellers, representert ved den ordinære Levekårsundersøkelsen 2005. Dette gjelder uansett alder og for begge kjønn, men forskjellen er størst blant eldre ungdommer og for jentenes del (Figur 6.5).

6.4.6. Unge med vietnamesisk bakgrunn har alt i alt best helse og livsstil

Vi har sett at unge med tyrkisk bakgrunn sjeldnere trener eller mosjonerer og at de oftere røyker og er overvektige, og dermed har en mindre sunn livsstil enn andre unge med innvandrerbakgrunn. Unge med vietnamesisk bakgrunn har alt i alt best helse og livsstil, målt ved de spørsmålene vi har sett på her.

7. Sosialt nettverk

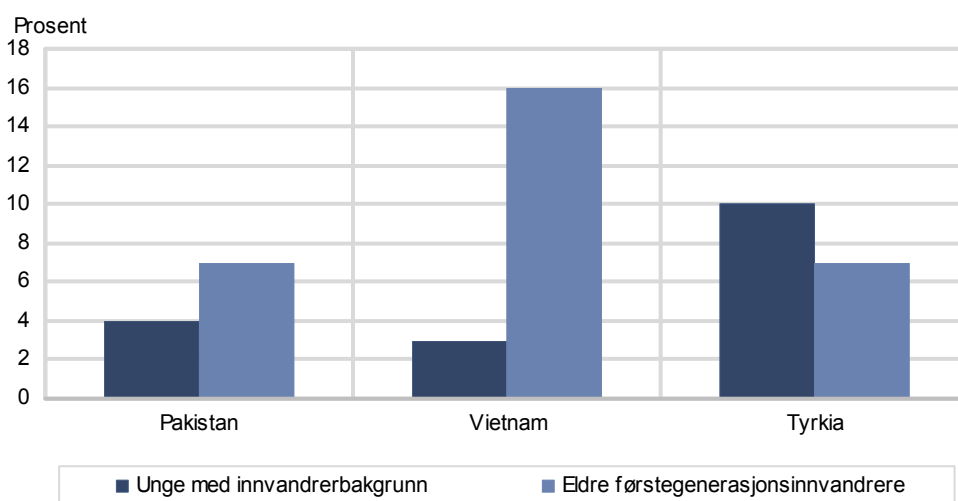
Dette kapitlet gir et innblikk i intervjudeltagernes sosiale nettverk *utenom* den nære familien (ektefelle, samboer, foreldre, søsken og andre slektninger) som ble beskrevet i kapittel 2 og 3. Det å ha venner, personer man kan snakke fortrolig med og arbeidskamerater er viktig for trivsel og selvfølelse. Her er spørsmålet om man har kontakt med – eller har gode venner blant – unge med norsk bakgrunn spesielt interessant, da dette sier noe om hvor integrert man er i det norske samfunnet. På bakgrunn av to intervjuundersøkelser blant Oslo-ungdom har Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) konkludert med at unge med innvandrerbakgrunn ikke isolerer seg i vennekretser der alle har samme bakgrunn som dem selv. Fra 1996 til 2006 var det en økning i antallet ”norske venner” blant ungdom med innvandrerforeldre, og de fleste unge med to norskfødte foreldre i Oslo sier i dag at de har venner med innvandrerbakgrunn (Øia og Vestel 2007). Integrasjon i det norske samfunnet, vist ved intervjudeltagerens opplevelse av samhörighet og diskriminering, kommer vi tilbake til i kapittel 11.

7.1. Venner i Norge

7.1.1. 95 prosent har gode venner i Norge

Blant innvandrere generelt har ni av ti (89 prosent) gode venner i Norge (Blom og Henriksen 2008). Den samme andelen gjelder også blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Det er verdt å presisere at familie ikke regnes med og at vennene kan ha bakgrunn fra andre land enn Norge. Blant unge med innvandrerbakgrunn er det enda flere som har gode venner i Norge. Nærmere bestemt er andelen som *ikke* har noen gode venner bare 5 prosent. Andelen uten venner er høyest blant unge med tyrkisk bakgrunn (Figur 7.1). Men selv blant disse har ni av ti gode venner i Norge. Dersom vi krever at vennene skal bo *på stedet der intervjudeltakeren bor*, er andelen som mangler slike lokale venner langt større, nemlig 22 prosent for alle unge med innvandrerbakgrunn og henholdsvis 28, 12 og 15 prosent for unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia.

Figur 7.1. Andel som ikke har gode venner i Norge (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år som kom til Norge etter 6-års alder, etter landbakgrunn. Prosent

7.1.2. Unge med vietnamesisk bakgrunn har mye oftere venner i Norge enn foreldregenerasjonen

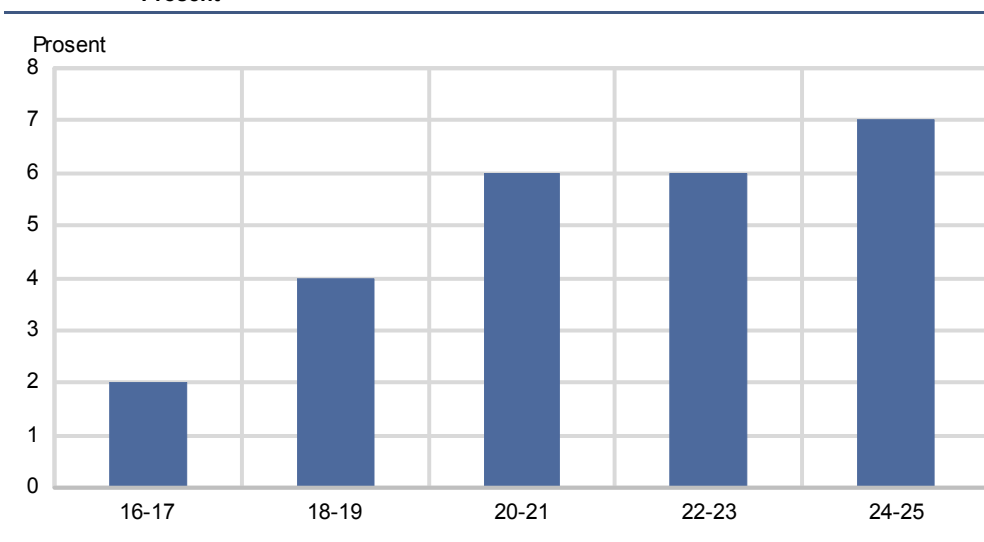
Dersom vi sammenligner unge med innvandrerbakgrunn med førstegenerasjonsinnvandrere fra de tre landene, finner vi karakteristiske mønstre i andelen som har

gode venner i Norge. Det er bare hos den vietnamesiske delen av innvandrerbe-
folkningen vi finner en betydelig forskjell mellom generasjonene. Andelen uten
gode venner i Norge er mye høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Vietnam
i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år (16 prosent), enn blant unge
etterkommere og tidliginnvandrete med vietnamesisk bakgrunn (3 prosent). For de
andre landgruppene er forskjellen mindre, og synes dels å gå motsatt vei (Figur
7.1). Dette må sees i sammenheng med at andelen med gode venner faller med
alder, og kan derfor ikke tolkes som en (negativ) endring mellom generasjonene.

7.1.3. Andelen med gode venner faller med alder

Andelen med gode venner er lavere blant de eldre ungdommene enn blant de yng-
re. Andelen som *ikke* har venner stiger inntil 20-årsalderen (Figur 7.2). Blant 16-
17-årige unge med innvandrerbakgrunn er det bare 2 prosent som mangler gode
venner, mot 7 prosent av 24-25-åringene. Dette mønstret må blant annet sees i
sammenheng med andelen som går på skole, noe nesten samtlige 16-17-åringer, og
bare en av fire 24-25-åringer, gjør (Figur 4.1). Det er ingen forskjell mellom ande-
len menn og kvinner med gode venner i Norge.

Figur 7.2. Andel uten gode venner i Norge blant unge med innvandrerbakgrunn, etter alder. Prosent

7.1.4. Daglig omgang med venner er vanligst blant unge med pakistansk bakgrunn

Av dem som har gode venner i Norge sier nesten halvparten at de daglig er sam-
men med noen av disse. Daglig omgang med venner er vanligst blant unge med
pakistansk bakgrunn (Tabell 7.1). Andelen som er sammen med gode venner dag-
lig er lavere blant kvinner enn blant menn (38 mot 49 prosent), og er mye lavere
blant eldre ungdommer enn blant yngre (34 mot 55 prosent). Det er svært få som
sier at de ser de gode vennene de har i Norge sjeldnere enn en gang i måneden (2-3
prosent).

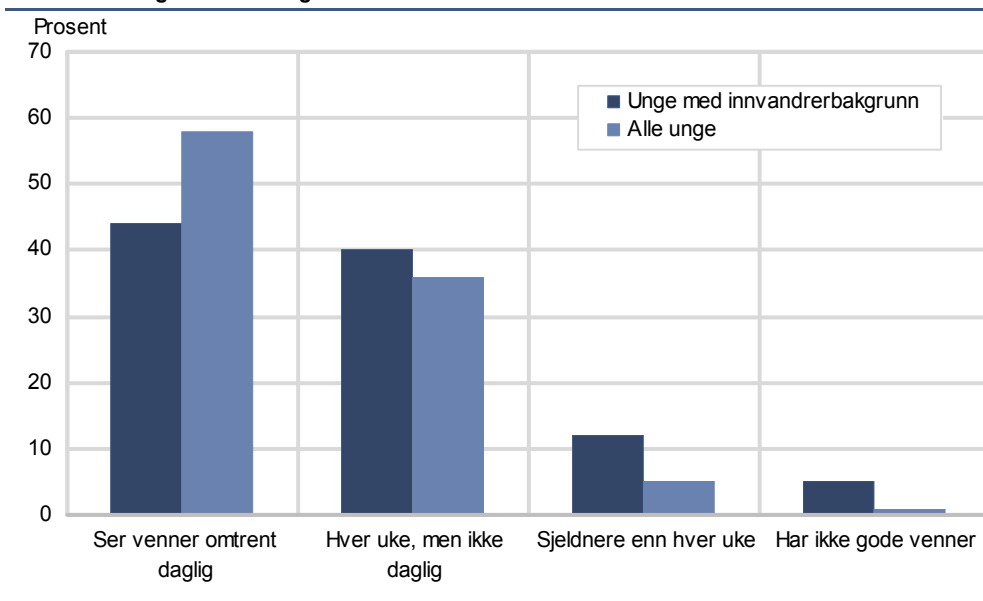
Tabell 7.1 Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn er sammen med gode venner, etter land-
bakgrunn, kjønn og alder. Prosent.

Hvor ofte omtrent er du sammen med gode venner?	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Omtrent daglig	44	47	39	41	49	38	55	34
Hver uke, men ikke daglig	40	36	51	39	41	40	36	43
Sjeldnere enn hver uke	12	13	7	11	6	18	6	16
Har ikke gode venner	5	4	3	9	4	5	3	6

7.1.5. Flere mangler venner – og færre ser venner daglig – enn blant andre unge

Figur 7.3 antyder at andelen uten gode venner i Norge er høyere blant unge med innvandrerbakgrunn enn blant andre unge. Videre er det mindre vanlig å se venner daglig, mens *litt* flere sier de til gjengjeld ser venner ukentlig, og flere ser venner sjeldnere enn hver uke (Figur 7.3). Selv om forskjellene her kan sies å være moderate, og med forbehold om at de ikke sier noe om *kvaliteten eller styrken* på venne-relasjonene, ser unge med innvandrerbakgrunn alt i alt ut til ha et noe spinklere vennerettverk enn unge ellers.

Figur 7.3. Hvor ofte man er sammen med gode venner blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge. Prosent

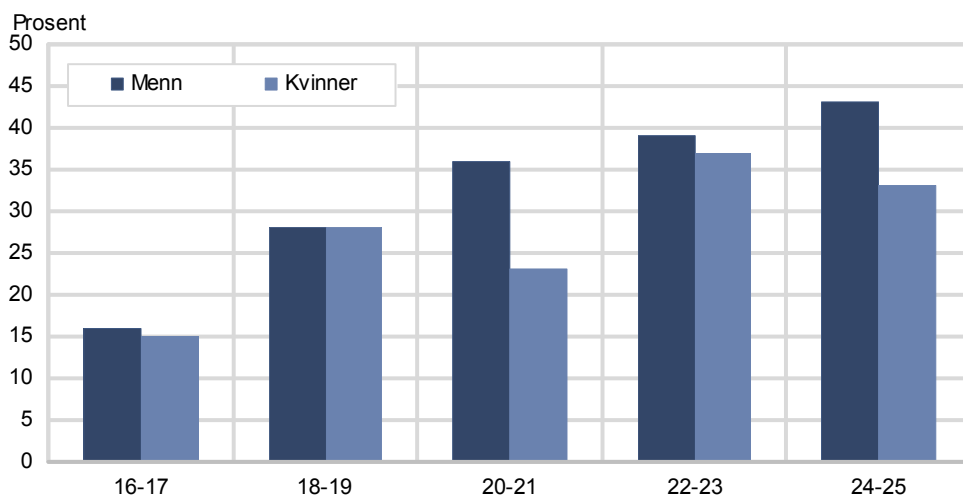

7.2. Venner med norsk bakgrunn

7.2.1. Tre av ti mangler venner med norsk bakgrunn og andelen øker med alder

Vi har sett at nesten alle unge med innvandrerbakgrunn har gode venner i Norge, men disse vennene er ikke nødvendigvis "norske". På bakgrunn av spørsmålet "Er noen av dine gode venner norske" der intervjueren presiserte at "norsk" betyr en med "norsk bakgrunn", kan vi beregne at syv av ti unge med innvandrerbakgrunn har minst en god venn med norsk bakgrunn. Eller sagt på en annen måte: tre av ti har *ingen* gode venner med norsk bakgrunn. Andelen unge med innvandrerbakgrunn uten gode norske venner øker kraftig med alder, særlig for menn (Figur 7.4).

Figur 7.4. Andel som ikke har gode norske venner (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter alder og kjønn. Prosent

7.2.2. Flere har venner med norsk bakgrunn enn blant eldre første-generasjonsinnvandrere

Andelen uten norske gode venner er litt lavere blant unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia enn blant innvandrere generelt der dette gjelder fire av ti (Blom og Henriksen 2008). Andelen er riktignok *mye* lavere enn for første-generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år der dette gjelder seks av ti (Tabell 7.2). Denne forskjellen må sees på bakgrunn av at unge med innvandrerbakgrunn er vokst opp i Norge og går eller har gått på skole her, og at andelen uten gode norske venner øker kraftig med alder (Figur 7.4). Vi merker oss at forskjellen mellom eldre vietnamesiske innvandrere og unge med *vietnamesisk* bakgrunn er påfallende stor, hvorav den yngre generasjonen svært ofte har gode norske venner på stedet (Tabell 7.2). Samtidig er forskjellen beskjeden mellom generasjonene for dem med tyrkisk bakgrunn. Det er usikkert om forskjellen mellom unge med innvandrerbakgrunn og eldre innvandrere i andelen som *per i dag* har norske venner (hvorav antakelig mange er skolekamerater) kan tolkes som et tegn på at etterkommere vil bli mer integrert i det norske samfunnet enn første-generasjonsinnvandrere. Dette spørsmålet diskuteres nærmere i kapittel 11.

Tabell 7.2. Andel som ikke har gode norske venner (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant første-generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år, etter land-bakgrunn, kjønn og alder. Prosent

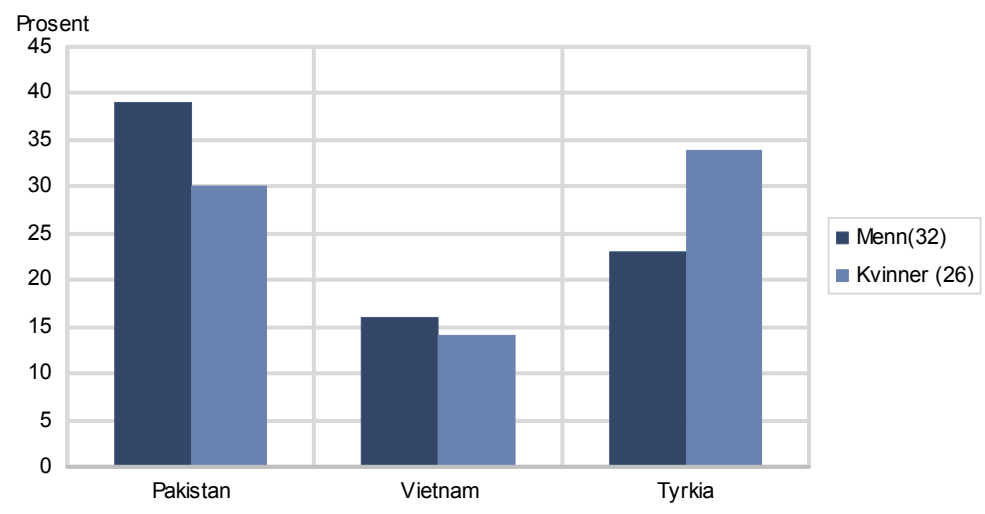
	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Unge med inn-vandrerbakgrunn	29	35	15	29	32	26	23	35
Eldre første-generasjon	60	66	62	49	51	69	-	-

7.2.3. Flest pakistanske menn og tyrkiske kvinner mangler god norsk venn

Andelen uten norske venner varierer en god del etter landbakgrunn. Mens bare 15 prosent av unge med vietnamesisk bakgrunn mangler gode norske venner, gjelder dette 29 prosent av dem med tyrkisk bakgrunn og 35 prosent av dem med pakistansk bakgrunn (Tabell 7.2). Andelen uten norske venner er generelt litt høyere blant menn (32 prosent) enn blant kvinner (26 prosent), men kjønnsforskjellen i menns disfavør gjelder bare blant unge med pakistansk bakgrunn og står i kontrast til den motsatte kjønnsforskjellen hos foreldregenerasjonen. Blant eldre første-generasjonsinnvandrere fra Pakistan har bare tre av ti kvinner norske venner, mot en av

to menn (Tabell 7.2). Ser vi kun på pakistanske, eldre førstegenerasjonsinnvandrere, har bare en av fem kvinner gode norske venner mot annenhver mann (Vedleggstabell 34).

Figur 7.5. Andel som ikke har norsk venn blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og kjønn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent

7.2.4. Fire av fem ser arbeids- eller skolekamerater i fritiden

På spørsmål om det hender at de er sammen med arbeids- eller skolekamerater på fritiden svarer vel tre av fire unge med innvandrerbakgrunn som arbeider sammen med andre eller går på skole bekreftende (Tabell 7.3). Unge med vietnamesisk bakgrunn er - også her - litt mer sosiale enn andre unge med innvandrerbakgrunn. De yngste er noe oftere sammen med arbeids- eller skolekamerater i fritiden enn eldre ungdommer. Aldersforskjellen må sees på bakgrunn av at 85 prosent i den yngste aldersgruppen går på skole eller studerer, mens bare 2 prosent her verken går på skole eller inngår i et arbeidsfellesskap. Blant dem som går på skole eller studerer, sier ni av ti (87 prosent) at de er sammen med skolekamerater på fritiden.

Tabell 7.3. Andel som sier at det hender at de er sammen med arbeids- eller skolekamerater på fritiden blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Er sammen med arbeids- eller skolekamerater på fritiden	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Ja	78	76	85	74	79	78	83	73
Nei	18	20	14	19	18	19	15	22
Går ikke på skole, arbeider ikke eller arbeider alene	3	4	1	6	3	4	2	5

7.3. Fortrolighet og ensomhet

7.3.1. Ni av ti har fortrolig person utenom familien – mot to av tre i foreldregenerasjonen

Ni av ti unge med innvandrerbakgrunn sier de har noen som står dem nær, og som de kan snakke fortrolig med *utenom medlemmer av egen familie*. Her er det ingen klare forskjeller etter landbakgrunn, og kun små forskjeller etter kjønn (eller alder). Andelen med fortrolig person utenom familien er generelt høyere enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere, hvor bare to av tre har en slik fortrolig person (Tabell 7.4).

Tabell 7.4. Andel med fortrolig person blant unge med innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alder 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Unge med Innvandrerbakgrunn	89	88	92	89	87	92	92	86
Eldre første-generasjon	62	65	59	62	63	60	-	-

7.3.2. Færre ensomme enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere

Etter spørsmålene om sosial kontakt ble intervjudeltagerne stilt følgende spørsmål: *Hender det ofte, av og til, sjelden eller aldri at du føler deg ensom?* To av ti unge med innvandrerbakgrunn sier at de ofte eller av og til føler seg ensomme (Tabell 7.5). Til sammenligning gjelder dette litt flere - tre av ti - i innvandrerbefolkningen generelt (Blom og Henriksen 2008), og enda litt flere (35 prosent) blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år. Vi legger riktignok merke til at andelen ensomme blant de *eldste* ungdommene ikke er mye lavere enn blant førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 25-70 år (Tabell 7.6). Forskjellen mellom generasjonene – som uansett er beskjeden - kan derfor dels være en alderseffekt og kan ikke tolkes som et tegn på at etterkommere vil bli mer integrert i det norske samfunnet enn foreldregenerasjonen.

Tabell 7.5. Andel som sier at det ofte, av og til, sjelden eller aldri hender at de føler seg ensomme blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.

	Alle	Landbakgrunn			Alder		Kjønn	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Ofte ensom	4	3	5	6	3	5	2	5
Av og til	16	15	19	16	15	18	11	21
Sjelden	30	29	31	30	25	36	33	27
Aldri	50	53	44	48	58	41	54	46

Tabell 7.6. Andel som ofte eller av og til føler seg ensom blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år, som innvandret etter fylte 6 år, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.

	Alle	Landbakgrunn			Alder		Kjønn	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Unge med Innvandrerbakgrunn	20	17	24	21	17	22	13	26
Eldre første-generasjon	35	26	36	37	29	42	-	-

7.3.3. Verken mer eller mindre ensomme enn andre unge

Unge med vietnamesisk bakgrunn ser ut til å være mest, og unge med pakistansk bakgrunn minst, ensomme, men forskjellene mellom landene er beskjedne. Ensomhet er mer utbredt blant unge kvinner med innvandrerbakgrunn enn blant menn. En slik systematisk forskjell mellom kjønnene finner vi også igjen i befolkningen for øvrig (Tabell 7.7). Dersom vi sammenligner med unge i befolkningen generelt, ser vi ingen klare indikasjoner på at unge med innvandrerbakgrunn er mer ensomme enn unge i befolkningen ellers (Tabell 7.7). Dette i kontrast til hva som er tilfelle for innvandrere generelt (Blom og Henriksen 2008). Det er klart flere med innvandrerbakgrunn som sier at de *aldri* er ensomme (50 prosent) enn blant andre unge (38 prosent), mens andelen som *ofte eller av og til* er ensomme er litt lavere enn blant andre unge. Forskjellen i andelen som sier at de *aldri* er ensomme er særlig stor mellom unge *menn* med innvandrerbakgrunn og andre unge menn.

Tabell 7.7. Andel som sier at det ofte eller av og til hender han/hun føler seg ensom, blant unge med innvandrerbakgrunn og blant unge generelt. Prosent

	Unge med innvandrerbakgrunn			Alle unge 16-25 år		
	Menn	Kvinner	Alle	Menn	Kvinner	Alle
Ofte ensom	3	5	4	1	3	2
Av og til	15	18	16	13	28	22
Sjelden	25	36	30	44	34	38
Aldri	58	41	50	42	35	38

Kilde alle unge: Levekårsundersøkelsen 1998, tverrsnitt.

8. Fritidssysler og mediebruk

I dette kapitlet skal vi gi et innblikk i hva unge med innvandrerbakgrunn fyller tiden med utenom skolegang og arbeid. Kapitlet dekker forhåndsdefinerte spørsmål om utvalgte fritidssysler og bruk av media. Vi tenker her på aktiviteter som idrett, dans, foreningsvirksomhet, TV-titting på morsmålet, konsert- og kinobesøk, biblioteksbruk, husarbeid og hjelp ytt til slektninger og venner. Andel som opplever utrygghet og som har vært utsatt for kriminalitet blir også behandlet i dette kapitlet. Sosial omgang er behandlet i kapittel 2 og 7.

8.1. Idrett, kultur og foreningsdeltaking

8.1.1. Majoriteten driver med idrett i fritiden, særlig blant menn

Tabell 8.1 gir en oversikt over andelen som sier de driver med aktiviteter som idrett, musikk dans eller teater i fritiden. Vi ser at de aller fleste unge med innvandrerbakgrunn – uansett landbakgrunn - driver med idrett. Her er mennene de klart mest aktive. En av fire unge med innvandrerbakgrunn holder på med musikk i fritiden. Her er kvinner, unge med vietnamesisk bakgrunn og de yngre ungdommene mest aktive. En av fem driver med dans, og her er ikke overraskende jentene de mest aktive. Bare 2 prosent holder på med teater.

Tabell 8.1. Andel som driver med dans, teater, musikk eller noen form for idrett i fritiden blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Idrett	59	58	62	58	74	41	61	57
Musikk	26	23	34	27	22	31	30	22
Dans	18	14	23	23	12	24	20	15
Teater	2	1	4	3	2	3	2	2

8.1.2. Annenhver med pakistansk bakgrunn er medlem av religiøs forening

Hovedundersøkelsen viste at innvandrere langt oftere er medlemmer av en religiøs forening eller menighet enn befolkningen sett under ett, og at andelen som er medlem i et muslimsk trossamfunn sannsynligvis er enda høyere enn svarene gir inntrykk av da mange her glemmer at de er medlem (Blom og Henriksen 2008). Nær en av to unge med innvandrerbakgrunn sier de er medlem i en religiøs forening, og unge med pakistansk bakgrunn er oftere medlemmer enn unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn (Tabell 8.2). Vi legger særlig merke til at andelen unge med pakistansk bakgrunn som er medlem i en religiøs forening er dobbelt så høy som blant unge med tyrkisk bakgrunn – som også har noe lavere medlemsandel enn unge med vietnamesisk bakgrunn. Menn er noe oftere medlem enn kvinner (49 mot 39 prosent). Blant unge med pakistansk bakgrunn er 60 prosent av mennene medlemmer mot 47 prosent av kvinnene. Forskjeller i, og omfang av, religiøst engasjement behandles mer inngående i kapittel 9.

Tabell 8.2. Andel som er medlem av ulike foreninger blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Menighet eller religiøs forening	45	55	32	28	49	39	44	46
Idrettslag eller idrettsforening	20	19	24	21	31	9	24	17
Fagforening eller arbeidstakerorg.	16	16	15	21	18	15	8	24
Norsk politisk parti m.m.	6	8	4	4	8	5	7	6
Innvandrer- eller flyktningforening	3	1	4	8	3	3	3	3

8.1.3. En av tre menn er organisert i idrett

En av fem unge med innvandrerbakgrunn er medlem av et idrettslag eller en idrettsforening (Tabell 8.2). Menn er langt oftere medlem av en idrettsforening enn kvinner, og de yngste er litt oftere organisert enn de eldre ungdommene. Hovedundersøkelsen viste at innvandrere sjeldnere er organisert i idrett enn normalbefolkningen (Blom og Henriksen 2008).

8.1.4. En av fire 20-25-åring er fagorganisert

Det er alt i alt litt færre som er medlem av en fagforening eller arbeidstakerorganisasjon enn av et idrettslag. Her er medlemstallene naturlig nok høyere blant sysselsatte, og dermed for de eldre ungdommene (20-25 år) hvorav en av fire er medlem - og tre av fire er i arbeid. Seks prosent er medlem av et norsk politisk parti, partipolitisk ungdomsorganisasjon eller kvinnepolitisk gruppe, mens tre prosent er medlem av innvandrer- eller flyktningforening.

8.1.5. Unge med innvandrerbakgrunn er ti ganger på bibliotek per år

De unge ble spurt om hvor mange ganger de hadde vært på folkebibliotek, kino, teater/amatørforestilling, idrettsarrangement eller på konsert i løpet av de siste 12 måneder. Undersøkelser har vist at innvandrere generelt er – og lenge har vært - flittige biblioteksbrukere (Blom og Henriksen 2008). I gjennomsnitt har unge med innvandrerbakgrunn vært 10 ganger på bibliotek i løpet av et år (Tabell 8.3). To av tre har vært på bibliotek minst en gang, mens en av ti har vært på bibliotek mer enn 22 ganger og to av ti mer enn 10 ganger. Kvinner er flittigere biblioteksgjengere enn menn, og andelen biblioteksgjengere er høyere blant yngre enn eldre ungdommer.

Tabell 8.3. Antall ganger man har vært på folkebibliotek, kino, teater (inkl. amatørforestilling), idrettsarrangement eller på konsert, og andel som har foretatt minst ett besøk, i løpet av de siste 12 måneder. Unge med innvandrerbakgrunn. Gjennomsnittlig antall blant alle og prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Bibliotek	10	11	11	8	7	14	11	9
-minst ett besøk	63	65	60	59	52	76	74	52
Kino	8	8	10	10	10	6	8	9
-minst ett besøk	84	82	90	87	87	82	89	81
Teater og lignende	1	1	1	1	1	1	1	1
-minst ett besøk	32	28	42	31	29	36	41	24
Idrettsarrangement	4	3	4	4	5	2	4	4
-minst ett besøk	44	38	55	47	56	30	45	42
Konsert	2	2	2	1	2	1	2	2
-minst ett besøk	51	57	43	42	51	50	51	51

8.1.6. Unge med innvandrerbakgrunn er åtte ganger på kino og en gang på teater per år

Unge med innvandrerbakgrunn er i gjennomsnitt åtte ganger på kino, en gang på teater, fire ganger på idrettsarrangementer og på to konserter årlig. Bortsett fra at menn oftere går på idrettsarrangementer og på kino enn kvinner, er det små forskjeller mellom kjønnene, mellom aldersgrupper og etter landbakgrunn når det gjelder disse aktivitetene (Tabell 8.3). En noe større andel av de yngre ungdommene har vært på teater enn de eldre ungdommene.

8.2. Mediebruk

8.2.1. Mye TV-titting på foreldrenes morsmål – særlig blant kvinner og unge med tyrkisk bakgrunn

Hovedundersøkelsen viste at mange innvandrere ser TV og leser aviser, bøker og internettstoff med opprinnelseslandets språk (Blom og Henriksen 2008). Et flertall (59 prosent) av unge med innvandrerbakgrunn sier at de har TV med parabolantenne, og en av tre ser film eller TV på foreldrenes morsmål¹⁵ daglig og nesten to av tre minst ukentlig. Her er andelen høyest blant unge med tyrkisk og pakistansk bakgrunn, mens andelen som ofte ser film eller TV på morsmålet er klart lavest blant unge med vietnamesisk bakgrunn (Tabell 8.4). Kvinner ser film eller TV på morsmålet litt oftere enn menn, og yngre noe oftere enn eldre ungdommer.

Tabell 8.4. Andel som har parabolantenne og som ser film eller TV på foreldrenes morsmål daglig eller minst ukentlig blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent

Andel som:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Har parabolantenne	59	60	50	71	59	60	64	55
Ser film eller TV på morsmål daglig	30	34	13	44	22	40	34	27
Ser film eller TV på morsmål minst ukentlig	60	70	29	69	56	64	63	57

8.2.2. De aller fleste velger norske bøker og aviser

En av tre har lest bok siste 7 dager, utenom skole-, fag- eller barnebøker, og boka var i to av tre tilfeller på norsk (Tabell 8.5). Kvinner leser oftere, og velger oftere norsk, enn menn. Menn leser imidlertid litt oftere aviser enn kvinner, aviser som i minst ni av ti tilfeller er norske. En av ti leser avis eller bok på foreldrenes morsmål ukentlig. De aller fleste - tre av fire - oppgir at de leste nyheter på internett siste døgn. Dette var i de fleste tilfeller et (helt) norsk nettsted. Unge med tyrkisk bakgrunn velger oftere norske bøker – men et nettsted på morsmålet – enn unge med vietnamesisk eller med pakistansk bakgrunn. Videre ser vi at vel en av ti unge med innvandrerbakgrunn leser bøker på morsmålet ukentlig. Unge med vietnamesisk bakgrunn gjør dette bare unntaksvis, mens hver fjerde med bakgrunn fra Tyrkia leser bøker på morsmålet ukentlig og er dermed her de flittigste.

¹⁵ Når vi i denne rapporten omtaler morsmålet, menes hele tiden foreldrenes morsmål

Tabell 8.5. Andel som har lest ulike former for tekst, og andel tekster som var på norsk, blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent

Andel som:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Har lest bok siste 7 dager, ikke fag/barn	34	32	41	30	25	44	35	32
-herav på norsk	65	63	62	74	53	72	65	65
Leste avis i går, ikke på internett	59	57	63	58	64	53	56	61
-herav på norsk	95	94	98	93	95	94	97	92
Leste nyheter på internett i går	64	62	74	57	71	56	67	62
-herav på norsk	84	88	84	68	82	86	83	85
Leser avis/bok på morsmål ukentlig	13	14	3	23	11	14	13	12

8.3. Hjelp gitt til slektninger, venner og naboer

8.3.1. To av tre hjelper foreldre, slekt, venner eller naboer – pakistanske unge og menn hjelper mest

På spørsmål om det hender at man gir hjelp til foreldre, slekt, venner eller naboer i form av praktisk bistand eller tilsyn med syke og eldre, svarer to av tre bekreftende. Det er naturlig nok vanligst å hjelpe foreldrene (Tabell 8.6). Unge med pakistansk bakgrunn skiller seg ut som de klart mest aktive ved at tre av fire gir en eller annen form for hjelp, mens unge med tyrkisk bakgrunn bidrar sjeldnest. Det er litt færre kvinner enn menn som gir hjelp, og dette gjelder enten vi ser på hjelp til foreldre, slekt, venner eller naboer. Yngre ungdommer skiller seg ikke nevneverdig fra eldre når vi ser på andelen som gir hjelp, uansett hvem som mottar hjelpen.

Tabell 8.6. Andel som fra tid til annen gir hjelp (praktisk og tilsyn med syke og eldre) til foreldre, slekt, venner eller naboer blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Hjelper foreldre	62	70	56	42	67	56	60	63
Hjelper slektninger	42	49	41	20	49	34	39	45
Hjelper naboer eller venner (ikke slekt)	35	42	29	18	42	28	36	34
Gir <i>ikke</i> slik hjelp	33	25	38	52	29	37	34	31

8.4. Husarbeid

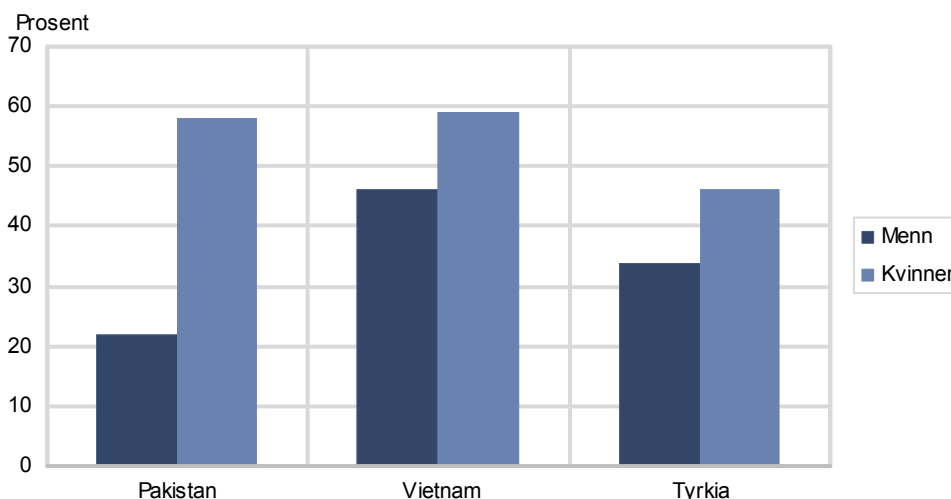
8.4.1. Vietnamesiske menn gjør mest husarbeid – pakistanske menn gjør minst

Intervjudeltagerne ble spurt om hvor mange timer husarbeid de gjør hver uke. Det ble presisert at husarbeid omfatter både matlaging, rengjøring, vask og stell av tøy men *ikke* pass av barn og syke. Svarene skulle gis i (forhåndsdefinerte) intervaller, noe som begrenser analysemulighetene til enkle sammenligninger basert på intervallene eller forenklinger av disse. Det er likevel klart at unge med vietnamesisk bakgrunn skiller seg ut ved at de gjør mye husarbeid, og det viser seg at det er *mennene* som her er relativt mye mer aktive enn menn med bakgrunn fra Tyrkia og særlig fra Pakistan (Tabell 8.7 og Figur 8.1). Dette mønstret blir særlig tydelig dersom vi ser på andelen som bruker 10 timer eller mer per uke på husarbeid. De tradisjonelle kjønnsrollene synes dermed også her å gi seg sterkest uttrykk blant dem med bakgrunn fra Pakistan.

Tabell 8.7. Timer brukt på husarbeid per uke, eksklusive pass av barn og syke blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn etter kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Under 5 timer	59	63	46	61	71	44	63	55
5-9 timer	27	25	31	25	20	34	26	27
10 timer og over	16	11	23	15	9	22	12	19

Figur 8.1. Andel som bruker minst 5 timer på husarbeid i uka blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn og kjønn. Prosent

8.5. Vold, tyveri og utrygghet

8.5.1. En av tre opplever kriminalitet eller utrygghet

Et aspekt ved levekårene som det ikke er helt unaturlig å behandle i sammenheng med fritid, er om man opplever utrygghet i form av vold eller annen kriminalitet. Vel en av ti (13 prosent) av alle unge med innvandrerbakgrunn har blitt utsatt for tyveri eller skadeverk i løpet av de siste 12 månedene (Tabell 8.8). Her er det bare små eller ingen forskjeller etter landbakgrunn, og heller ikke etter kjønn og alder. Knapt en av ti (8 prosent) sier de har blitt utsatt for vold i løpet av det siste året, unge med vietnamesisk bakgrunn litt sjeldnere enn de med tyrkisk eller pakistansk bakgrunn, og menn mye oftere enn kvinner. Langt lavere andeler (4 prosent) bekrefter at de har blitt utsatt for trusler som var så alvorlige at de ble reddet, men med samme forskjeller mellom menn og kvinner. Videre sier knapt en av ti (8 prosent) at de har "problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet". Omtrent like mange (7 prosent) har "den siste tiden vært urolig for å bli utsatt for vold eller trusler" når de går ute alene på stedet der de bor. Til sammen er en av tre (35 prosent) utsatt for minst ett av de kriminalitetsproblemene som er nevnt i dette avsnittet, og den største andelen finner vi blant unge med pakistansk bakgrunn.

Tabell 8.8. Andel som har blitt utsatt for vold, trusler eller tyveri/skadeverk siste 12 måneder, eller som har problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet, blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Vold	8	9	5	8	12	3	8	8
Trussel	4	4	3	5	7	2	4	5
Tyveri/skadeverk	13	16	12	11	16	12	12	15
Urolig for å bli utsatt for vold eller trusler i boområdet	7	6	8	9	6	9	8	6
Utrygt boområde	8	9	6	9	8	7	7	9
Minst ett av ovenstående fem problemer	35	39	27	32	42	26	33	36

8.5.2. Unge menn med innvandrerbakgrunn er like voldsutsatt som andre unge menn

I tråd med tidligere forskning tyder tallene på at mennene med innvandrerbakgrunn kan være noe mer utsatt for vold enn andre unge (Gundersen m.fl. 2000). Sett på bakgrunn av (blant annet) at gutter med innvandrerbakgrunn oppholder seg i forholdsviss stor grad i sentrum nattestid i helgene (Øia og Vestel 2007), er dette ikke uventet. Forskjellene i voldsutsatthet er imidlertid så små at de kan skyldes statistiske tilfeldigheter (Tabell 8.9). De kanskje overraskende små forskjellene i voldsutsatthet bør ses i forhold til at det ble stilt færre og mindre detaljerte spørsmål om vold i undersøkelsen blant unge innvandrere enn i den generelle levekårsundersøkelsen.¹⁶

Tabell 8.9. Andel som har blitt utsatt for vold, trusler eller tyveri/skadeverk siste 12 måneder, eller som har problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet, blant unge med innvandrerbakgrunn, og alle unge i alderen 16-25 år. Prosent

	Alle	Alle unge 16-25 år		Unge med innvandrerbakgrunn	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Vold	7	8	6	12	3
Trussel	8	6	10	7	2
Tyveri/skadeverk	18	19	18	16	12
Urolig for å bli utsatt for vold eller trusler i boområdet	10	2	19	6	9

Kilde alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004, tverrsnitt.

8.5.3. Unge kvinner med innvandrerbakgrunn mindre voldsutsatt enn andre unge

For kvinnene er det motsatt, de er mindre utsatt, spesielt for trusler om vold. Mens uroen for å bli utsatt for vold eller trusler i boligområdet er svakt større blant menn med innvandrerbakgrunn, er den klart mindre blant kvinner med innvandrerbakgrunn enn gjennomsnittet for alle unge. Uansett kjønn er unge med innvandrerbakgrunn mindre utsatt for tyveri/skadeverk enn det som er vanlig blant ungdom. Den samme forskjellen mellom innvandrere og hele befolkningen gjelder for hovedutvalget (Blom og Henriksen 2008).

¹⁶ De med innvandrerbakgrunn fikk bare ett spørsmål om vold, mens i levekårsundersøkelsen ble det stilt to spørsmål: Om en hadde vært utsatt for vold som ga synlige merker eller kroppsskade, og om en hadde vært utsatt for vold som ikke førte til synlige merker/voldsskade. Det ble også stilt spørsmål om antall ganger en hadde vært utsatt for disse to typene vold. I den grad voldsepisoder er noe som glemmes, er det derfor grunn til å tro at voldsutsattheten undervurderes noe i undersøkelsen blant unge innvandrere, sammenlignet med den generelle befolkningen.

9. Religion og religionsutøvelse

I kapittel 8 så vi at en av to unge med innvandrerbakgrunn er medlem i en religiøs forening. I dette kapitlet skal vi utdype intervjudeltakernes religiøse engasjement noe mer. Analysen avgrenses i hovedsak til enkle sammenligninger etter landbakgrunn, kjønn og alder innen gruppen av unge med innvandrerbakgrunn. Det finnes ingen sammenlignbare spørsmål i Statistisk sentralbyrås generelle levekårsundersøkelser, slik at direkte sammenligninger med andre unge ikke kan gjøres. Andre undersøkelser viser at nordmenn generelt er lite religiøse (Den europeiske samfunnsundersøkelsen, ESS). Levekårsundersøkelsen blant innvandrere (LKI 2005/2006) antyder at religion spiller en langt viktigere rolle blant (ikke-vestlige) innvandrere (Blom og Henriksen 2008). Sett i lys av det sterke religiøse engasjementet som avdekkes blant unge med innvandrerbakgrunn i dette kapitlet, særlig blant unge pakistanske menn, er det all grunn til å tro at kontrasten til befolkningen ellers er minst like stor blant unge.

9.1. Trostilhørighet

9.1.1. Syv av ti unge med innvandrerbakgrunn er muslimer

Tre av fire i utvalget, og samtlige unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn, sier de er oppdratt i islamsk tro. Blant unge med vietnamesisk bakgrunn er halvparten oppdratt i buddhistisk tro og to av fem i katolsk kristendom (Tabell 9.1). På spørsmål om man selv tilhører denne religionen i dag svarer nesten alle bekreftende. Det er bare en av tyve som svarer nei, og det er her bare unge med vietnamesisk bakgrunn som til en viss grad (en av fem) har mistet sin barnetro. Vi spurte ikke om hvilken tro disse eventuelt har i dag. Vi legger merke til at så godt som samtlige unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn, 99 og 97 prosent, bekjenner seg til sin barnetro (islam). Dette betyr at i alt syv av ti unge med bakgrunn fra de tre landene er muslimer. Det er ingen kjønnsforskjeller i andelen som tilhører en trosretning, og andelen er omtrent den samme for eldre ungdommer som for yngre ungdommer (og blant dem som bor med foreldrene og dem som ikke gjør dette).

Tabell 9.1. Andel som er oppdratt i ulike religioner og andel som selv tilhører denne religionen i dag blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

Er oppdratt i:	Landbakgrunn			
	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Protestantisk kristendom	1	0	4	0
Katolsk kristendom	9	0	39	0
Islam	76	100	0	100
Hinduisme	0	0	0	0
Buddhisme	12	0	48	0
Annen religion	0	0	1	0
Ikke oppdratt til noen religiøs tro	2	0	9	0
Tilhører selv denne religionen i dag	94	99	80	97

9.2. Hvor viktig er religionen i den enkeltes liv?

9.2.1. Religion er svært viktig for de fleste med pakistansk og tyrkisk bakgrunn

Intervjudeltagerne ble bedt om å anslå hvor viktig religion er i deres eget liv (*hvor viktig vil du si at religion er i ditt liv?*) innenfor en 10-delt skala med "ingen betydning" og "svært viktig" som ytterpunkter. Foruten en liten "topp" på verdi 5 var det for det meste verdiene 7 og over som ble valgt (Vedleggstabell 35, side 114). Hele 46 prosent av utvalget erklærte at religion er "svært viktig", som altså er aller høyeste verdi i den 10-delte svarskalaen. Svarene varierer naturlig nok en god del med

landbakgrunn, og dermed med type religion. Religion er viktigst – og særdeles viktig – for unge med pakistansk bakgrunn. Hele 59 prosent av unge med pakistansk bakgrunn og 49 prosent av unge med tyrkisk bakgrunn forteller at religion er "svært viktig". Bare 10 prosent blant unge med vietnamesisk bakgrunn sier det samme. Likevel gir vel fire av ti (42 prosent) av de med vietnamesisk bakgrunn uttrykk for at religion spiller en betydelig rolle i livet deres i og med at de plasserer seg innenfor den øvre halvdel av skalaen (6 og over). Nesten alle unge med pakistansk bakgrunn (94 prosent) gir uttrykk for det samme (Tabell 9.2).

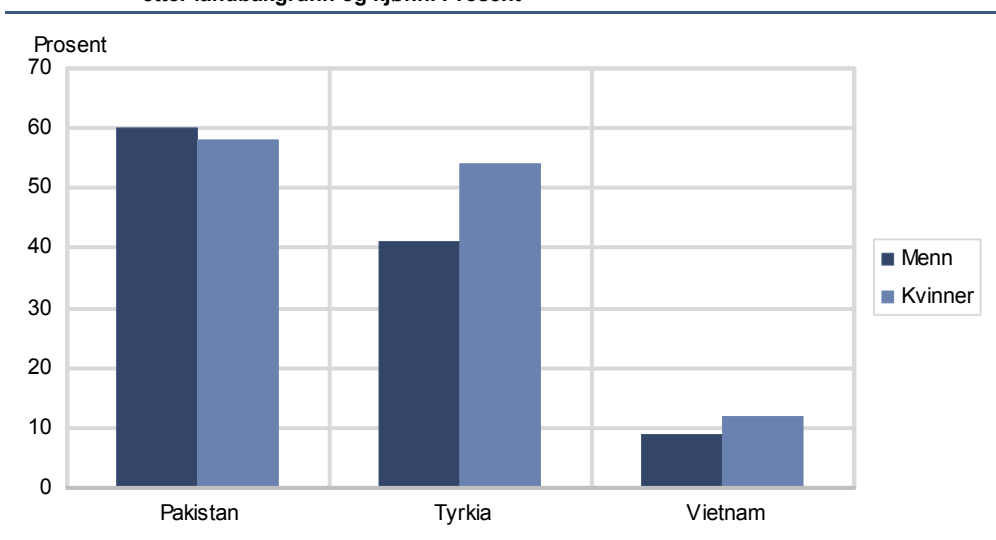
Tabell 9.2. Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Utdrag fra svar på en 10-delt skala. Prosent og gjennomsnitt

Religion har/er:	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1- Ingen betydning	4	0	15	3
10- Svært viktig	46	59	10	49
6-10 (relativt viktig)	79	94	42	80
Gjennomsnitt 1-10	7,9	9,0	5,2	8,1

9.2.2. Religion er like viktig for menn og kvinner, og eldre og yngre

Med unntak av for Tyrkia der kvinner ser ut til å mene at religion er viktigere i livet enn hva mennene mener, er det ingen tydelige forskjeller mellom kjønnene i hvor viktig religion er i den enkeltes liv (Figur 9.1 og Vedleggstabell 36). Dette står i kontrast til kjønnsforskjellen i andelen som er medlem i en menighet eller annen religiøs forening. Menn er noe oftere medlem i en slik forening enn kvinner, henholdsvis 49 mot 39 prosent (Tabell 8.2). Blant unge med pakistansk bakgrunn er 60 prosent av mennene medlemmer mot 47 prosent av kvinnene. De manglende forskjellene mellom kjønnene i hvor viktig religion er for den enkeltes liv står som vi skal se i særlig skarp kontrast til den store kjønnsforskjellen i religiøs praksis. Religion er like viktig for eldre som for yngre ungdommer (Vedleggstabell 36), og ser dermed ikke ut til å få større eller mindre betydning ettersom man blir eldre. Hvor "viktig religion er i livet" er riktignok ikke nødvendigvis ensbetydende med hvor religiøst aktiv man er på ulike områder, for eksempel om og hvor ofte man ber og om dette skjer i hjemmet, på jobben eller på religiøse møter.

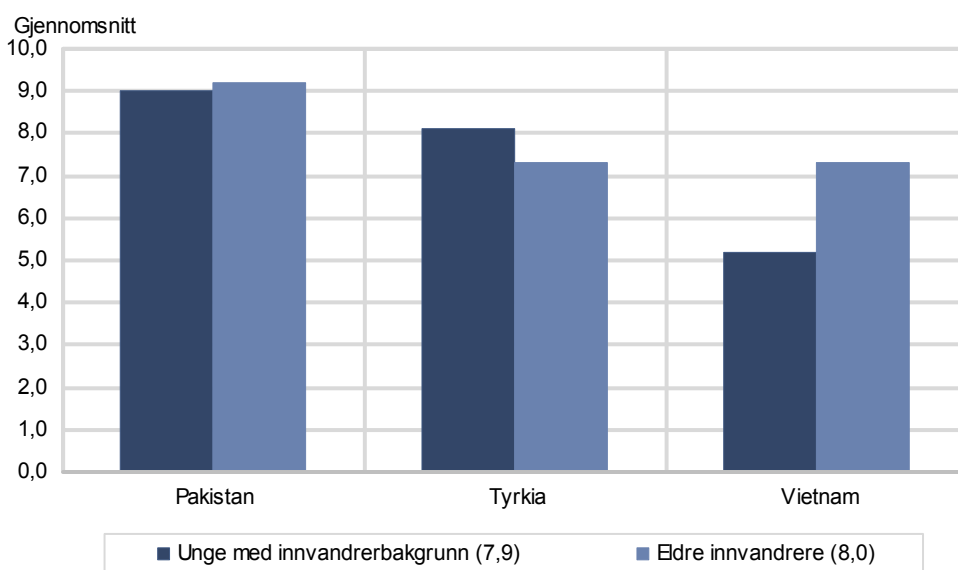
Figur 9.1. Andel som sier religion er svært viktig i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent

9.2.3. Religion er like viktig i livet som for eldre innvandrere – med unntak av for vietnamesere

Figur 9.2 viser at religion er like viktig i livet for unge med pakistansk bakgrunn og litt viktigere for unge med tyrkisk bakgrunn enn for foreldregenerasjonen. For personer med vietnamesisk bakgrunn er religion derimot klart mindre viktig for den yngre generasjonen. Tallene er her basert på gjennomsnittlig skåre på den 10-delte skalaen. Konklusjonene blir omtrent de samme dersom andelen som mener religion er svært viktig eller mer enn middels viktig legges til grunn (Vedleggstabell 37, side 114). Det er likevel verdt å påpeke at andelen som mener religion er *svært viktig* er betydelig høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere (73 prosent) enn etterkommere og tidliginnvandrete fra Pakistan.

Figur 9.2. Hvor viktig religion er i livet på en skala fra 1-10 blant unge med innvandrerbakgrunn og blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere, etter landbakgrunn. Gjennomsnitt

9.3. Religiøs praksis

9.3.1. Unge med innvandrerbakgrunn deltar på 35 religiøse møter per år i gjennomsnitt

Etter spørsmålet om hvor viktig religion er i livet ble intervjudeltagerne stilt følgende spørsmål: "Hvor mange ganger har du i løpet av de siste 12 månedene deltatt i religiøse møter eller bønn arrangert av trossamfunn eller livssynssamfunn? Ikke regn med dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelser." Tabell 9.3 viser at syv av ti sier de har vært på minst ett møte. For utvalget av unge sett under ett er gjennomsnittlig antall møter 35 når vi inkluderer dem som ikke har vært på noen møter, og 49 blant dem som har deltatt på minst ett møte. Uansett landbakgrunn er de aller fleste aktive, men den høyeste andelen møtedeltakere – og antall møter – finner vi blant unge med pakistansk bakgrunn. Unge med tyrkisk bakgrunn deltar i påfallende færre møter. Enkelte er svært aktive, og en av fem unge med innvandrerbakgrunn har deltatt på mer enn 50 møter siste år.

Tabell 9.3. Andel som har deltatt på religiøse møter siste 12 måneder og gjennomsnittlig antall møter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent og antall

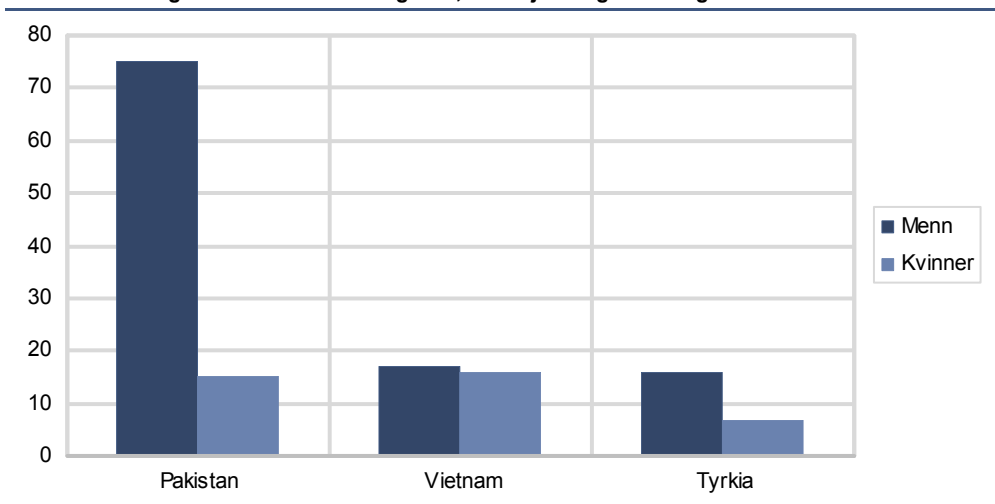
	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Andel som har deltatt på minst ett møte, prosent	71	79	60	57	80	59	73	68
Antall møter, blant alle	35	49	17	11	53	14	40	30
Antall møter, blant deltagere (aktive)	49	62	28	13	66	24	55	45

9.3.2. Unge med pakistansk bakgrunn deltar på flest religiøse møter

Unge med pakistansk bakgrunn har i gjennomsnitt deltatt på 49 religiøse møter eller bønner arrangert av trossamfunn siste år, mot 17 blant unge med vietnamesisk bakgrunn og 11 blant unge med tyrkisk bakgrunn. Det gjennomsnittlige antallet møter i gruppen som faktisk går i slike møter er naturligvis noe høyere (Tabell 9.3). Vi spurte ikke hva slags møter det er snakk om, men det er i alle fall klart at unge med pakistansk bakgrunn er på religiøse møter tilnærmet ukentlig i gjennomsnitt, som nok i praksis er den såkalte fredagsbønnen i moskéen.

9.3.3. Menn er langt mer aktive enn kvinner, men kun blant muslimer

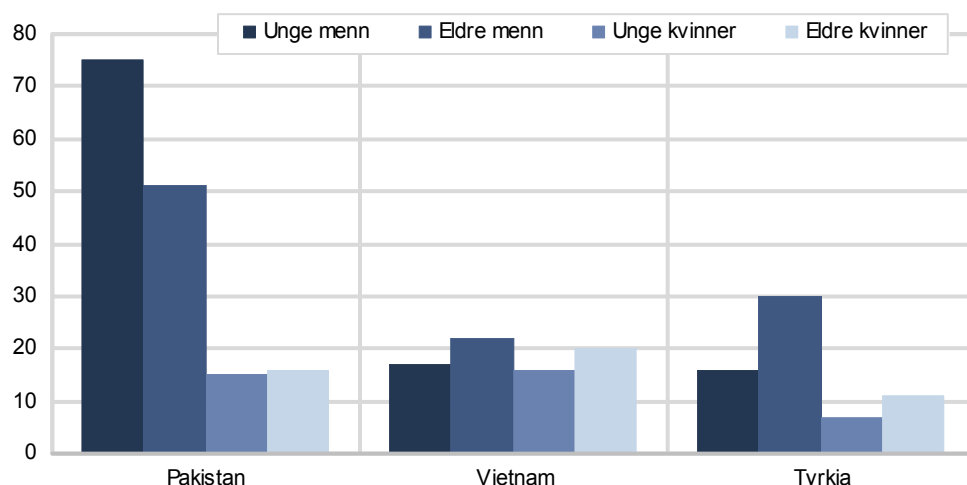
Hovedundersøkelsen avdekket tydelige kjønnsforskjeller i religiøs møteaktivitet mellom menn og kvinner (Blom og Henriksen 2008). Denne klare sammenhengen finner vi også i tilleggsutvalget (Tabell 9.3). I gjennomsnitt deltok mennene på hele 53 religiøse møter og kvinnene på 14. Riktignok er det bare blant unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn (muslimer) det er forskjell mellom kjønnene. Unge pakistanske menn er som Figur 9.3 viser på møter langt oftere enn unge pakistanske kvinner, henholdsvis 75 og 15 ganger i året i gjennomsnitt.

Figur 9.3. Gjennomsnittlig antall religiøse møter man har deltatt på siste 12 måneder blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn**9.3.4. Unge menn med pakistansk bakgrunn er mer religiøst aktive enn foreldregenerasjonen**

Vi har sett at religion er omtrent like viktig i livet for unge med innvandrerbakgrunn som for eldre førstegenerasjonsinnvandrere, med unntak av for Vietnam. Og mens unge med vietnamesisk bakgrunn litt sjeldnere er medlem i en religiøs menighet eller organisasjon enn vietnamesiske innvandrere generelt (32 mot 40 prosent), er medlemsandelen den samme blant unge med pakistansk bakgrunn som blant pakistanske innvandrere generelt (55 mot 54 prosent). Når det gjelder religiøs

møtevirksomhet, gir unge menn med pakistansk bakgrunn uttrykk for at de deltar *oftere* enn (andre) pakistanske mannlige innvandrere. Blant alle pakistanske menn er det gjennomsnittlige antallet møter 50 (Blom og Henriksen 2008), eller 51 blant første generasjonsinnvandrere i alderen 25-70 år, mot 75 blant de unge. Blant personer med tyrkisk bakgrunn er det derimot et omvendt forhold mellom generasjonene: unge menn går klart sjeldnere i møter enn eldre mannlige første generasjonsinnvandrere (Figur 9.4). For kvinner uansett landbakgrunn, og for vietnamesiske menn, er det små forskjeller mellom generasjonene, men jevnt over er det en tendens til noe lavere deltagelse blant ungdommen.

Figur 9.4. Gjennomsnittlig antall religiøse møter siste år blant unge med innvandrerbakgrunn og blant første generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år

Kilde: Levekår blant innvandrere (2005/2006), hoved- og tilleggsutvalg.

9.3.5. Eldre er litt mindre aktive enn yngre, men om man bor hos foreldre har liten betydning

Det er bare små forskjeller etter alder i andelen unge med innvandrerbakgrunn som er religiøst aktive, men eldre ungdommer deltar generelt på litt færre møter enn yngre ungdommer (Tabell 9.3). Dette kan tyde på at den religiøse aktiviteten avtar med alder blant unge, men bare i moderat grad. Både blant eldre og yngre ungdommer er det en viss forskjell mellom dem som bor hos foreldrene og dem som ikke gjør det. Blant 20-25-åringene deltar de som bor hos foreldrene i 39 møter (60 blant deltakere), mot 27 (50 blant deltakere) møter blant dem som ikke bor hos foreldrene. Det kunne tenkes at foreldrene her spiller en rolle, men hvorvidt man "bor hjemme" eller ikke har åpenbart ingen entydig betydning for møteaktiviteten, i alle fall ikke for unge med pakistansk bakgrunn. Blant 20-25-åringene med pakistansk bakgrunn er det faktisk tvert imot de som ikke bor hos foreldrene som hyppigst deltar på religiøse møter.

9.3.6. En av to finner det lett - og en av fem vanskelig - å utøve sin religion i Norge

Er det problematisk å innpasse den relativt sterke religiøsiteten i et gjennomsekularisert samfunn som det norske? I alt mener en av to unge med innvandrerbakgrunn at det er lett å utøve sin religion i Norge, mens en av fem sier at det er vanskelig (Tabell 9.4). Unge med vietnamesisk bakgrunn er noe mer positive enn unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Menn ser generelt ut til å finne det litt lettere å utøve sin religion i Norge enn kvinner. Kjønnforskjellen er riktignok ikke stor, og kan på ingen måte alene forklare kvinners forholdsvis beskjedne deltagelse på religiøse møter. Her spiller selvfølgelig tradisjon og normer - som tilsynelatende i høy grad deles av både menn og kvinner - en avgjørende rolle. Et relevant spørsmål, som det ikke er anledning til å komme nærmere inn på her, er *hvorfor* noen synes

det er vanskelig å utøve sin religion i et land med religionsfrihet. Her kan både mangel på moskéer og bønnetider, og at det rett og slett skorter på muligheter til å be på skolen eller i arbeidstiden, spille inn.

Tabell 9.4. Hvordan unge med innvandrerbakgrunn opplever muligheten for å utøve sin religion i Norge, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent

	Alle	Kjønn		Landbakgrunn		
		Menn	Kvinner	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Svært lett	16	17	14	14	26	9
Lett	43	45	41	42	44	45
Verken lett eller vanskelig	20	21	20	20	20	20
Vanskelig	19	16	21	21	9	22
Svært vanskelig	2	1	5	3	1	3

10. Språkferdigheter og språkbruk

I Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn ble det stilt en rekke spørsmål om ferdigheter i - og bruk av – både norsk og foreldrenes morsmål. Dette kapitlet er basert på et utvalg av disse, og viser hvor mange og hvilke grupper som behersker norsk bra eller mindre bra, som har gode kunnskaper i foreldrenes morsmål og som bruker dette hjemme. Vi ser også på foreldrenes ferdigheter og på sammenhengen mellom norskferdigheter og relevante forhold som lengre opphold i hjemlandet. Vi må anta at unge etterkommere kan norsk rimelig godt, både muntlig og skriftlig, sammenlignet med førstegenerasjonsinnvandrere. Det er naturlig at man behersker språket i landet man er vokst opp i og har gått på skole i. På den annen side kan den språklige påvirkningen fra foreldre og slektninger som bruker opprinnelseslandets språk være stor. Mange ser TV og leser aviser og bøker og internettstoff med opprinnelseslandets språk (se side 63), enkelte i utvalget har bodd i Norge i bare 10 år, og en del har hatt lange opphold i foreldrenes hjemland (se side 87).

Dette kapitlet baseres på intervjudeltakernes egne vurderinger av egne og foreldrenes språkferdigheter, og omfatter ingen objektive mål. Vi vet ikke om visse grupper (land, kjønn m.m.) overvurderer/undervurderer språkferdighetene mer enn andre. Dette *kan* gi et feilaktig inntrykk både av kunnskapsnivå og av rangeringen mellom grupper.

10.1. Ferdigheter i norsk

10.1.1. Norskkunnskap som mål på integrering

Hvor godt man behersker norsk er en god målestokk på integrering. At man har gode norskferdigheter vil først og fremst kunne være et *middel* til integrering på andre områder. Norskkunnskapene er en viktig forutsetning for innpass blant annet på arbeidsmarkedet. Ferdighetene kan også sees som et mål i seg selv, og vil gjenspeile integrasjonsprosessen fram til i dag. Dersom intervjudeltagerne har gode norskkunnskaper i dag, vil man kunne forvente at denne kunnskapen ikke svekkes med alder, forutsatt at man blir boende i Norge. Språkbeherskelsen blir derfor en *stabil* og robust indikator på integrering, som relativt uproblematisk kan benyttes ved *sammenligning mellom generasjoner*. Norskkunnskaper er nok bedre egnet enn mange andre mål i levekårsundersøkelsene for innvandrere dersom man vil si noe om utviklingen i integrasjon mellom en generasjon (førstegenerasjon) og den neste (etterkommere).

10.1.2. To av tre mener de snakker svært godt norsk - en av tyve har ikke gode norskferdigheter

På spørsmål om hvordan intervjudeltagerne bedømmer sine egne ferdigheter i norsk oppgir to av tre at de snakker svært godt norsk, mens vel en av fire snakker godt. Selv om 95 prosent dermed sier de har svært gode eller gode ferdigheter i muntlig norsk, vitner tallene om at det å vokse opp i Norge ikke er noen garanti for at man snakker godt norsk. En av tyve mener de snakker middels og knapt én prosent sier de har dårlige norskferdigheter (Tabell 10.1). Det er ingen som har valgt svaralternativet *svært dårlige* norskferdigheter. Det er verdt å minne om at det er intervjudeltakernes egne vurderinger som ligger til grunn, og at disse kan være influert av hvilken målestokk eller *referanse* de unge legger til grunn for spørsmålene. Referansegruppen – hvem man sammenligner seg med - kan være foreldre og familie eller personer med norsk bakgrunn. Ulike norskferdigheter i de unges referansegrupper *kan* dermed bidra til at rangeringer mellom land, kjønn og aldersgrupper for de unges del ikke er helt representative for mer ”objektive” forskjeller i hvor godt de snakker norsk.

Tabell 10.1. Egenvurderte muntlige ferdigheter i norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Egne ferdigheter i muntlig norsk:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Svært gode	67	60	78	77	62	73	67	67
Gode	27	32	21	21	29	25	30	25
Middels	5	8	2	3	8	2	3	7
Dårlige	1	1	0	0	0	1	0	1
Svært dårlige	0	0	0	0	0	0	0	0

10.1.3. Unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn snakker best norsk

Mer enn ni av ti – uansett landbakgrunn - mener de snakker *godt eller svært godt* norsk. Det er likevel visse forskjeller mellom landgruppene. Unge med pakistansk bakgrunn rapporterer om dårligere norskferdigheter enn unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn (Tabell 10.1). Mens seks av ti unge med pakistansk bakgrunn mener de har *svært gode* norskferdigheter, gjelder dette nesten åtte av ti unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn. Som nevnt er det naturlig at man behersker språket i landet man er vokst opp i og har gått på skole i. Det er imidlertid ikke alle som har tilbrakt alle skoleårene i Norge (side 87), og som vi skal se har de som har hatt lengre opphold i foreldrenes hjemland ofte dårligere norskferdigheter enn andre (side 79).

10.1.4. Kvinner snakker litt bedre norsk enn menn

Hovedundersøkelsen viste at innvandrerkvinner langt oftere enn innvandrer menn rapporterer at de har dårlige språkferdigheter (Blom og Henriksen 2008). Dette må sees på bakgrunn av betydelige forskjeller i deltakelse i arbeidsliv og samfunnsliv. Blant unge med innvandrerbakgrunn er forholdet mellom kjønnene omvendt. Her er det kvinnene som har de beste - og sjeldnest dårlige - språkferdigheter (Tabell 10.1). Mens to av tre menn sier de har svært gode norskferdigheter, gjelder dette tre av fire kvinner. Også andelen med middels eller dårlige ferdigheter er høyest blant mennene. Hvorfor kvinnene føler de mestrer norsk bedre enn mennene vil vi ikke spekulere i her, men forskjellen gjelder selv om vi kontrollerer for landbakgrunn. Den skyldes derfor ikke den høye andelen menn blant dem med pakistansk bakgrunn (se Figur 1.3).

10.2. Ferdigheter i foreldrenes morsmål

10.2.1. Tre av fire snakker morsmålet godt

Hvordan er så de unges ferdigheter i *foreldrenes morsmål*¹⁷ (opprinnelseslandets språk)? Tabell 10.2 viser at hele tre av fire unge med innvandrerbakgrunn mener å beherske morsmålet godt, de fleste av disse svært godt. Unge med vietnamesisk bakgrunn skiller seg ut ved å ha en relativt lav andel med *svært gode* ferdigheter i morsmålet, og en høy andel som snakker morsmålet middels eller dårlig. Kvinner rapporterer litt oftere enn menn at de snakker morsmålet svært godt. Det er ingen klare forskjeller etter alder.

¹⁷ Når vi i noen sammenhenger nedenfor bare bruker ordet morsmål, er det hele tiden *foreldrenes* morsmål det siktes til

Tabell 10.2. Egenvurderte muntlige ferdigheter i foreldrenes morsmål blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

Egne ferdigheter i morsmål, muntlig:	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakis-tan	Viet-nam	Tyrkia	Menn	Kvin-ner	16-19 år	20-25 år
Svært gode	42	50	22	45	39	46	42	43
Gode	33	31	36	35	36	30	31	35
Middels	21	16	33	18	21	20	22	19
Dårlige	4	3	7	2	5	3	5	3
Svært dårlige	0	0	2	0	0	1	0	1

10.2.2. Ingen ferdighetsforskjeller i morsmål eller i norsk mellom tidliginnvandrete og etterkommere

En nærliggende tanke er at den gruppen blant vårt utvalg av unge med innvandrerbakgrunn som selv har innvandret til Norge før de fylte 6 år, er bedre i morsmålet og mindre flinke i norsk enn innvanderer-etterkommere som er født i Norge. Svarfordelingene i Tabell 10.3 vitner imidlertid om at det jevnt over ikke er forskjeller mellom tidliginnvandrete og etterkommere verken i egenvurdert mestring av morsmål eller norsk. Det er verdt å minne om at begge grupper tross alt har tilbrakt alle eller nesten alle skoleår i Norge. Dessuten har vi ikke kontrollert for landbakgrunn eller andre bakgrunnsvariable og relevante forhold som eventuelt vil kunne moderere inntrykket av at det har lite å si for språkferdighetene om man er født i Norge.

Tabell 10.3. Egenvurderte muntlige ferdigheter i foreldrenes morsmål og i norsk blant tidliginnvandrete og etterkommere. Prosent

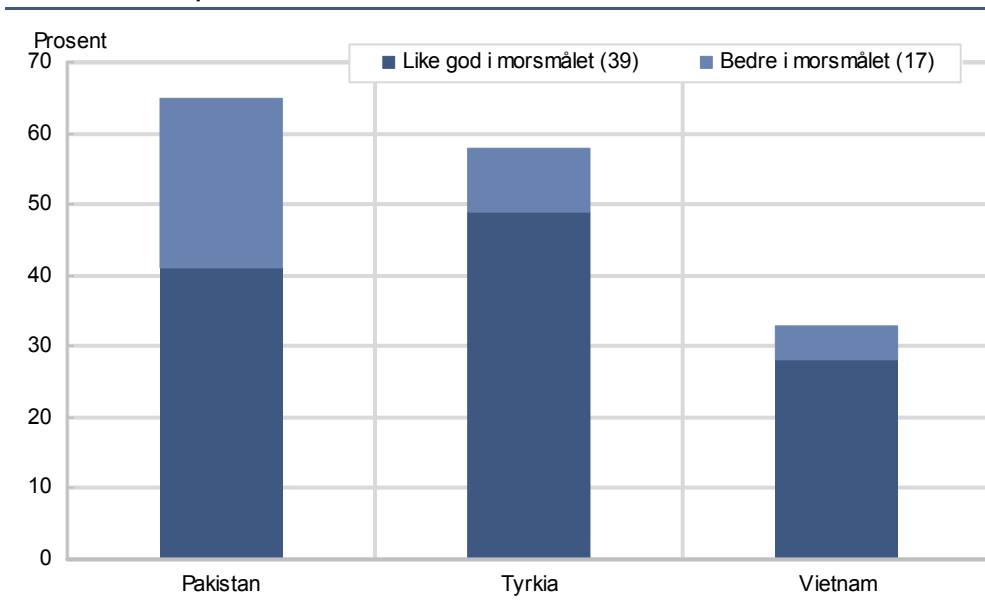
Egne ferdigheter i:	Tidliginnvandrete		Etterkommere	
	Morsmål	Norsk	Morsmål	Norsk
Svært gode	40	65	43	68
Gode	36	31	32	26
Middels	21	5	20	6
Dårlige	4	0	4	1
Svært dårlige	0	0	1	0

10.2.3. Flertallet mestrer foreldrenes morsmål minst like godt som norsk

Dersom vi sammenstiller svarfordelingene på spørsmålene om ferdigheter i norsk og i foreldrenes morsmål, finner vi alt i alt at unge med innvandrerbakgrunn har bedre ferdigheter i norsk enn i foreldrenes morsmål (Tabell 10.2 og Tabell 10.1). Men dette gjelder ikke alle grupper, og fordelingene (andelene som behersker de to språkene i større eller mindre grad) er ikke så ulike i favør av norsk som man kanskje kunne ventet. Konklusjonene avhenger dels av hvilke forventninger vi har til de unges språkferdigheter i de to språkene.¹⁸ Flertallet (56 prosent) mestrer morsmålet minst like godt som norsk, og en ikke ubetydelig andel (17 prosent) mestrer morsmålet *bedre* enn norsk. Her er forskjellene mellom landbakgrunnene store, og sammenfallende med tendensene vi hittil har sett (Figur 10.1). Hele to av tre unge med pakistansk bakgrunn mestrer morsmålet minst like godt som norsk, og en av fire bedre enn norsk. At bare en av tre unge med vietnamesisk bakgrunn er like gode eller bedre i morsmålet som i norsk skyldes at disse regner seg som relativt lite gode i morsmålet (Tabell 10.2).

¹⁸ Det kan for eksempel nevnes at andelen unge med innvandrerbakgrunn som mener de snakker *svært godt* norsk (67 prosent) er lavere enn andelen som mener de snakker morsmålet *godt eller svært godt* (75 prosent). Denne tendensen gjelder riktignok kun unge med pakistansk bakgrunn (60 versus 81 prosent), mens det ikke er noen signifikant forskjell blant unge med tyrkisk bakgrunn (77 versus 80 prosent).

Figur 10.1. Andel som mestrer foreldrenes morsmål like godt som norsk eller bedre blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Beregnete andeler. Gjennomsnitt for alle i parentes. Prosent

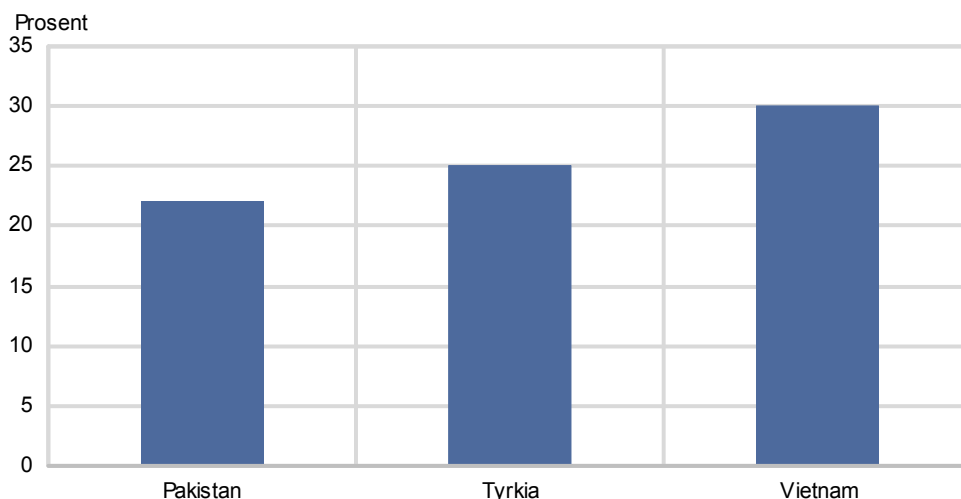
10.3. Språkbruk hjemme

10.3.1. En av fire bruker mest norsk innenfor hjemmets vegger

På spørsmålet "hvilket språk snakker du mest hjemme?" svarer en av fire (24 prosent) norsk. Resten bruker opprinnelseslandets språk (74 prosent), mens to prosent oppgir kurdisk, engelsk eller annet språk. Figur 10.2 viser at det er unge med vietnamesisk bakgrunn som i størst grad bruker norsk hjemme, mens unge med pakistansk bakgrunn gjør dette i minst grad. Det må understrekes at det er hvilket språk intervjudeltakerne *selv* snakker med dem de eventuelt bor sammen med det spørres om. Her må vi huske at unge med pakistansk bakgrunn oftere enn andre bor hos foreldrene. Svarfordelingen og rangeringen mellom landene viser av disse grunner ikke nødvendigvis andelen *innvandrerhusholdninger* der norsk er det *dominerende* språk innenfor hjemmets fire vegger¹⁹. Det er ingen signifikante forskjeller mellom aldersgrupper, mellom menn og kvinner eller mellom tidliginnvandrete og etterkommere i andelen som bruker norsk innenfor hjemmets vegger.

¹⁹ Denne andelen er antakelig noe lavere i og med at mange bor sammen med førstegenerasjonsinnvandrere (som snakker opprinnelseslandets språk seg imellom).

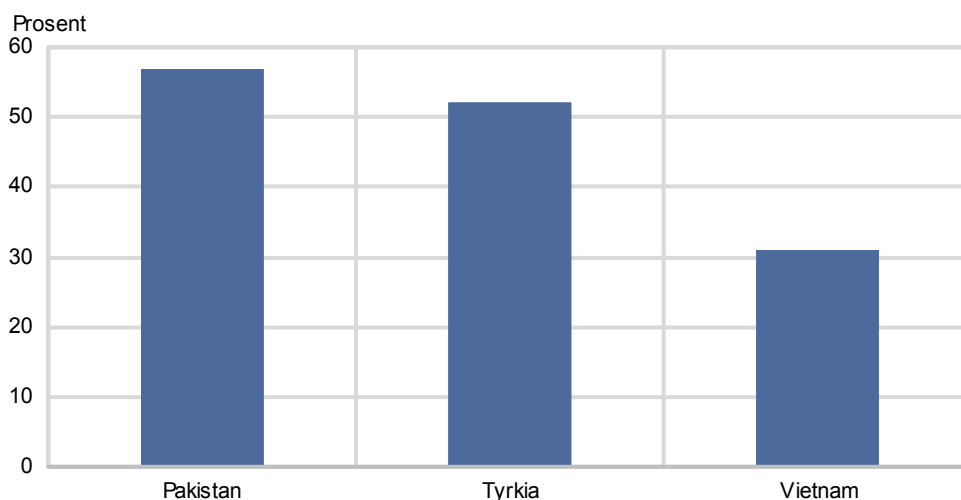
Figur 10.2. Andel som snakker mest norsk hjemme blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

10.3.2. Pakistanske foreldre best i norsk, vietnamesiske dårligst

Vi har allerede antydnet at egne språkferdigheter ikke kan sees helt løst fra foreldrenes ferdigheter. Unge med innvandrerbakgrunn som har foreldre i Norge (noe så godt som samtlige har) ble spurt om hvor godt disse snakker norsk. Vurdert på grunnlag av andelen som sier at far eller mor snakker *godt eller svært godt* norsk, finner vi at unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn langt oftere har foreldre som behersker norsk godt enn unge med vietnamesisk bakgrunn (Figur 10.3).

Figur 10.3. Andel som mener far eller mor snakker godt norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

10.3.3. Fedrene bedre i norsk enn mødrene

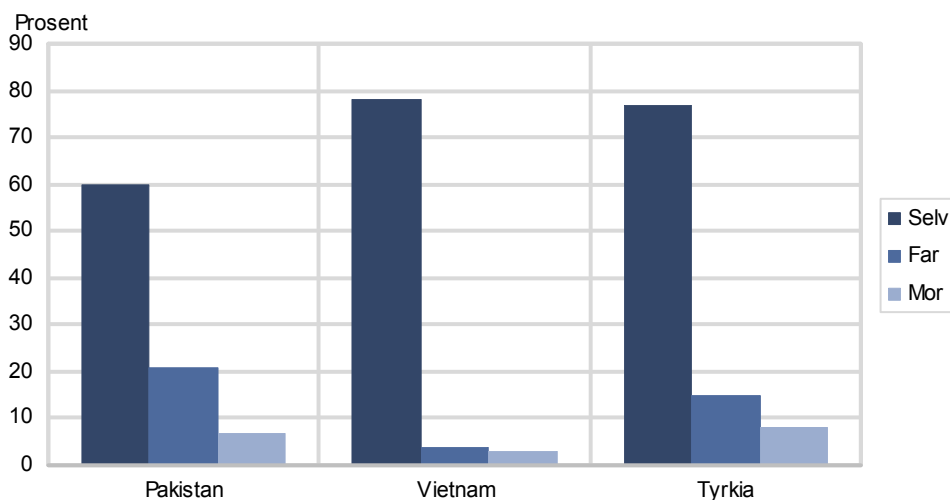
Hovedundersøkelsen viste at betydelig flere innvandrerkvinner enn innvandrermenn anser sine norskkunnskaper som dårlige (Blom og Henriksen 2008). I overensstemmelse med dette funnet viser Levekårsundersøkelsen for unge med innvandrerbakgrunn at intervjudeltakernes fedre er langt bedre i norsk enn deres mødre. Mens bare en av ti mener far snakker dårlig eller svært dårlig norsk, er andelen som synes mor snakker like dårlig norsk hele tre ganger så høy (Tabell 10.4). Forskjellen mellom mor og far er minst hos dem med vietnamesisk bakgrunn og størst hos dem med pakistansk bakgrunn. Det faller utenfor denne rapportens rammer å drøfte og forklare disse forskjellene (se kapittel 16 i Blom og Henriksen 2008).

Tabell 10.4. Vurdering av mors og fars muntlige norskferdigheter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

Ferdigheter i muntlig norsk:	Mors ferdigheter				Fars ferdigheter			
	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Svært gode	6	7	3	8	16	21	4	15
Gode	19	19	22	19	31	35	18	36
Middels	44	44	47	42	43	40	52	42
Dårlige	22	20	25	23	8	4	21	5
Svært dårlige	8	9	3	8	2	1	4	2

10.3.4. Mye bedre i norsk enn foreldrene

Fordi intervjupersonene ble spurt om foreldrenes norskferdigheter, med de samme svaralternativer som for de unge selv, kan vi her på en enkel og direkte måte beregne forskjellen mellom unge med innvandrerbakgrunn og foreldregenerasjonen²⁰. Som man burde forvente er unge med innvandrerbakgrunn langt bedre i norsk enn sine foreldre. Ser vi på andelen med svært gode norskferdigheter, finner vi at differansen i prosentpoeng mellom andelen som selv mener de snakker svært godt og gjennomsnittet av mor/far er henholdsvis 46 for Pakistan, 74 for Vietnam og 69 for Tyrkia (Figur 10.4). Forskjellen mellom generasjonene er dermed størst hos dem som har vietnamesisk bakgrunn og klart minst blant dem med pakistansk bakgrunn.

Figur 10.4. Andel som mener de selv og far og mor har svært gode norskferdigheter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent

10.3.5. Svak sammenheng mellom foreldrenes og egen norskkunnskap

Vi skal nå se litt nærmere på sammenhengen mellom egne og ens foreldres ferdigheter i norsk. Tabell 10.5 viser at når far eller mor snakker godt eller svært godt norsk, er andelen som selv snakker svært godt norsk bare litt større enn når verken mor eller far snakker godt/svært godt norsk. Mens seks av ti av dem som har far eller mor som snakker godt/svært godt norsk, snakker svært godt norsk selv, gjelder dette syv av ti blant dem som verken har mor eller far som snakker godt/svært godt norsk. Som man kunne vente (som følge av at pakistanske ungdommer har foreldre som mestrer norsk godt, samtidig som de selv mestrer norsk relativt dårlig), styrkes sammenhengen noe når vi kontrollerer for landbakgrunn. Det er for øvrig ingen bivariat sammenheng mellom det å ha to foreldre som snakker dårlig eller svært dårlig norsk og sannsynligheten for at en selv snakker svært godt norsk.

²⁰ Mens vi her kan knytte barna direkte til egne foreldre, lar vi i rapporten ellers hovedundersøkelsen med kategorien *førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år (som kom til landet etter fylte 6 år)* representere "foreldregenerasjonen".

Tabell 10.5. Andel som snakker svært godt norsk eller ikke etter om far eller mor snakker godt/svært godt norsk blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent

	Far eller mor snakker godt/svært godt norsk	Ingen av foreldrene snakker godt norsk	Alle
Snakker svært godt norsk selv	71	61	66
Snakker ikke svært godt norsk selv	29	39	34
Alle (100 prosent)	50	50	100

10.4. Norskferdighetenes bakgrunn

10.4.1. Ingen sammenheng mellom å mestre foreldrenes morsmål og være flink i norsk

Det faller utenfor denne rapportens rammer å forklare (statistisk) hvorfor noen snakker bedre/dårligere norsk enn andre, men noe kan vi si. Ikke overraskende finner vi at de som snakker norsk hjemme, snakker best norsk. Men denne sammenhengen kan ikke alene fortelle i hvilken grad det ene fører til det andre, eller omvendt. Det samme gjelder for andre sammenhenger. Analyser med kontroll for blant annet landbakgrunn og kjønn gir imidlertid ingen indikasjoner på at det er noen klar sammenheng mellom det å mestre morsmålet og det å være flink i norsk selv. Det faller utenfor rapportens rammer å belyse denne problemstillingen nærmere. Vi finner ingen signifikant forskjell i ferdigheter i norsk mellom tidliginnvandrete og innfødte unge med innvandrerbakgrunn.

10.4.2. Moderat sammenheng mellom det å ha gått i barnehage og det å være flink i norsk

En av fire unge med innvandrerbakgrunn (24 prosent) har ikke gått i barnehage i Norge. Er disse mindre flinke i norsk enn dem som har gått i barnehage? Tabell 10.6 viser at forskjellen i språkbeherskelse mellom disse to gruppene sett under ett ikke er så stor som man kanskje kunne tro, i alle fall ikke for kvinner. Inntrykket endres ikke nevneverdig dersom det kontrolleres for landbakgrunn. Det er riktignok mange faktorer som kan tenkes å spille inn, for eksempel spørsmålet om hva som kjennetegner barn som blir sendt i barnehage, eller hva som kjennetegner foreldrene de har. Et annet problem er at en betydelig andel av utvalget (27 prosent) ikke har besvart spørsmålet om de har gått i barnehage i Norge, noe som gjør tallene ekstra usikre. Spørsmålet om de som går i barnehage blir flinkere i norsk, eller blir mer integrert, *alt annet likt*, krever mer omfattende analyser og bedre data.

Tabell 10.6. Egenvurderte ferdigheter i muntlig norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter om man har gått i barnehage i Norge og kjønn. Prosent

Ferdigheter i muntlig norsk:	Alle		Menn		Kvinner	
	Har gått i barnehage	Har ikke gått i barnehage	Har gått i barnehage	Har ikke gått i barnehage	Har gått i barnehage	Har ikke gått i barnehage
Svært gode	66	60	64	49	69	72
Gode	30	27	32	28	28	25
Middels	4	10	4	20	4	0
Dårlige	0	3	9	3	0	3

10.4.3. De som har hatt lengre opphold i hjemlandet har dårligere norskkunnskaper

For unge med innvandrerbakgrunn kan opphold i foreldrenes hjemland tenkes å ha negativ betydning for norskferdighetene. Unge med innvandrerbakgrunn som har hatt minst ett slikt opphold av minst ett års varighet har bedre ferdigheter i foreldrenes morsmål og er *betydelig dårligere i norsk* enn dem som ikke har hatt et slikt opphold (Tabell 10.7). Dette er ikke i seg selv noe bevis for at sannsynligheten for å bli god i norsk svekkes dersom man besøker hjemlandet og går på skole der. Det er mange mulige forklaringer på sammenhengen mellom opphold i hjemlandet og norskferdigheter. Sammenhengen svekkes for eksempel litt dersom vi kontrollerer

for landbakgrunn. Og omvendt svekkes den negative sammenhengen mellom språkferdigheter og det å ha pakistansk bakgrunn, men også her bare litt, dersom vi kontrollerer for om man har hatt opphold i hjemlandet. Det er mange andre forhold vi her ikke har tatt hensyn til, og det *kan* tenkes at norskkunnskapene påvirker sannsynligheten for at man reiser til hjemlandet for en periode. Problemstillingen fordrer mer omfattende analyser enn det er rom for i denne rapporten.

Tabell 10.7. Ferdigheter i foreldrenes morsmål og i norsk etter om man har hatt minst ett opphold på ett år eller mer i foreldrenes hjemland, blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent.

	Ferdigheter i morsmål		Ferdigheter i norsk	
	Opphold i hjemlandet	Ikke opphold i hjemlandet	Opphold i hjemlandet	Ikke opphold i hjemlandet
Svært gode	59	41	42	71
Gode	31	33	35	25
Middels	6	22	20	3
Dårlige	3	4	3	0

11. Følelse av diskriminering og samhörighet med Norge

Vi har sett at unge med innvandrerbakgrunn deltar for fullt i utdanning og arbeidsliv (kapittel 4). Dette regnes ofte som et viktig mål på integrasjon i det norske samfunnet. Videre har vi sett at 95 prosent har gode eller svært gode norskkunnskaper. I kapittel 7 så vi at syv av ti unge med innvandrerbakgrunn har minst en god venn som har norsk bakgrunn. Vi har også sett at i gjennomsnitt hver femte ektefelle, samboer, forlovede eller kjæreste har norsk bakgrunn (kapittel 2). I dette kapitlet skal vi se på andre sentrale sider ved tilpasningen mellom innvandrere og det norske samfunnet, nemlig opplevelsen av diskriminering, samhörighetsfølelse med Norge og eventuelle planer om å flytte til opprinnelseslandet. Vi ser også på hvor mange og hvem som har hatt lengre opphold og skolegang i hjemlandet.

Intervjudeltagerne ble spurt om de har følt at de har blitt dårlig behandlet på boligmarkedet, på utesteder, i arbeidslivet, av kredittinstitusjoner, av politiet, i skolesammenheng og lignende på grunn av sin innvandrerbakgrunn (se konkrete formuleringer nedenfor). Ingen av disse spørsmålene refererer eksplisitt til "diskriminering". Det er heller ikke gjort forsøk på å avdekke hvorvidt intervjudeltagerne faktisk er blitt forskjellsbehandlet, noe som faller langt utenfor rammene av en undersøkelse som denne. I rapporten legger vi intervjudeltagernes tolkninger til grunn og bruker begrepet opplevd diskriminering synonymt med følelse av eller mistanke om forskjellsbehandling.

Spørsmål om forskjellsbehandling som inngår i Tabell 11.1:

- a) *Tror du at du noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av din innvandrerbakgrunn?*
- b) *Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt nektet adgang til en restaurant, pub, nattklubb eller et annet utested?*
- c) *Har du de siste 12 månedene opplevd å bli trakassert eller dårlig behandlet av politi eller andre myndighetspersoner i tilknytning til gatepatruljering, identitetskontroll eller lignende?*
- d) *Har du noen gang i løpet av de siste fem årene blitt dårlig behandlet i skolen eller på noen annen utdanningsinstitusjon i Norge på grunn av din utenlandske bakgrunn?*
- e) *Har du i løpet av de siste 12 månedene noen gang blitt utsatt for forulemping eller trakassering i ditt arbeid på grunn av din utenlandske bakgrunn?*
- f) *Har du i løpet av de siste fem årene på grunn av din utenlandske bakgrunn ikke fått et arbeid som du har søkt og var kvalifisert for?*
- g) *Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt dårlig behandlet eller fått dårlig service ved arbeidsformidlingen?*
- h) *Har du i løpet av det siste året på grunn av din utenlandske bakgrunn blitt nektet å leie eller kjøpe noe på kreditt eller med betalingsutsettelse, for eksempel bil, dvd-spiller eller lignende, eller blitt nektet å låne penger i en bank?*
- i) *Mener du at du har fått dårligere, samme eller bedre behandling mhp. offentlige helsetjenester enn en med norsk bakgrunn ville ha fått?*

11.1. Opplevelse av diskriminering på ulike samfunnsområder

11.1.1. En del føler seg diskriminert på arbeidsmarkedet, eller av skole, politi eller utested

Tabell 11.1 gir en oversikt over hvor mange og hvem som mener de har eller kan ha blitt dårlig behandlet på boligmarkedet, på utested, av politi, av utdanningsinstitusjon, på arbeidssstedet, på arbeidsmarkedet, av arbeidsformidlingen, i helsevesenet eller blitt nektet kreditt på grunn av sin innvandrerbakgrunn. Mest utbredt er følelse av forskjellbehandling på arbeidsmarkedet og dårlig behandling fra skole, politi eller utested. Her er henholdsvis 17, 17, 15 og 12 prosent berørte. På de andre spørsmålene svarte bare 2-7 prosent bekreftende. Andelenes beregnes her på bakgrunn av alle uansett om spørsmålet synes relevant. Dette betyr at andelenes - avhengig av hensikt - kan sies å bli kunstig lave og ikke representative for dem som har vært i en relevant situasjon i gjeldende periode (boligkjøp, kontakt med politi osv.). Vi merker oss dessuten at intervjudeltagerne i de fleste tilfeller ble bedt om å begrense hendelsene til en viss periode, som oftest siste år. Dermed unngår vi at eldre, som jo har et lengre liv å høste erfaringer fra, tilsynelatende blir mer diskriminert enn yngre (kumulative effekter). Mens spørsmålene i Tabell 11.1 refererer til siste år eller siste fem år, er referanseperioden uavgrenset for spørsmålene a) og i). I tillegg til spørsmålene i Tabell 11.1 ble unge som i løpet av det siste året hadde vært arbeidsledige, spurt om de mente at "diskriminerende holdninger mot innvandrere fra arbeidsgivere" var blant årsakene til at de var blitt gående uten jobb. Dette spørsmålet (som for øvrig også dekkes av spørsmål f) behandles i et eget avsnitt.

Tabell 11.1. Andel unge med innvandrerbakgrunn som i ulike sammenhenger mener de har eller kan ha blitt forskjellsbehandlet på grunn av sin bakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Se spørsmålsformuleringer i egen liste. Refererer til siste år eller jfr merknad. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
a) Boligmarkedet ¹	6	3	7	14	5	7	4	8
b) Utested (nekt)	12	13	9	9	21	1	7	15
c) Politi el. (trakass)	15	18	6	14	24	3	12	17
d) Dårlig beh. av skole ²	17	19	13	16	19	15	19	15
e) Trakass. på arbeid	5	6	2	4	8	2	1	9
f) Ikke fått arbeid ²	17	21	7	16	19	14	12	22
g) Arbeidsformidling	7	8	2	8	9	4	4	9
h) Ikke fått kreditt	2	1	2	3	2	1	1	2
i) Helsetjenester ¹	6	7	2	9	8	4	5	7
Minst én av ovenstående ³	45	48	36	47	54	34	36	53

¹ noen gang (kumulativt, andelen vil nødvendigvis stige med alder), ² siste fem år, ³ denne oppsummeringen er ikke sammenlignbar med tilsvarende oppsummering i hovedundersøkelsen, da antallet spørsmål /indikatorer her var lavere.

11.1.2. Nesten halvparten har følt seg diskriminert på ett eller annet område

Knappt halvparten av alle unge med innvandrerbakgrunn mener at de på grunn av sin innvandrerbakgrunn har blitt dårlig behandlet på minst ett av de i Tabell 11.1 nevnte samfunnsområdene. Det må poengteres at denne andelen på ingen måte er direkte sammenlignbar med en lignende summering som ble gjort i hovedrapporten, men hvor andelen interessant nok var omtrent den samme (Blom og Henriksen 2008). Dette skyldes at spørsmålsbatteriet ikke var identisk og at det er store aldersforskjeller mellom gruppene²¹.

²¹ Unge med innvandrerbakgrunn er i alderen 16-25 år, og det kan som tidligere nevnt i mange sammenhenger være misvisende å sammenligne disse med eldre innvandrergrupper dersom formålet er å avdekke generasjonseffekter. Dette gjelder også for integrering og diskriminering. Vi vet ikke om intervjupersonene vil oppleve (mer eller mindre) diskriminering senere i livet, når de er like gamle og i samme livsfase som eldre innvandrere. Hver alder/livsfase byr på

Det finnes forhold som taler både for og imot at etterkommere skulle oppleve mer forskjellsbehandling enn andre deler av innvandrerbefolkningen. Etterkommere har gått på norsk skole og behersker det norske språket og kjenner den norske kulturen langt bedre enn foreldregenerasjonen, og vil nok derfor møte færre fordommer og hindringer enn førstegenerasjonsinnvandrere. Etterkommere kan på den annen side i større grad enn disse føle seg som helt "norske" (Øia og Vestel 2007). I den grad de også er *sterkt opptatt* av å bli behandlet deretter vil de stå i fare for å kunne feiltolke helt rettferdig behandling. Men det kan også være at eldre deler av innvandrerbefolkningen på grunn av tidligere negative erfaringer her kan være mer sensitive enn unge. En videre diskusjon rundt dette er presentert i hovedrapporten (Blom og Henriksen 2008). Her ble det også gjort enkle sammenligninger mellom etterkommere og hele innvandrerbefolkningen for enkeltspørsmål i Tabell 11.1. I og med at slike sammenligninger allerede dels er gjort og dessuten vil ha begrenset utsagnskraft for vår problemstilling på grunn av aldersforskjeller, vil vi i denne rapporten begrense sammenligningene med andre innvandrere til bolig- og arbeidsmarkedet.

11.1.3. Menn føler seg oftest – og unge med vietnamesisk bakgrunn sjeldnest – dårlig behandlet

Tabell 11.1 viser at unge med vietnamesisk bakgrunn alt i alt sjeldnere føler seg dårlig behandlet enn unge med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn, og kvinner føler seg alt i alt i sjeldnere dårlig behandlet enn menn. Det er særlig stor forskjell på andelen menn og kvinner som mener at de "på grunn av sin utenlandske bakgrunn har blitt nektet adgang på restaurant, pub, nattklubb eller annet utested". Andelene er her henholdsvis 21 og 1 prosent. Omtrent den samme kjønnsforskjellen finner vi for andelen som har "opplevd å bli trakassert eller dårlig behandlet av politi eller andre myndighetspersoner i tilknytning til gatepatuljering, identitetskontroll eller lignende". Forskjellen må sees på bakgrunn av at unge kvinner med innvandrerbakgrunn i svært liten grad frekventerer utesteder eller oppholder seg i sentrum nattetid (Øia og Vestel 2007). Det er ingen klar sammenheng mellom det å ha følt seg dårlig behandlet og om man er etterkommer eller tidliginnvandret. En nærliggende antagelse er at de som snakker godt - og særlig svært godt norsk - i mindre grad vil oppleve diskriminering enn dem som ikke behersker norsk så godt, men vi finner ingen slik sammenheng dersom spørsmålene i Tabell 11.1 sees under ett.

11.2. Nærmere om diskriminering på boligmarkedet

11.2.1. Færre etterkommere enn førstegenerasjonsinnvandrere har erfaringer med forskjellsbehandling på boligmarkedet

Vi skal nå se nærmere på spørsmålet om diskriminering på boligmarkedet. Det har i media blitt referert eksempler på at boligselgere ikke har solgt til innvandrere selv om disse la inn det høyeste budet. Og på leiemarkedet er innvandrere en gruppe (blant flere) som enkelte kvier seg for å leie ut til. For å få et inntrykk av slik diskriminering ble intervjudeltagerne stilt følgende spørsmål: *Tror du at du noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av din innvandrerbakgrunn?* Her er det verdt å minne om at det er intervjudeltagernes *subjektive opplevelse* som fanges opp. Vi må dermed ta høyde for at enkelte kan føle seg forbigått uten at dette er tilfelle, og at noen kan ha *blitt* diskvalifisert på etnisk grunnlag uten at de oppfattet det slik.

Hovedrapporten viste at det blant hele innvandrerbefolkningen var 21 prosent som mente at de noen gang *har eller kan ha blitt* diskriminert på boligmarkedet (Blom og Henriksen 2008). Blant førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 25-70 år med

ulike potensielle eksponeringer for ulike typer diskriminering, for eksempel i skolesammenheng (for de yngste), i sammenheng med boligetablering (for de noe eldre) og i forhold til arbeidslivet (for de enda noe eldre). I den grad etterkommere og tidliginnvandrete virker mer integrert enn førstegenerasjonsinnvandrere vet vi ikke i hvilken grad dette beror på en livsløps- eller en generasjonseffekt. Sammenligninger med *førstegenerasjonsinnvandrere i samme alder* og med samme landbakgrunn og som kom til Norge etter 6 års alder ville her vært et bedre utgangspunkt for å avdekke generasjonseffekter, men dette er ikke mulig fordi det er for få av denne gruppen (i hovedutvalget).

samme landbakgrunn som blant deltagerne i tilleggsutvalget er andelen 17 prosent (Vedleggstabell 38, side 115). Blant *alle* unge med innvandrerbakgrunn mener 6 prosent at de har eller kan ha blitt diskriminert på boligmarkedet (Vedleggstabell 39, side 115). At andelen her er lavere enn blant eldre innvandrere er naturlig sett på bakgrunn av at relativt få har egne erfaringer fra boligmarkedet, og at de unge som har erfaringer naturlig nok har relativt få erfaringer (boligbytter) i forhold til eldre. For å oppnå mer treffsikker informasjon om omfanget av diskriminering av unge med innvandrerbakgrunn vil vi måtte spørre dem som ikke deler husholdning med foreldrene.

Tabell 11.2. Andel som tror at de noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke deler husholdning med foreldre, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Ja	10	4	8	22	12	8	5	10
<i>Herav:</i>								
-helt sikkert	5	3	2	16	7	5	3	7
-har mistanke om det	4	2	6	6	5	3	3	5
Nei	77	81	78	68	75	79	66	80
Vet ikke	13	14	14	10	14	13	28	9

11.2.2. Én av ti føler at de kan ha blitt diskriminert på leiemarkedet

Blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke deler husholdning med foreldrene, og som her har en oppfatning, mener drøyt tre av fire at de *ikke* er blitt diskriminert på boligmarkedet (Tabell 11.2). Blant resten sier 5 prosent at de er helt sikre på at innvandrerbakgrunnen *har* hindret dem i å leie eller kjøpe bolig mens 4 prosent har mistanke om at dette er tilfelle. Til sammen mener 10 prosent at de har mistanke om eller er sikre på at de har vært utsatt for forskjellsbehandling på grunn av sin innvandrerbakgrunn. I så godt som alle tilfeller var dette i forbindelse med leie. Tatt i betraktning at flertallet bor i eid bolig (Tabell 3.10) synes diskriminering i forbindelse med kjøp av bolig å være et helt marginalt problem. Det er for få intervjudektakere som mener de har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn til at vi kan gjøre nærmere analyser av hvem disse er.

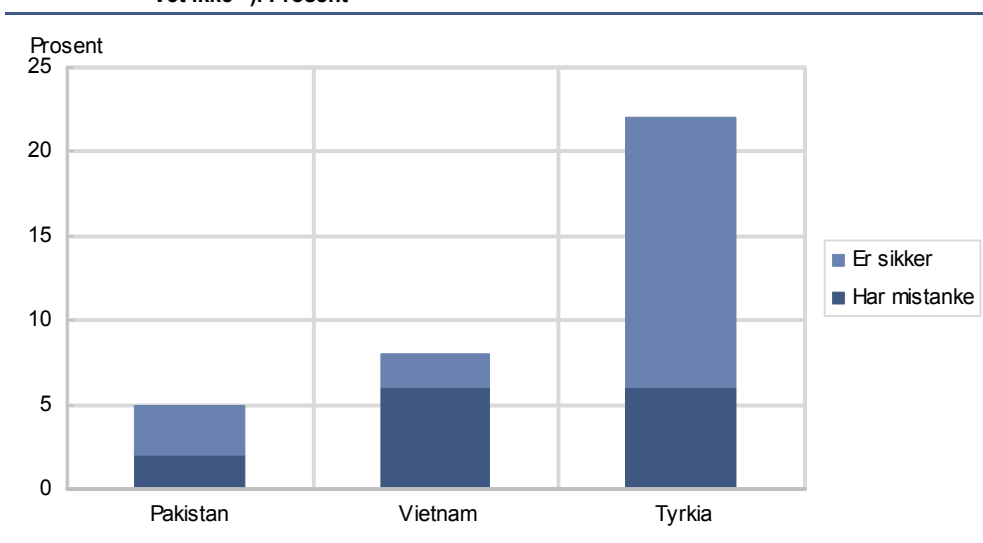
Det er verdt å merke seg at vel en av ti ikke vet hva de skal tro ("vet ikke"), hvorav mange kanskje ikke har tenkt over problemstillingen. Disse ble ikke spurt om den usikkerheten er knyttet til kjøp eller leie. Uansett om man regner de usikre med til de "diskriminerte", er andelen som kan ha blitt diskriminert på boligmarkedet langt lavere enn i hovedutvalget. En direkte sammenligning her er som nevnt ikke hensiktsmessig hvis formålet er å sammenligne omfanget av diskriminering mellom de to gruppene fordi spørsmålet ikke er tidsavgrenset. Unge med innvandrerbakgrunn er i en tidlig fase av boligkarrieren, og har derfor erfaringer fra relativt færre boligbytter enn eldre. Sett i dette perspektivet er det likevel interessant at såpass mange unge allerede har erfaringer med det de oppfatter som illegitim forskjellsbehandling ved leie av bolig.

11.2.3. Unge med tyrkisk bakgrunn føler seg oftere diskriminert på boligmarkedet enn andre

Det er en langt høyere andel som har følt seg diskriminert på boligmarkedet blant unge med tyrkisk bakgrunn enn blant unge med bakgrunn fra Pakistan og Vietnam (Tabell 11.2 og Figur 11.1). Her er det særlig andelen som er *sikre* på at de er blitt forskjellsbehandlet som er høy, hele 16 prosent, mot bare 2-3 prosent blant pakistanske og vietnamesiske ungdommer. Andelen er her beregnet blant dem som ikke bor i foreldrehusholdningen og som dermed har hatt egne erfaringer på boligmarkedet, og gjelder først og fremst leie. Andelen som har følt seg diskriminert på boligmarkedet er uansett landbakgrunn noe lavere enn blant eldre førstegenera-

sjonsinnvandrere (Vedleggstabell 38), men gruppene er som nevnt ikke direkte sammenlignbare.

Figur 11.1. Andel som tror at de noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke deler hus-holdning med foreldre, etter landbakgrunn. (Prosentueringsgrunnlag inkluderer "Vet ikke"). Prosent

11.3. Nærmere om diskriminering på arbeidsmarkedet

11.3.1. Forskjellsbehandling antas å være medvirkende årsak til arbeidsledighet i en av fire tilfeller

En av tre (31 prosent) unge med innvandrerbakgrunn hadde hele eller deler av det siste året vært uten arbeid og søkte etter arbeid. Disse ble spurt om hva de selv mente kunne være årsaken til at de "er blitt gående uten jobb i perioden(e) som arbeidsløs". Man kunne gi mange svar samtidig, og årsaken "diskriminerende holdninger mot innvandrere fra arbeidsgivere" var blant svaralternativene. Det spørres altså ikke om man mener diskriminering er den eneste eller viktigste årsak. Av de som hadde opplevd arbeidsledighet, svarte vel én av fire (27 prosent) at de mente diskriminerende holdninger var blant årsakene til at de var blitt gående uten jobb i denne perioden (Tabell 11.3). Dette er nøyaktig den samme andelen som blant innvandrerbefolkningen generelt (Blom og Henriksen 2008), og andelen er tilnærmet lik (29 prosent) også blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år. Andelen som mener seg utsatt for diskriminering er også her lavest for unge med vietnamesisk bakgrunn, og den er høyest blant de eldre ungdommene.

Tabell 11.3. Andel som mener "diskriminerende holdninger mot innvandrere fra arbeidsgivere" var blant årsakene til at de var blitt gående helt eller delvis uten jobb siste år. Blant unge med innvandrerbakgrunn som i løpet av de siste 12 måneder var uten arbeid og søkte etter arbeid, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Ja	27	30	13	29	25	29	21	34
Nei	73	70	87	71	75	71	79	66

11.4. Opplevelse av samhörighet med Norge

11.4.1. Føler ikke større samhörighet med Norge enn foreldregenerasjonen

Etter en innledende påstand om at *Folk som bor i Norge kan i varierende grad føle samhörighet med Norge som land*, ble intervjudeltagerne spurt: *I hvilken grad føler du samhörighet med Norge som land?* Svarene skulle gis i henhold til en 7-punkts nummerert skala der det (kun) ble presisert at ytterpunktene 1 og 7 tilsvarer "ingen samhörighet" og "stor samhörighet". Hovedundersøkelsen viste at henholdsvis 5 og 25 prosent av innvandrerbefolkningen generelt velger disse ytterpunktene, og at gjennomsnittlig skåre er 5,0 (Blom og Henriksen 2008). Avgrenser vi referansegruppen til førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia, er andelene 4 og 31 med gjennomsnitt 5,3 (Vedleggstabell 40). Blant unge med innvandrerbakgrunn er andelene 2 og 23 med gjennomsnitt 5,3.

Dermed sier en av fire unge med innvandrerbakgrunn at de har "stor samhörighet med Norge som land". Dette er samme andel som blant ikke-vestlige innvandrere sett under ett, og en *lavere* andel enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere med samme landbakgrunn. Dersom vi slår sammen svaralternativene 5, 6 og 7 - som skulle indikere godt over middels samhörighetsfølelse - er andelene 65 prosent for innvandrere generelt (Blom og Henriksen 2008) og 71 prosent for førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. For unge med innvandrerbakgrunn er andelen tilnærmet identisk (72 prosent). Et betydelig flertall av unge med innvandrerbakgrunn gir dermed uttrykk for at de føler godt over middels samhörighet med Norge. Og bare 8 prosent velger de tre laveste svaralternativene. Men unge med innvandrerbakgrunn føler ikke større samhörighet med Norge enn førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år med samme landbakgrunn.

Tabell 11.4. Samhörighetsfølelse med Norge som land blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt

I hvilken grad føler du samhörighet med Norge som land?	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
1 Ingen samhörighet	2	2	1	3	2	2	1	2
2	1	1	1	2	2	0	2	1
3	5	7	2	3	8	3	4	6
4	19	21	17	18	24	14	17	21
5	28	31	26	23	26	30	29	28
6	21	20	23	21	18	24	22	20
7 Stor samhörighet	23	19	31	29	20	27	25	22
Gjennomsnitt (1-7)	5,3	5,1	5,6	5,3	5,0	5,5	5,4	5,2

11.4.2. Samhörighetsfølelsen er ikke sterkere blant eldre ungdommer

Som for de fleste andre spørsmålene i denne undersøkelsen vet vi ikke om samhörighetsfølelsen vil endre seg ettervert som intervjudeltagerne blir eldre. Det kunne man i dette tilfelle både håpe og vente. Blant unge med innvandrerbakgrunn kan det derimot synes å være en marginalt *svakere* samhörighetsfølelse blant de eldre ungdommene i utvalget (Tabell 11.4). Det er verdt å påpeke at vi her ikke har kontrollert for landbakgrunn eller andre variable (og at samhörighetsfølelsen vokser med *botid* blant førstegenerasjonsinnvandrere), så det er høyst uklart om samhörighetsfølelsen med Norge vil øke – eller minke – med tiden.

11.4.3. Kvinner, særlig pakistanske, føler noe større samhörighet med Norge enn menn

Som i hovedutvalget finner vi at personer med bakgrunn fra Vietnam uttrykker høyest samhörighet med Norge. Deretter kommer Tyrkia, mens pakistanske etterkommere og tidliginnvandrete har lavest samhörighetsfølelse (Tabell 11.4). Dette i

kontrast til hovedutvalget (foreldregenerasjonen) der innvandrere fra Pakistan føler større samhørighet med Norge enn de som er fra Tyrkia (Vedleggstabell 40, side 115). Unge etterkommere og tidliginnvandrete med pakistansk eller vietnamesisk bakgrunn føler begge (foreløpig) *mindre* samhørighet med Norge enn eldre første-generasjonsinnvandrere med samme landbakgrunn, mens det omvendte er tilfelle for dem med tyrkisk bakgrunn. Gjennomsnittlig samhørighetsskåre for menn er 5,0 mot 5,5 for kvinner. Andelene med stor samhørighetsfølelse er henholdsvis 20 og 27 prosent, mens andelene som svarer 5, 6 eller 7 er 64 og 81 prosent. Kvinner føler dermed generelt noe større samhørighet enn menn. Kjønnforskjellen er størst for dem med pakistansk, og minst for dem med vietnamesisk, bakgrunn. Andelen med stor samhørighetsfølelse er ikke større for etterkommere enn for tidliginnvandrete.

11.5. Forholdet til opprinnelseslandet: Besøk, opphold og flytteplaner

11.5.1. Nesten alle har besøkt familien i foreldrenes hjemland

Hvilke bånd har unge med innvandrerbakgrunn til familien i hjemlandet? Nesten samtlige unge med innvandrerbakgrunn (94 prosent) forteller at de har oppholdt seg i kortere eller lengre perioder i opprinnelseslandet i forbindelse med familiebesøk (Tabell 11.5). Her er det riktignok klare forskjeller innen utvalget. Bare 1 prosent av unge med pakistansk bakgrunn har aldri vært i Pakistan og besøkt familien. Blant unge med tyrkisk bakgrunn har også nesten alle vært i hjemlandet i forbindelse med familiebesøk. Unge med vietnamesisk bakgrunn har i mindre grad besøkt familien i opprinnelseslandet, men likevel gjelder dette nesten fire av fem også blant disse.

Tabell 11.5. Andel unge med innvandrerbakgrunn som har besøkt familien i opprinnelseslandet og tidspunkt for siste besøk, etter landbakgrunn. Prosent

	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Har besøkt familien i opprinnelseslandet	99	82	97	94
Herav var siste besøk:				
- i løpet av de siste 3 år	58	41	89	60
- for 3-5 år siden	29	25	8	25
- mer enn 5 år siden	13	33	4	16

11.5.2. Like mange har besøkt opprinnelseslandet som i foreldregenerasjonen

Tre av fem av dem som har besøkt familien gjorde dette relativt nylig, nærmere bestemt senest i forfjor (Tabell 11.5). Hele ni av ti av de med tyrkisk bakgrunn har foretatt et besøk såpass nylig, men selv blant unge med vietnamesisk bakgrunn gjelder dette to av fem. Hele 85 prosent har besøkt familien i opprinnelseslandet i løpet av de siste fem årene. Andelen er her minst like høy som blant eldre innvandrere/foreldregenerasjonen fra samme landgrupper sett under ett (83 prosent). Bare 16 prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn sier det er mer enn fem år siden de besøkte familien i opprinnelseslandet. Her varierer andelen ganske mye med landbakgrunn, og fordelingen korresponderer med avstanden til landene, og må sees i sammenheng med foreldres eller egen innvandringsgrunn (at mange vietnamesere er flyktninger).

11.5.3. En av fem har vært minst ett år i opprinnelseslandet

De som har besøkt familien i opprinnelseslandet ble spurt om det var snakk om langvarige besøk, og om hvor mange langvarige besøk det er snakk om. Mer enn ni av ti har i forbindelse med familiebesøk oppholdt seg i opprinnelseslandet minst en

måned av gangen, og vel en av ti har vært der såpass lenge mer enn ti ganger (Tabell 11.6). Den klart største andelen med ti månedslange besøk finner vi hos unge med tyrkisk bakgrunn, mens så godt som ingen unge med vietnamesisk bakgrunn har hatt så mange relativt langvarige opphold. Dersom vi legger listen på et år eller mer - men kun krever minst ett opphold av denne varighet, - finner vi den klart høyeste andelen blant unge med pakistansk bakgrunn (Tabell 11.7). Dersom noen unge med innvandrerbakgrunn *aldri* har *besøkt familien* i hjemlandet, men har vært i hjemlandet likevel (av andre grunner), vil slike reiser ikke komme med her, og kommer dermed i tillegg til de tallene som er referert her. Dette skyldes at de som svarte benektende på det innledende spørsmålet: "Har du noensinne reist og besøkt familien i ditt eller dine foreldres opprinnelsesland?" dessverre ikke ble spurt mer om reiser til hjemlandet.

Tabell 11.6. Antall opphold i hjemlandet av minst én måneds varighet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn

	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Ingen opphold	2	20	4	7
Ett	21	39	12	24
To til fire	35	31	24	32
Fem til ni	23	5	23	18
Ti eller flere	14	1	26	13
Vet ikke	5	5	11	6

11.5.4. Mange med pakistansk bakgrunn har gått på skole i hjemlandet

Mens bare 2 prosent av unge med vietnamesisk bakgrunn og 6 prosent blant unge med tyrkisk bakgrunn har hatt minst ett opphold på ett år eller mer i hjemlandet, gjelder dette 27 prosent av unge med pakistansk bakgrunn (Tabell 11.7). For unge med pakistansk bakgrunn ble skolegang nevnt som minst ett av formålene med reisen i langt de fleste av disse tilfellene (59 prosent). Dette betyr at nær en av fem unge med pakistansk bakgrunn har hatt minst ett opphold ett år eller mer i hjemlandet hvor formålet blant annet var skolegang. Tilsvarende andeler for unge med tyrkisk bakgrunn er 3 prosent og 1 prosent hos unge med vietnamesisk bakgrunn. Tre av fem unge med pakistansk bakgrunn har gått på skole i hjemlandet overhodet, 58 prosent, mot 1-5 prosent for unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn. Det er liten eller ingen forskjell når det gjelder besøk i opprinnelseslandet mellom dem som er født i Norge og dem som har innvandret (før 6 år). Også her kommer eventuelle reiser til hjemlandet hvor man ikke i noen av tilfellene besøkte familien, i tillegg. Til sammen har en av ti unge med innvandrerbakgrunn fullført grunnskole (5 prosent) eller videregående skole (4 prosent) eller høyere utdanning (1 prosent) i et annet land enn Norge. Blant unge med pakistansk bakgrunn er andelen 29 prosent, hvorav halvparten (15 prosent) har fullført grunnskole.

Tabell 11.7. Andel unge med innvandrerbakgrunn som har hatt minst ett opphold på ett år eller mer i hjemlandet, og andel som har gått på skole i hjemlandet, etter landbakgrunn. Prosent

	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Minst ett opphold på ett år eller mer	27	2	6	18
Har gått på skole i hjemlandet	58	1	5	17
Minst ett opphold på ett år hvor formålet blant annet var skolegang	18	1	3	11

11.5.5. En av tre vurderer å flytte til opprinnelseslandet

Intervjudeltagerne ble spurt om de tror de noen gang kommer til å flytte tilbake til sitt eller foreldrenes opprinnelsesland for å bo der fast. To tredjedeler av alle unge med innvandrerbakgrunn svarer at de ikke tror de noen gang kommer til å flytte "tilbake". Hver sjuende (15 prosent) svarer at de tror de kommer til å flytte, hvorav de fleste ser for seg at dette vil skje når de blir gamle (Tabell 11.8). Resten, en av fem (19 prosent), gir uttrykk for at de er usikre. Blant unge med vietnamesisk bakgrunn er drøyt fire av fem sikre på at de kommer til å bli i Norge livet ut. Andelen som er sikre på at de vil bli i Norge er lavest blant unge med tyrkisk bakgrunn, men selv blant disse er det et klart flertall som svarer nei på spørsmålet om de tror de noen gang vil flytte til opprinnelseslandet (Tabell 11.8). Menn synes å være litt mer usikre på om de kommer til å bli i Norge enn kvinner. Det er ingen forskjell etter alder eller mellom tidliginnvandrete og dem som er født i Norge.

Tabell 11.8. Andel som tror de kommer til å flytte til sitt/foreldrenes opprinnelsesland for å bo der fast blant unge med innvandrerbakgrunn og blant første generasjonsinnvandrere 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år. Prosent

	Unge med innvandrerbakgrunn				Førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år			
	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Ja, når gammel	9	8	6	14	16	10	16	23
Ja, om 5-10 år	5	6	1	7	5	3	2	12
Ja, innen 5 år	2	2	0	1	2	1	0	4
Nei	66	62	83	57	45	47	50	34
Vet ikke	19	22	11	20	33	38	32	26

11.5.6. Flere er sikre på å bli i Norge enn eldre innvandrere

Andelen som vurderer å flytte er betydelig lavere enn blant eldre innvandre-re/foreldregenerasjonen, der dette gjelder 23 prosent og der en av tre er usikre (Tabell 11.8). Dersom vi sammenligner andelen som er sikre på å bli i Norge blant unge med innvandrerbakgrunn og blant eldre innvandrere, er forskjellen størst blant dem med vietnamesisk bakgrunn og minst blant dem med pakistansk. Pro-sentdifferansene (forskjellen mellom unge med innvandrerbakgrunn og eldre inn-vandrere) er henholdsvis 33, 23 og 15 prosentpoeng for Vietnam, Tyrkia og Pakis-tan. Til tross for at vi ikke finner noen sammenheng med alder blant unge med innvandrerbakgrunn, vet vi ikke hvilke holdninger de vil ha til dette spørsmålet senere i livet. Man kan her tenke seg forhold som taler både for og imot at drag-ningen mot opprinnelseslandet vil kunne tilta med alder.

12. Oppsummering

12.1. Innledning

I dette kapitlet oppsummerer vi hovedpoengene og knytter kommentarer til de viktigste funnene fra rapporten. Gjennomgangen sammenfaller med gangen i rapporten og i hovedsak med titlene på avsnittene. (Sidetall oppgis i parentes.)

Til slutt i kapitlet samler vi noen av trådene og gir en samlet oversikt over utvalgte, sentrale forskjeller - og likheter - mellom unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia, mellom unge menn og kvinner med innvandrerbakgrunn, og mellom unge med innvandrerbakgrunn og andre unge og andre innvandrere. Det er for øvrig opp til leseren å trekke sine egne tråder!

12.2. Bakgrunn, familie og ekteskap

Bakgrunn for innvandringen (16)

Tre av fire unge med innvandrerbakgrunn i denne undersøkelsen er født i Norge, mens resten har innvandret før de fylte 6 år. I alt syv av ti av de utenlandsfødte kom til Norge for å gjenforenes med familien. Vel en av ti var overføringsflyktninger, og samtlige av disse er fra Vietnam.

Foreldre og søsken (16)

Ni av ti unge med innvandrerbakgrunn har begge foreldre i live, og så godt som alle foreldrene bor i Norge. Vi har sett på foreldrenes utdanningsnivå og funnet ut at unge med tyrkisk bakgrunn har fedre med lavest utdanning. Videre har vi sett at unge med innvandrerbakgrunn har langt hyppigere kontakt med foreldre enn andre unge. I alt ser ni av ti foreldrene minst en gang i uka. Blant dem som ikke bor sammen med foreldrene sier mer enn hver tredje at de treffer foreldrene daglig. Nesten alle unge med innvandrerbakgrunn har søsken, og nesten samtlige har søsken i Norge. Unge med innvandrerbakgrunn har også mer kontakt med søsken enn befolkningen ellers, i alle fall når vi sammenligner andelen som ser søsken daglig.

Ekteskap og parforhold (19)

Blant intervjudeltagerne er vel en av ti gift, men andelen varierer etter landbakgrunn. Det er blant unge med tyrkisk bakgrunn vi finner den største andelen gifte. Blant dem med tyrkisk bakgrunn er nesten hver fjerde gift, mot knapt en av åtte blant dem med pakistansk og bare en av hundre blant dem med vietnamesisk bakgrunn. Vi må huske at intervjudeltagerne er unge, og at andelen gifte stiger med økende alder. Så mange som hver tredje som er gift bor ikke sammen med ektefellen, som i de fleste tilfeller bor i utlandet.

Bare 2 prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn har samboer. Dette er en vesentlig lavere andel enn blant unge i befolkningen ellers. Blant unge i befolkningen ellers er til gjengjeld andelen gifte mye lavere enn blant unge med innvandrerbakgrunn. Andelen som lever i parforhold (gift eller samboende) er likevel noe lavere blant unge med innvandrerbakgrunn enn i befolkningen ellers.

To av tre gifte mener de hadde svært stor innflytelse både på om de skulle gifte seg og hvem de skulle gifte seg med. Noen få hadde her liten innflytelse. En av ti hadde kjent ektefellen mindre enn ett år. Tre av ti gifte hadde giftet seg med en fetter eller kusine.

En av tyve unge med innvandrerbakgrunn er forlovet. Unge med pakistansk bakgrunn har sjelden, og unge med vietnamesisk bakgrunn ofte, kjæreste. En av fem gifte unge med innvandrerbakgrunn har ektefellen boende i utlandet.

12.3. Husholdning og boforhold

I kapittel 3 så vi på boforholdene blant unge med innvandrerbakgrunn. Nærmere bestemt så vi på kjennetegn ved husholdningen, ved boligen og ved husholdningen og boligen sett i forhold til hverandre. Med husholdning menes alle som er fast bosatt i boligen og som har felles kost.

Husholdningen: Hvem bor ungdommene sammen med? (24)

Unge med innvandrerbakgrunn bor i større grad hos foreldrene enn unge ellers, og forskjellen er særlig stor når vi ser på den eldste aldersgruppen, 20-25 år. Alt i alt bor to av tre unge med innvandrerbakgrunn hos foreldrene, nærmere bestemt i samme husholdning som minst en av foreldrene. Det er imidlertid klare forskjeller etter landbakgrunn, og selvfølgelig etter alder og kjønn. Andelen ”hjemmeboere” er særlig stor innen gruppen av pakistanske ungdommer – og her særlig blant de eldste og blant kvinner.

Blant unge med pakistansk bakgrunn er det omtrent like vanlig at kvinnene deler husholdning med foreldrene som at mennene gjør dette. Blant unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn er det derimot vanligere blant menn å bo med foreldrene, som i befolkningen for øvrig. Kjønnsforskjellen er særlig stor blant eldre tyrkiske ungdommer, der nesten halvparten av mennene og bare femteparten av kvinnene bor hos foreldrene.

Unge med innvandrerbakgrunn bor oftere med søsken enn andre unge, og unge med pakistansk bakgrunn bor med flest søsken. En prosent av alle unge med innvandrerbakgrunn bor i husholdninger med tre generasjoner, dersom vi her mener egne barn og foreldre *eller* foreldre og besteforeldre. Bare én prosent bor alene med egne barn.

Bare en av ti unge med innvandrerbakgrunn bor helt alene. Unge med innvandrerbakgrunn bor dermed sjeldnere alene enn andre unge, og forskjellen gjelder uansett om vi kun ser på dem som har flyttet hjemmefra. Unge med innvandrerbakgrunn bor sammen med flere - i gjennomsnitt nesten dobbelt så mange - som unge generelt. Unge med pakistansk bakgrunn bor i de største husholdningene, men også i de største boligene.

Boligstørrelse og trangboddhet (30)

Når boligen og de som bor i den sees i sammenheng, ser vi at fire av ti unge med innvandrerbakgrunn bor trangt. Unge med innvandrerbakgrunn bor langt oftere trangt enn andre unge, særlig blant unge som bor hos foreldrene. Den laveste andelen trangbodde finner vi blant unge med vietnamesisk bakgrunn. Mens nær halvparten av dem med pakistansk og tyrkisk bakgrunn bor trangt, gjelder dette knapt en av tre unge med vietnamesisk bakgrunn. Andelen trangbodde er alt i alt den samme som for eldre førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam, sett under ett. Det er riktignok færre trangbodde unge med *pakistansk* bakgrunn enn blant eldre pakistanske innvandrere.

Tilfredshet med boligen og med andel innvandrere i nabolaget (31)

Trangboddhet oppfattes sjelden som noe *problem* blant unge med innvandrerbakgrunn, da bare en av ti sier de synes boligen er for liten. Derimot kan *mange innvandrere i boområdet* sees som et problem, da bare et mindretall sier de ønsker seg mange med samme landbakgrunn i nabolaget. Tre av ti sier det her ville være passende med ”noen få”.

Eier eller leier? (33)

Blant unge med innvandrerbakgrunn er det langt færre som bor i leid – og flere i eid - bolig enn blant unge generelt (uansett om man bor hos foreldrene) og blant eldre innvandrere. Dette må blant annet sees i sammenheng med de ovenfor nevnte forskjellene i husholdningsstruktur.

12.4. Skole og arbeid

I kapittel 4 så vi hvor aktive unge med innvandrerbakgrunn er i utdanning og arbeid.

Skolegang og studier (34)

Nesten to av tre går på skole eller studerer minst 10 timer per uke, eventuelt i tillegg til inntektsgivende arbeid. Dette er omtrent den samme andelen som i befolkningen ellers. Det er klare forskjeller i andel som går på skole eller studerer etter landbakgrunn. Unge med tyrkisk bakgrunn går sjeldnere på skole eller studerer enn de med pakistansk bakgrunn, mens de med vietnamesisk bakgrunn her er mest aktive. Unge med tyrkisk bakgrunn velger oftere yrkesrettet utdanning enn andre med innvandrerbakgrunn. Kvinner er noe oftere elever eller studenter enn menn, men denne forskjellen gjelder bare blant unge med pakistansk bakgrunn.

Tilknytning til arbeidsmarkedet (36)

Tre av fire 20-25-åringer har inntektsgivende arbeid. Unge med innvandrerbakgrunn er alt i alt like ofte i arbeid som unge i samme alder i befolkningen ellers. Andelen som har arbeid er særlig høy – og høyere enn blant andre unge - blant unge med tyrkisk bakgrunn. Unge kvinner med *pakistansk* bakgrunn er svakt representert på arbeidsmarkedet, og det er her stor forskjell mellom unge menn og kvinner i andelen som har arbeid.

Tre av fire unge med innvandrerbakgrunn som har arbeid arbeider full tid. Kvinners arbeidstid er lavere enn menns, og denne kjønnsforskjellen er særlig stor blant unge med pakistansk bakgrunn. Blant unge med innvandrerbakgrunn som har inntektsgivende arbeid har tre av fire fast ansettelse, og pakistanske kvinner er relativt ofte fast ansatt. En av tre blant både unge menn og kvinner med innvandrerbakgrunn oppga at de hele eller deler av det siste året hadde vært uten arbeid mens de aktivt søkte etter arbeid.

Utenfor både utdanningssystem og arbeidsmarked? (40)

Knapt en av ti unge med innvandrerbakgrunn er utenfor både utdanningssystem og arbeidsmarked. Unge med innvandrerbakgrunn er med dette like ofte aktive enten i jobb eller utdanning som andre unge i samme alder. Ser vi på unge med innvandrerbakgrunn i alderen 20-25 år, er andelen som verken går på skole eller har arbeid relativt høy - 14 og 17 prosent - blant kvinner med pakistansk og tyrkisk bakgrunn.

Det er klarere tradisjonelle kjønnsforskjeller i andelen med arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn enn hos andre unge, da mennene oftere har arbeid enn kvinnene. Dette varierer riktignok etter landbakgrunn. Innen gruppen av unge med innvandrerbakgrunn er de som har innvandret selv (tidliginnvandrete) like ofte aktive i jobb eller utdanning som etterkommere.

12.5. Økonomi og inntekt

I kapittel 5 ga vi et innblikk i de økonomiske levekårene til unge med innvandrerbakgrunn. Det må her påpekes at tre av fire deler husholdning med foreldrene, og at det derfor for en stor del er økonomien i innvandrerhushold med relativt store barn vi får et innsyn i.

Inntekt og mottak av offentlige ytelser (42)

To av tre unge med innvandrerbakgrunn forteller at de har egen inntekt. Andelen som har inntekt er den samme for alle tre nasjonaliteter. Unge med vietnamesisk bakgrunn som har inntekt oppgir gjennomgående lavere inntekter enn unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Dette må sees i sammenheng med at andelen som under utdanning er relativt høy, og andelen med inntektsgivende arbeid er relativt lav, blant unge med vietnamesisk bakgrunn. Blant dem som bor alene mottar 7 prosent bostøtte og tre av fem får støtte til utdanning.

Betalingsproblemer og husholdsøkonomi (44)

På bakgrunn av spørsmål om husholdningen har hatt vansker med å klare løpende utgifter, og om muligheten for å klare en større uforutsett regning, finner vi at unge med innvandrerbakgrunn har mindre problemer med husholdningsøkonomien enn andre unge.

Unge med pakistansk bakgrunn er de som i minst grad opplever reelle eller potensielle betalingsproblemer. Forskjellen mellom unge med innvandrerbakgrunn og unge ellers gjelder selv om vi sammenligner unge som har flyttet hjemmefra. Dette kan ha sammenheng med at unge med innvandrerbakgrunn i større grad er etablert med familie enn unge ellers.

En av fire unge med innvandrerbakgrunn har begge foreldre i arbeid. Det er stor variasjon mellom landgruppene når vi ser på mors yrkesdeltakelse. De vietnamesiske mødrene er dobbelt så ofte i arbeid som de pakistanske og tyrkiske. Forskjellen mellom mors og fars yrkesdeltakelse er størst blant unge med pakistansk bakgrunn.

12.6. Helse og livsstil

I kapittel 6 behandlet vi ulike aspekter ved de unges helse og livsstil.

Egenvurdert helse (47)

Unge med innvandrerbakgrunn har litt dårligere subjektiv allmennhelse enn andre unge. Også her er det forskjeller mellom landene. Unge med vietnamesisk bakgrunn vurderer helsen sin som bedre enn hva unge med tyrkisk og pakistansk bakgrunn gjør.

Fysisk aktivitet (48)

Mange med tyrkisk bakgrunn - og mange kvinner - er ikke fysisk aktive. En av fire unge med tyrkisk bakgrunn sier de aldri trener eller mosjonerer, mot bare en av ti blant dem med vietnamesisk bakgrunn. Og mens i alt en av fire unge kvinner med innvandrerbakgrunn aldri får mosjon er andelen det halve blant gutter. Unge med innvandrerbakgrunn er mindre fysisk aktive enn andre unge. Særlig gjelder dette for kvinner.

Psykisk helse (49)

Blant unge med innvandrerbakgrunn rapporterer tre av fem om angst- eller depreksjonsrelaterte plager. De aller fleste er riktignok bare *litt* plaget av nervøsitet, redsel, tungsinn eller uro. Bare én prosent er *svært plaget* av minst ett symptom på psykisk uhelse. Unge med innvandrerbakgrunn er mer plaget av nervøsitet, redsel, tungsinn eller uro enn andre unge. Unge med pakistansk bakgrunn har dårligere psykisk helse enn unge med tyrkisk bakgrunn, mens unge med vietnamesisk bakgrunn alt i alt har best psykisk helse.

Røyking og overvekt (51)

Blant unge med innvandrerbakgrunn finner vi at menn røyker oftere enn kvinner. De som har tyrkisk bakgrunn røyker klart mest. Eldre unge med innvandrerbakgrunn røyker oftere enn andre unge, mens de yngste røyker sjeldnere enn andre unge. Nesten halvparten av unge i alderen 20-25 år med tyrkisk bakgrunn er dagligrøykere. Unge kvinner med innvandrerbakgrunn røyker sjelden. Det er *langt færre* røykere blant unge kvinner med innvandrerbakgrunn enn blant unge kvinner generelt.

Det er færre overvektige blant unge med innvandrerbakgrunn enn blant andre unge. Flest overvektige i utvalget finner vi blant menn med tyrkisk bakgrunn. Sett på bakgrunn av at de med tyrkisk bakgrunn også har flest røykere og færrest trimmere må vi slå fast at de har en mindre sunn livsstil enn andre unge med innvandrerbak-

grunn. Unge med vietnamesisk bakgrunn har alt i alt best helse og livsstil av de tre nasjonalitetene i utvalget.

12.7. Sosialt nettverk

I kapittel 7 så vi på intervjudeltagernes sosiale nettverk *utenom* den nære familien, og på omfanget av ensomhet.

Venner i Norge (54)

Vi fant at 95 prosent av utvalget har gode venner i Norge. Selv blant unge med tyrkisk bakgrunn, hvor andelen uten venner er høyest, har ni av ti gode venner i Norge. Dersom vi krever at vennene skal bo *på stedet der intervjudeltakeren bor*, er andelen med slike venner lavere (78 prosent).

Hvis vi sammenligner de unge med eldre førstegenerasjonsinnvandrere, finner vi at unge med vietnamesisk bakgrunn langt oftere har venner i Norge enn foreldregenerasjonen. For de andre landgruppene er forskjellen mellom generasjonene mindre, og synes dels å være motsatt. Dette må sees i sammenheng med at andelen med gode venner faller med alder, og kan derfor ikke tolkes som en (negativ) endring mellom generasjonene.

Blant unge med innvandrerbakgrunn er det flere som mangler venner – og færre som ser venner daglig - enn blant andre unge. Andelen som er sammen med gode venner daglig er høyere blant menn enn blant kvinner. Daglig omgang med venner er vanligst blant unge med pakistansk bakgrunn.

Venner med norsk bakgrunn (56)

På bakgrunn av spørsmålet "Er noen av dine gode venner norske" der intervjueren presiserte at "norsk" betyr en med "norsk bakgrunn", kan vi beregne at tre av ti unge med innvandrerbakgrunn ikke har noen gode venner med norsk bakgrunn. Videre finner vi at andelen uten slike "norske" venner *øker kraftig med alder* blant de unge. Det er likevel klart færre som mangler venner med norsk bakgrunn enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. De høyeste andelen som mangler god norsk venn finner vi blant pakistanske menn og tyrkiske kvinner. Fire av fem ser arbeids- eller skolekamerater i fritiden.

Fortrolighet og ensomhet (58)

Blant unge med innvandrerbakgrunn er det langt flere, ni av ti, som har en fortrolig person utenom familien enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Ensomhet er også mindre utbredt enn i foreldregenerasjonen. Unge med innvandrerbakgrunn er verken mer eller mindre ensomme enn andre unge.

12.8. Fritidssysler og mediebruk

I kapittel 8 fikk vi et innblikk i hvilke organisasjoner unge med innvandrerbakgrunn er medlemmer i og hva de fyller fritiden sin med.

Idrett, kultur og foreningsdeltaking (61)

Majoriteten av unge med innvandrerbakgrunn - uansett landbakgrunn - driver med idrett i fritiden, og idrettsaktiviteter er særlig utbredt blant menn.

På spørsmål om hvilke organisasjoner man er medlem av finner vi at mange er medlem av religiøs forening eller menighet. Dette gjelder drøyt annenhver med pakistansk bakgrunn, mot bare halvparten så mange blant unge med tyrkisk bakgrunn – som også har noe lavere medlemsandel enn unge med vietnamesisk bakgrunn. Menn er noe oftere medlem enn kvinner. Likefullt er annenhver kvinne med pakistansk bakgrunn medlemmer.

En av fem er medlem av et idrettslag eller en idrettsforening, menn langt oftere enn kvinner. Blant unge med innvandrerbakgrunn i alderen 20-25 år er en av fire fagorganisert – og tre av fire i arbeid.

Unge med innvandrerbakgrunn er ti ganger på bibliotek, åtte ganger på kino og en gang på teater per år.

Mediebruk (63)

Et flertall av unge med innvandrerbakgrunn sier at de har TV med parabolantenne, og en av tre ser film eller TV på morsmålet daglig. Det blir særlig mye TV-titting på morsmålet blant kvinner og blant de med tyrkisk bakgrunn. Når de leser velger de aller fleste likevel norske bøker og aviser. Kvinner leser oftere, og velger oftere norsk, enn menn. Menn leser imidlertid litt oftere aviser enn kvinner, aviser som i minst ni av ti tilfeller er norske.

Hjelp gitt til slektninger, venner og naboer (64)

To av tre hjelper foreldre, slekt, venner eller naboer i form av praktisk bistand eller tilsyn med syke og eldre, og pakistanske unge - og menn - hjelper mest.

Husarbeid (64)

Unge med vietnamesisk bakgrunn skiller seg ut ved at de gjør mye husarbeid. Det er mennene som her er relativt mye mer aktive enn menn med bakgrunn fra Tyrkia - og særlig menn fra Pakistan som gjør minst husarbeid.

Vold, tyveri og utrygghet (65)

Knapt en av ti sier at de har problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet. Like mange sier de har blitt utsatt for vold i løpet av det siste året. Unge med vietnamesisk bakgrunn er litt sjeldnere utsatt for vold enn de med tyrkisk eller pakistansk bakgrunn. Tar vi med tyveri og skadeverk opplever en av tre utrygghet eller kriminalitet. Menn er mye oftere utsatt for vold enn kvinner. Unge menn med innvandrerbakgrunn er omtrent like voldsutsatt som andre unge menn, mens unge kvinner med innvandrerbakgrunn her er mindre utsatt – særlig for trusler - enn andre unge.

12.9. Religion og religionsutøvelse

I kapittel 9 så vi nærmere på et tema som er helt sentralt for unge med innvandrerbakgrunn, nemlig religion og religionsutøvelse.

Trostillørighet (67)

Syv av ti unge med innvandrerbakgrunn er muslimer, hvorav samtlige har pakistansk eller tyrkisk bakgrunn. Så godt som alle unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn bekjenner seg til sin barnetro (islam).

Det er her bare unge med vietnamesisk bakgrunn som til en viss grad (en av fem) har mistet sin barnetro. Det er ingen kjønnsforskjeller i andelen som per i dag er troende, og andelen er omtrent den samme for eldre ungdommer som for yngre ungdommer.

Hvor viktig er religionen i den enkeltes liv? (67)

Hele 46 prosent av utvalget erklærte at religion er "svært viktig" i livet, som var høyeste verdi i en 10-delt svarskala. Religion er viktigst for de med pakistansk og tyrkisk bakgrunn, og særdeles viktig for unge med pakistansk bakgrunn. Religion er like viktig for menn og kvinner, og for eldre og yngre.

Religion er like viktig i livet for unge med pakistansk bakgrunn, og enda litt viktigere for unge med tyrkisk bakgrunn, sammenlignet med eldre førstegenerasjonsinnvandrere (foreldregenerasjonen).

Religiøs praksis (69)

Unge med innvandrerbakgrunn deltar på 35 religiøse møter eller bønn arrangert av trossamfunn eller livssynssamfunn per år i gjennomsnitt (unntatt dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelser). Unge med pakistansk bakgrunn deltar på flest religiøse møter.

Menn er langt mer aktive i religiøse møter eller bønn enn kvinner, men dette gjelder kun blant muslimer. Menn med pakistansk bakgrunn er mer religiøst aktive enn foreldregenerasjonen, og eldre er litt mindre aktive enn yngre. Om man bor hos foreldre eller har egen husholdning har her liten betydning. En av to sier de finner det lett - og en av fem vanskelig - å utøve sin religion i Norge.

12.10. Språkferdigheter og språkbruk

I kapittel 10 så vi på de unges språkferdigheter i norsk og i foreldrenes morsmål, og på hvilket språk de bruker mest hjemme.

Ferdigheter i norsk (73)

To av tre mener de snakker svært godt norsk, mens en av tyve ikke har gode norskferdigheter. Unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn snakker best norsk, og kvinner snakker litt bedre norsk enn menn. Norsk kunnskap kan sees som et viktig mål på integrering, som her er egnet til å gjøre sammenligninger mellom generasjoner.

Ferdigheter i foreldrenes morsmål (74)

Hele tre av fire unge med innvandrerbakgrunn mener å beherske morsmålet til foreldrene godt, de fleste av disse svært godt. De fleste unge med innvandrerbakgrunn mestrer morsmålet minst like godt som norsk, og en ikke ubetydelig andel mestrer det *bedre* enn norsk. Man skulle vente at de som er født i Norge er bedre i norsk enn de som har innvandret i ung alder, men det er ingen egenvurderte ferdighetsforskjeller verken i foreldrenes morsmål eller i norsk mellom tidliginnvandrete og etterkommere.

Språkbruk hjemme (76)

En av fire bruker mest norsk innenfor hjemmets vegger. Pakistanske foreldre er best i norsk, vietnamesiske er dårligst. Fedrene er bedre i norsk enn mødrene. Som man burde forvente, er unge med innvandrerbakgrunn langt bedre i norsk enn sine foreldre. Forskjellen mellom generasjonene er størst hos dem som har vietnamesisk bakgrunn og klart minst blant dem med pakistansk bakgrunn. Det er bare en svak sammenheng mellom foreldrenes og egen norskkunnskap.

Norskferdighetenes bakgrunn (79)

Blant unge med innvandrerbakgrunn finner vi ingen umiddelbar sammenheng mellom det å mestre foreldrenes morsmål og det å være flink i norsk. Det er en moderat sammenheng mellom det å ha gått i barnehage og det å være flink i norsk. For opphold i hjemlandet er derimot sammenhengen klar. De som har hatt lengre opphold i hjemlandet har dårligere norskkunnskaper enn andre. Spørsmålet om disse forholdene virkelig *fører til* bedre eller dårligere norskkunnskaper faller det riktignok langt utenfor rapportens rammer å besvare.

12.11. Følelse av diskriminering og samhörighet

I kapittel 11 spurte vi i hvilken grad unge med innvandrerbakgrunn opplever diskriminering og samhörighet med Norge.

Opplevelse av diskriminering på ulike samfunns-områder (82)

På bakgrunn av en rekke spørsmål får vi inntrykk av sterkere eller svakere opplevelser av forskjellsbehandling på grunn av de unges bakgrunn på ulike sam-

funnsområder. Vi finner at en ikke ubetydelig andel føler seg diskriminert på arbeidsmarkedet, eller av skole, politi eller utested, og at nesten halvparten har følt seg forskjellsbehandlet på ett eller annet samfunnsområde. Unge med vietnamesisk bakgrunn føler seg alt i alt sjeldnere dårlig behandlet enn unge med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn, og kvinner føler seg alt i alt i sjeldnere dårlig behandlet enn menn. Det er særlig stor forskjell på andelen menn og kvinner som mener at de urettmessig har blitt nektet adgang på utested. Samme kjønnsforskjell finner vi for andelen som har opplevd å bli trakassert eller dårlig behandlet av politi eller andre myndighetspersoner.

Nærmere om diskriminering på boligmarkedet (83)

Det er langt færre etterkommere enn førstegenerasjonsinnvandrere som har erfaringer med forskjellsbehandling på boligmarkedet. En av ti føler at de kan ha blitt diskriminert på leiemarkedet.

Unge med tyrkisk bakgrunn føler seg oftere diskriminert på boligmarkedet enn andre.

Nærmere om diskriminering på arbeidsmarkedet (85)

Blant dem som har opplevd arbeidsledighet, svarte vel én av fire at de mente diskriminerende holdninger var blant årsakene til at de var blitt gående uten jobb. Dette er nøyaktig den samme andelen som blant innvandrerbefolkningen for øvrig.

Opplevelse av samhörighet med Norge (86)

Unge med innvandrerbakgrunn føler ikke større samhörighet med Norge enn foreldregenerasjonen. Samhörighetsfølelsen er heller ikke sterkere blant eldre enn yngre ungdommer, så det er høyst uklart om samhörighetsfølelsen med Norge vil øke – eller minke – med tiden. Kvinner, særlig pakistanske, føler noe større samhörighet med Norge enn menn.

Forholdet til opprinnelseslandet: Besøk, opphold og flytteplaner (87)

Nesten alle unge med innvandrerbakgrunn har besøkt familien i foreldrenes hjemland, og majoriteten har gjort dette i løpet av de siste tre årene. Hele ni av ti av de med tyrkisk bakgrunn har foretatt et besøk såpass nylig. Like mange unge med innvandrerbakgrunn har besøkt opprinnelseslandet som blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. En av fem har vært minst en tur av minst ett års varighet i hjemlandet, og den høyeste andelen finner vi blant unge med pakistansk bakgrunn. Over halvparten blant unge med pakistansk bakgrunn har i en kortere eller lengre periode gått på skole i Pakistan, og en av fem har her hatt minst ett års skolegang. En av tre vurderer å flytte til opprinnelseslandet. Andelen som vurderer å flytte er betydelig lavere enn blant førstegenerasjonsinnvandrere. Det er altså flere unge med innvandrerbakgrunn som er sikre på å bli i Norge enn eldre innvandrere, men vi vet ikke hvilke holdninger de vil ha til dette spørsmålet senere i livet.

12.12. Forskjeller i forhold til unge i befolkningen

I dette avsnittet oppsummeres forskjellene mellom unge med innvandrerbakgrunn og unge i befolkningen generelt. Vi må her huske på at bosettingsmønster (andel som bor i storby, og i ulike deler av byen) og andelen som bor sammen med foreldrene kan forklare en del av forskjellene.

Det er flere som bor sammen med foreldrene og en langt tettere familiekontakt blant innvandrerungdom enn blant ungdom generelt. Unge med innvandrerbakgrunn har hyppigere kontakt med foreldre og søsken, også dem som ikke bor sammen med foreldre og søsken. Blant dem som har søsken, men som ikke bor sammen med noen av disse, oppgir hele 36 prosent av unge med innvandrerbakgrunn at de har daglig kontakt, mot bare 13 prosent blant unge generelt.

Unge med innvandrerbakgrunn har også i større grad etablert seg i egen familie gjennom giftermål enn annen ungdom. Det er imidlertid en minoritet, 12 prosent, som har giftet seg. Det er også langt færre samboere blant etterkommerne og de tidliginnvandrete enn blant ungdom i befolkningen generelt. De fleste finner sin ektemake blant personer som har utenlandsk bakgrunn.

Boforholdene skiller seg fra de generelle boforholdene ved at ungdom med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia bor i store husholdninger, og relativt sjelden bor alene. Hele 43 prosent bor trangt, en langt høyere andel enn blant andre unge (16 prosent). Det er imidlertid atskillig færre, 12 prosent, som selv synes at boligen er for liten. Det er en mindre andel blant ungdom med innvandrerbakgrunn som leier boligen, sammenlignet med annen ungdom. Hovedårsaken til disse forskjellene er at innvandrerungdom flytter seinere hjemmefra enn annen ungdom.

Nær to av tre unge med innvandrerbakgrunn går på skole eller studerer, kvinner noe oftere enn menn. Både andelen som går på skole/studerer og forskjellen mellom kjønnene er som blant unge ellers. Andelen som verken er i arbeid eller under utdanning (snaut en av ti) er også den samme som i ungdomsbefolkningen som helhet. Dette er et enda mer positivt bilde enn det som er gitt gjennom bruk av registerstatistikk for alle ikke-vestlige etterkommere, selv om forskjellen i forhold til befolkningen forøvrig er liten for aldersgruppen 16-24 år (Henriksen og Østby 2007). De forskjellige resultatene kan både skyldes at denne utvalsundersøkelsen bare tar for seg de tre landene som har flest etterkommere, og et mulig selektivt frafall i utvalsundersøkelsen.

Økonomisk sett ser det også ut til at de unge med innvandrerbakgrunn klarer seg relativt bra. Målt ved hyppigheten av oppgitte betalingsvansker og manglende betalingsreserve, er situasjonen vel så bra blant unge med innvandringsbakgrunn som blant alle unge. Dette skyldes i stor grad at færre etterkommere og tidliginnvandrete har flyttet hjemmefra enn andre unge, men heller ikke blant dem som har flyttet hjemmefra er det noen overhyppighet av økonomiske problemer.

For helsetilstanden er bildet litt mindre positivt, ikke minst for psykisk helse. De unge med innvandringsbakgrunn har noe dårligere egenvurdert helse, særlig de med pakistansk bakgrunn, og klart dårligere psykisk helse. Mens vel 4 av 10 unge i hele befolkningen var litt, ganske eller svært plaget av symptomer på nedsatt psykisk helse i en 14-dagers periode, er andelen vel 6 av 10 blant ungdom med innvandrerbakgrunn. Forskjellen er størst med hensyn til tungsinn og nedtrykthet, og blant 20-25 åringer. Unge med innvandrerbakgrunn er dessuten mindre fysisk aktive enn andre unge.

Unge med innvandrerbakgrunn har noe mindre kontakt med venner enn annen ungdom. Dette betyr neppe at de er mer sosialt isolerte, siden kontakthyppigheten med familien er så sterk. Dette understrekes også av at innvandrerungdom ikke er mer ensomme enn annen ungdom. Dette i motsetning til eldre førstegenerasjonsinnvandrere, som er mer ensomme enn personer med norsk bakgrunn i tilsvarende alder (Blom og Henriksen 2008). 3 av 10 har ingen venn med norsk bakgrunn.

En forskjell fra andre unge er den sterke religiøsiteten blant unge med innvandrerbakgrunn. Framfor alt gjelder dette dem som er oppdratt i den muslimske tro, de med bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia. Ungdommene med pakistansk bakgrunn er svært aktive deltakere på religiøse møter.

Flertallet av etterkommerne og tidliginnvandrete i levekårsundersøkelsen framtrer som genuint tospråklige. Tre av fire mener de behersker foreldrenes morsmål godt eller svært godt, og de fleste (3 av 4) oppgir at de snakker opprinnelseslandets språk hjemme.

Et problem som er naturlig nok er særegent for personer med ikke-vestlig bakgrunn er forskjellsbehandling (diskriminering) på grunnlag av deres innvandrerbakgrunn. Nesten halvparten har følt seg diskriminert på ett eller flere av i alt 9 samfunnsområder. Det er mest vanlig å føle seg diskriminert på skolen, på arbeidsmarkedet, på utesteder eller av politiet, med andre ord på de områdene det er naturlig at ungdom har mest erfaring med. En av ti unge som ikke deler husholdning med foreldrene føler at de en eller flere ganger har blitt diskriminert på boligmarkedet, primært i forbindelse med leie av bolig. Vel en av fire unge som har vært arbeidsledige i løpet av siste år mener at diskriminerende holdninger kan være en medvirkende årsak til ledigheten.

12.13. Forskjeller mellom unge med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia

I dette avsnittet nevnes noen av de viktigste forskjellene mellom de tre landbakgrunnene som er med i utvalget:

Unge med tyrkisk bakgrunn går sjeldnere på skole eller studerer enn de med pakistansk bakgrunn, mens de med vietnamesisk bakgrunn her er mest aktive. Unge med tyrkisk bakgrunn velger oftere yrkesrettet utdanning enn andre, og har fedre med lavest utdanning.

Andelen som har inntektsgivende arbeid er særlig høy blant unge med tyrkisk bakgrunn.

Blant dem med tyrkisk bakgrunn er nesten hver fjerde gift, mot knapt en av åtte blant dem med pakistansk og bare en av hundre blant dem med vietnamesisk bakgrunn. Unge med pakistansk bakgrunn har sjelden, og unge med vietnamesisk bakgrunn ofte, kjæreste.

Unge med pakistansk opprinnelse har dårligst subjektiv helse, unge med vietnamesisk opprinnelse har best subjektiv helse. Den samme rangeringen gjelder for psykisk helse. En av fire unge med tyrkisk bakgrunn trener eller mosjonerer aldri, mens dette bare gjelder en av ti blant dem med vietnamesisk bakgrunn.

Andelen som ikke har gode venner i Norge er lavest blant unge med vietnamesisk og høyest blant unge med tyrkisk bakgrunn. Hva angår venner med norsk bakgrunn, mangler bare 15 prosent av unge med vietnamesisk bakgrunn slike venner, mot 29 prosent av dem med tyrkisk bakgrunn og 35 prosent av dem med pakistansk bakgrunn.

Det er en viss forskjell i andelen som er medlem av en menighet eller annen religiøs forening (55 prosent av dem med pakistansk opprinnelse mot omlag 3 av 10 blant de andre landgruppene).

Unge med vietnamesisk bakgrunn oppgir langt sjeldnere (1 av 10) enn de andre landgruppene at religion er svært viktig i livet. Blant dem med pakistansk opprinnelse gjelder dette 6 av 10.

Mens 3 av 10 unge med vietnamesisk bakgrunn ser film eller tv på morsmålet minst ukentlig, gjelder dette 7 av 10 av dem med bakgrunn fra Pakistan eller Tyrkia.

Nesten en av ti av pakistansk opprinnelse mener at de snakker middels eller dårlig norsk, mot 2-3 prosent blant andre landgrupper. Det er færre med pakistansk opprinnelse som oppgir at de snakker svært godt norsk sammenlignet med unge med annen landbakgrunn. Andelen som snakker norsk hjemme er høyest blant dem med vietnamesisk bakgrunn.

Det å ha hatt minst ett lengre opphold i hjemlandet (1 år+) er mest vanlig hos dem med pakistansk bakgrunn (27 prosent), og minst vanlig blant dem med bakgrunn fra Vietnam (2 prosent).

Unge med vietnamesisk opprinnelse føler seg alt i alt minst diskriminert. Unge med tyrkisk bakgrunn føler seg oftere diskriminert på boligmarkedet enn andre unge med innvandrerbakgrunn.

12.14. Forskjeller mellom menn og kvinner

I dette avsnittet nevnes noen av de viktigste forskjellene mellom menn og kvinner i utvalget:

Kvinner går noe oftere på skole eller studerer enn menn, men denne forskjellen gjelder bare blant unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn. Unge kvinner med pakistansk bakgrunn er svakt representert på arbeidsmarkedet, og det er her stor forskjell mellom unge menn og kvinner i andelen som har arbeid. Kvinners arbeidstid er dessuten lavere enn menns, og denne kjønnsforskjellen er særlig stor blant unge med pakistansk bakgrunn.

Det er klarere kjønnsforskjeller i andelen med arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn enn hos andre unge, da mennene oftere har arbeid enn kvinnene. Dette varierer riktignok etter landbakgrunn. Blant unge med innvandrerbakgrunn i alderen 20-25 år er andelen som verken går på skole eller har arbeid relativt høy (14 og 17 prosent) blant kvinner med pakistansk og tyrkisk bakgrunn.

Blant unge med pakistansk bakgrunn er det omtrent like vanlig at kvinnene deler husholdning med foreldrene som at mennene gjør dette. Blant unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn er det derimot vanligere blant menn å bo med foreldrene, som i befolkningen for øvrig. Kjønnsforskjellen er særlig stor blant eldre tyrkiske ungdommer, der nesten halvparten av mennene og bare femteparten av kvinnene bor hos foreldrene.

Kvinner er mer plaget enn menn av dårlig psykisk helse. Dette gjelder både angstrelaterte og depresjonsrelaterte plager.

Kvinner trener mindre enn menn, en kjønnsforskjell som ikke gjelder blant unge generelt. Mens en av fire unge kvinner med innvandrerbakgrunn aldri får mosjon, er andelen den halve blant gutter. Det er stor kjønnsforskjell andelen kvinner og menn som er medlem av idrettslag (1 av 10 mot 3 av 10).

Unge kvinner med innvandrerbakgrunn røyker langt mindre enn mennene, og det er langt færre røykere blant unge kvinner med innvandrerbakgrunn (14 prosent) enn blant unge kvinner generelt.

Andelen som daglig er sammen med gode venner er lavere blant kvinner enn blant menn. Andelen med norske venner er til gjengjeld litt høyere blant kvinner, men kjønnsforskjellen i menns disfavør gjelder bare blant unge med pakistansk bakgrunn. Blant unge med tyrkisk bakgrunn er det flest kvinner som mangler norske venner.

Kvinner ser film eller TV på morsmålet litt oftere enn menn. Kvinner leser oftere bøker, og velger oftere norsk, enn menn. Menn leser imidlertid litt oftere aviser enn kvinner, aviser som i minst ni av ti tilfeller er norske.

Unge menn med pakistansk bakgrunn deltar på langt flere religiøse møter enn kvinnene, mens kjønnet sier religion er like viktig i livet.

Menn rapporterer om at de blir mer diskriminert enn kvinner, særlig på utesteder og av politiet.

Unge menn med pakistansk bakgrunn bruker lite tid på husarbeid, og det er på de fleste områder størst kjønnsforskjeller blant unge med bakgrunn fra Pakistan.

12.15. Forskjeller og likheter mellom unge med innvandrerbakgrunn og andre innvandrere

I dette avsnittet drøftes relevante forskjeller og likheter mellom unge med innvandrerbakgrunn og andre innvandrere. For tallgrunnlag og utdyping se de respektive avsnitt i rapporten.

Forbehold og metode

Det vil i mange sammenhenger være misvisende å sammenligne 16-25 åringene i tilleggsutvalget med eldre innvandrergrupper dersom formålet er å avdekke generasjonseffekter. Sammenligninger med førstegenerasjonsinnvandrere i samme alder og med samme landbakgrunn (Pakistan, Tyrkia og Vietnam) er ikke gjort fordi det er for få av dem i hovedutvalget. Derfor har vi sammenlignet med innvandrerbefolkningen generelt, dels slik denne er representert i hovedundersøkelsen (Blom og Henriksen 2008). Som referansegruppe har vi imidlertid for det meste brukt den delen av hovedutvalget som er førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam i alderen 25-70 år og som kom til landet etter fylte 6 år. Dermed sammenligner vi de unge med eldre førstegenerasjonsinnvandrere med samme landbakgrunn, eller det vi har kalt "foreldregenerasjonen".

Det må understrekes at de levekårsforskjeller vi finner mellom unge med innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrere dels er et naturlig utslag av at vi sammenligner ulike aldersgrupper, og dermed personer (og husholdninger) i ulike livsfaser. Vi vet ikke hvilke levekår intervjudeltagerne vil ha, eller hvor "integreerte" de vil være, i fremtiden - når de blir eldre. Likeledes vet vi ikke hvilke levekår eldre førstegenerasjonsinnvandrere hadde - og hvor integrerte de var - da de var unge (og bodde i Norge).

Som en alternativ metode til å få innsikt i hvilken betydning det har å innvandre selv eller ikke, har vi i visse tilfeller sammenlignet den delen av tilleggsutvalget som selv er født i Norge med dem som har innvandret i ung alder (og har bodd i Norge fra de var 5 år eller yngre, og hvor begge foreldrene er født i - og har innvandret til Norge fra - Pakistan, Vietnam eller Tyrkia). Her vil aldersforskjeller spille en langt mindre rolle.

Flere i arbeid og utdanning

Andelen som går på skole eller studerer er naturlig nok langt høyere blant de unge enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Også andelen med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) er høyere enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere, vel og merke kun dersom vi avgrensner førstnevnte gruppe til aldersgruppen 20-25 år. Forskjellen er her særlig stor mellom generasjonene for pakistanske kvinner hvor andelen med arbeid er 65 blant de unge (20-25 år) mot bare 35 prosent blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Vi har i denne rapporten ikke gått nærmere inn på hvilke typer arbeid det her er snakk om, men har sett at andelen fast ansatte er høy blant sysselsatte unge kvinner med pakistansk bakgrunn.

Ser vi på unge med innvandrerbakgrunn i alderen 16-19 år, har de som innvandret til Norge før de fylte 6 år litt oftere arbeid - men er litt sjeldnere under utdanning - enn etterkommere i samme alder. Blant 20-25-åringene er sannsynligheten for å ha arbeid så vel som å være under utdanning tilnærmet uavhengig av om man er født i Norge eller har innvandret i tidlig barndom. Det er ingen forskjell mellom tidlig-

innvandrete og etterkommere i andelen som enten er under utdanning eller har arbeid.

Har bedre norskkunnskaper

De unge er, som man kunne forvente, langt bedre i norsk enn foreldrene. Her ble de unge spurt direkte om foreldrenes kunnskaper. Så lenge generasjonene per i dag konstitueres av ulike aldersfaser som ofte av denne grunn er i forskjellige livssituasjoner, vil andre mål enn norskkunnskaper lett kunne bli villedende som utgangspunkt for å måle utvikling fra en generasjon til den neste (generasjonseffekter).

En nærliggende tanke er at den gruppen blant vårt utvalg av unge med innvandrerbakgrunn som selv har innvandret til Norge før de fylte 6 år er mindre flinke i norsk enn innvandrer-etterkommere som er født i Norge. Vi finner imidlertid ingen ferdighetsforskjeller i norsk mellom tidliginnvandrete og etterkommere. Måling av norskferdigheter er riktignok basert på intervjudeltakernes egne vurderinger av egne språkferdigheter, og omfatter ingen objektive mål på språkferdigheter.

Flere unge har norske venner

Det er langt flere av den yngre generasjonen som har gode "norske" venner enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Det er likevel tre av ti unge med innvandrerbakgrunn som ikke har noen gode venner med norsk bakgrunn. Videre finner vi at andelen uten "norske" venner øker kraftig med alder blant de unge. Dette mønsteret må sees i sammenheng med andelen som går på skole.

Vi vet ikke om forskjellen mellom unge med innvandrerbakgrunn og eldre innvandrere i andelen som per i dag har norske venner (hvorav mange er skolekamerater) kan tolkes som et tegn på at etterkommere vil bli mer integrert i det norske samfunnet enn førstegenerasjonsinnvandrere. Et interessant fenomen er at det blant dem med bakgrunn fra Pakistan er det flere kvinner enn menn som har norske venner, mens det er omvendt blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere (der bare tre av ti kvinner har norske venner, mot en av to menn).

Flere har fortrolig person

Andelen som har noen som står dem nær, og som de kan snakke fortrolig med utenom medlemmer av egen familie, er generelt høyere enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Mens ni av ti unge har en slik fortrolig person, gjelder dette bare to av tre av den eldre generasjonen.

Færre ensomme

Det er færre ensomme blant unge med innvandrerbakgrunn, og forskjellen til foreldregenerasjonen er særlig stor blant kvinner. Andelen ensomme blant de eldste ungdommene er riktignok ikke mye lavere enn blant førstegenerasjonsinnvandrere. Forskjellen mellom generasjonene – som uansett er beskjeden – er derfor også her antakelig bare en alderseffekt.

Religion like viktig for unge med pakistansk bakgrunn

Religion er like viktig i livet for unge med pakistansk bakgrunn, og enda litt viktigere for unge med tyrkisk bakgrunn, enn for foreldregenerasjonen. For personer med vietnamesisk bakgrunn er religion derimot klart mindre viktig for den yngre generasjonen.

Mens unge med vietnamesisk bakgrunn litt sjeldnere er medlem i en religiøs menighet eller organisasjon enn foreldregenerasjonen, er medlemsandelen den samme som i foreldregenerasjonen blant unge med pakistansk bakgrunn.

Blant unge med innvandrerbakgrunn gir menn med pakistansk bakgrunn uttrykk for at de oftere deltar på religiøse møter enn (andre) pakistanske mannlige innvandrere. Blant personer med tyrkisk bakgrunn er det derimot et omvendt forhold mellom generasjonene: unge menn går klart sjeldnere i møter enn eldre. For kvinner

uansett landbakgrunn, og for vietnamesiske menn, er det små forskjeller mellom generasjonene, men jevnt over er det en tendens til noe lavere deltagelse blant ungdommen.

Dels like mye opplevd diskriminering

Det er naturlig nok færre unge med innvandrerbakgrunn som har erfaringer med forskjellsbehandling på boligmarkedet enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere. Andelen som mener at forskjellsbehandling er en medvirkende årsak til arbeidsledighet er den samme blant unge med innvandrerbakgrunn som de eldre generasjonene. Vi vet ikke om intervjupersonene vil oppleve (mer eller mindre) diskriminering senere i livet, når de er like gamle og i samme livsfase som eldre innvandrere.

Føler ikke større samhørighet med Norge

Unge med innvandrerbakgrunn gir ikke uttrykk for at de føler større samhørighet med Norge enn foreldregenerasjonen. En av fire unge med innvandrerbakgrunn føler "stor samhørighet med Norge som land". Dette er samme andel som blant ikke-vestlige innvandrere sett under ett, og en lavere andel enn blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere med samme landbakgrunn. Det er like mange unge med innvandrerbakgrunn som har besøkt opprinnelseslandet som i foreldregenerasjonen.

Referanser

- Blom, S og K. Henriksen, red. (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Rapport 5/2008. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200805/rapp_200805.pdf
- Daugstad, G. (2006): *Grenseløs kjærlighet? Familieinnvandring og ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*. Rapport 39/2006. Statistisk sentralbyrå.
- Gulbrandsen, L. (1999): *Å betale for sent. Dårlig råd eller dårlig moral?* NOVA-rapport 3/1999.
- Gulløy, E. (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Dokumentasjonsrapport. Notater 5/2008. Statistisk sentralbyrå.
- Gulløy, E. (2008b): *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn 2006*. Dokumentasjonsrapport. Notater ?/2008. Statistisk sentralbyrå. (Under publisering.)
- Gundersen, F. m.fl. (2000): *Innvandrere og nordmenn som offer og gjerningsmenn*. Rapporter 2000/18, Statistisk sentralbyrå
- Henriksen, K. (2006): *Studievalg i innvandrerbefolkningen. - Bak apotekdisken, ikke foran tavla. Samfunnsspeilet 4/2006*. Statistisk sentralbyrå.
- Henriksen, K. (2007): *Fakta om 18 innvandrergrupper i Norge*. Rapport 29/2007. Statistisk sentralbyrå.
- Henriksen, K. og L. Østby (2007): *Etterkommerne - Integreringens lakmestest, Plan, 5, 2007*
http://www.ssb.no/innvandring/henriksen_ostby.pdf
- Kjelstadli, K. (2003): *Norsk innvandringshistorie, bind 1-3*. Pax forlag, Oslo.
- Løwe, T. (2001): *Boligkonsum og husholdningsstruktur: Livsfase- og generasjonsendringer i perioden 1973-1997*. Rapport 24/2001. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200124/rapp_200124.pdf
- Løwe, T. (2002): *Boligpreferanser og livsfase*. Notat 59/2002. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/05/03/notat_200259/notat_200259.pdf
- Løwe, T. (2002b): *Boligkonsum etter alder og kohort. Analyser av boforholdsundersøkelsene 1967-1997*. Notat 66/2002. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/05/03/notat_200266/notat_200266.pdf
- Løwe, T. (2002c): *Boligkonsum og livsfase i by og bygd. Analyser av SSBs boforholds- og levekårsundersøkelser 1998 og 1997*. Notat 83/2002. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/05/03/notat_200283/notat_200283.pdf
- Løwe, T. og Sæther, J.-P. (2007a): *Studenters inntekt, økonomi og boforhold*. Rapport 2/2007. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/emner/00/02/rapp_200702/main.html
- Normann, T. M. (2007): *Ungdoms Levekår*. Statistiske analyser 93/2007. Statistisk sentralbyrå.
- Næss, Ø., M. Rognerud og B. H. Strand, red. (2007): *Sosial ulikhet i helse. En faktarapport*. Rapport 2007: 1. Folkehelseinstituttet.

Olsen, B. (2006): Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe? Unge innvandre-
re i arbeid og utdanning. *Samfunnsspeilet* 4/2006. Statistisk sentralbyrå.

Olsen, B. (2006b): *Faller innvandrerungdom utenfor arbeidsmarkedet?*
<http://www.ssb.no/vis/magasinet/analyse/art-2006-02-20-01.html>

Øia, T. (2007): *Ung i Oslo. Levekår og sosiale forskjeller*. NOVA Rapport 6/07.

Øia, T. og V. Vestel (2007): *Møter i det flerkulturelle Norge*. NOVA-rapport
21/07.

Vedleggstabeller

Innledning

Vedleggstabell 1. Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Pakistan, antall

Alder	Tidliginnvandret (innvandret i alder 0-5 år)	Etterkommer (født i Norge av to utenlandsfødte)	Alle (Pakistan)
16	43	459	502
17	64	419	483
18	92	423	515
19	90	387	477
20	97	356	453
21	113	330	443
22	146	309	455
23	102	312	414
24	112	282	394
Alle	859	3 277	4 136

Vedleggstabell 2. Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Vietnam, antall

Alder	Tidliginnvandret (innvandret i alder 0-5 år)	Etterkommer (født i Norge av to utenlandsfødte)	Alle (Vietnam)
16	55	191	246
17	72	182	254
18	78	135	213
19	69	124	193
20	80	127	207
21	65	118	183
22	63	85	148
23	52	69	121
24	57	75	132
Alle	591	1 106	1 697

Vedleggstabell 3. Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Tyrkia, antall

Alder	Tidliginnvandret (innvandret i alder 0-5 år)	Etterkommer (født i Norge av to utenlandsfødte)	Alle (Tyrkia)
16	12	160	172
17	32	125	157
18	47	97	144
19	49	101	150
20	62	93	155
21	47	65	112
22	27	90	117
23	15	79	94
24	16	75	91
Alle	307	885	1192

Vedleggstabell 4. Beregningsgrunnlag (prosentueringsgrunnlag) for viktige grupper (uvektet N)

	Alle	Landbakgrunn		Kjønn		Alder		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Alle	870	231	362	277	438	432	422	448
Menn	438	133	174	131	-	-	209	229
Kvinner	432	98	188	146	-	-	213	219
16-19 år	422	106	175	141	209	213	-	-
20-25 år	448	125	187	136	229	219	-	-
Bor ikke hos foreldre	346	62	164	120	144	202	93	253

Vedleggstabell 5. Andel menn i utvalget etter landbakgrunn og alder. Prosent

	Landbakgrunn		
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
16-19 år	53	48	49
20-25 år	62	48	46

Bakgrunn, familie og ekteskap

Vedleggstabell 6. Fars høyeste fullførte utdanning, etter landbakgrunn. Prosent

Hva er/var din fars høyeste fullførte utdanning?	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Ingen utdanning	3	6	9	5
Påbegynt, men ikke fullført grunnskole	3	15	11	7
Grunnskole/Ungdomsskole (vanligvis 7-10 års varighet)	32	39	53	37
Videregående skole (vanligvis 1-3 års varighet)	41	26	24	35
Universitet/høyskole, lavere grad (1-4 år)	16	11	4	13
Universitet/høyskole, høyere grad (5 år eller mer)	4	2	1	3
	100,0	100,0	100,0	100,0

Vedleggstabell 7. Mors høyeste fullførte utdanning, etter landbakgrunn. Prosent

Hva er/var din mors høyeste fullførte utdanning?	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Ingen utdanning	13	10	16	13
Påbegynt, men ikke fullført grunnskole	8	15	14	11
Grunnskole/Ungdomsskole (vanligvis 7 - 10 års varighet)	38	39	53	41
Videregående skole (vanligvis 1 - 3 års varighet)	27	30	13	25
Universitet/høyskole, lavere grad (1 - 4 år)	11	5	3	8
Universitet/høyskole, høyere grad (5 år eller mer)	4	0	1	2
	100,0	100,0	100,0	100,0

Vedleggstabell 8. Fars yrke i opprinnelseslandet, etter landbakgrunn. Prosent

Hva er/var din fars yrke i opprinnelseslandet?	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Håndverker	2	6	10	4
Arbeider	8	10	19	10
Funksjonær	8	10	8	8
Landarbeider/ikke selveiende bonde	1	2	8	3
Selvstendig bonde/fisker	4	29	8	11
Selvstendig forretningsdrivende	7	3	6	6
Lege/advokat/andre frie yrker	3	1	1	2
Annet	1	0	1	1
Vet ikke	16	27	15	18
Uaktuelt, far hadde ikke noe yrke	50	7	27	36
Militært yrke	1	5	0	2
	100	100	100	100

Vedleggstabell 9. Mors yrke i opprinnelseslandet, etter landbakgrunn. Prosent

Hva er/var din mors yrke i opprinnelseslandet?	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Håndverker	0	3	2	1
Arbeider	0	12	3	3
Funksjonær	4	11	3	6
Landarbeider/ikke selveiende bonde	0	3	5	2
Selvstendig bonde/fisker	0	11	7	4
Selvstendig forretningsdrivende	0	8	1	2
Lege/advokat/andre frie yrker	4	0	1	2
Hjemmeværende	53	20	41	43
Vet ikke	6	24	9	11
Uaktuelt, mor hadde ikke noe yrke	31	8	29	25
	100	100	100	100

Vedleggstabell 10. Andel som er forlovet blant *ugifte* unge med innvandrerbakgrunn, etter alder, kjønn og landbakgrunn. Prosent

	Landbakgrunn			Alle
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	
Alle	9	2	3	6
16-19	8	2	2	5
20-25	11	2	5	7
Menn	5	2	4	4
Kvinner	16	1	1	9

Husholdning og boforhold

Vedleggstabell 11. Andel som deler husholdning med foreldre etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
	66	73	55	57	70	61	82	52
N	870	231	362	277	438	432	422	448

Vedleggstabell 12. Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene etter alder. Prosent

Alder	Andel
16-17 år	88
18-19 år	77
20-21 år	60
22-23 år	50
24-25 år	39
Alle	66

Vedleggstabell 13. Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene, etter alder, kjønn og landbakgrunn. Prosent

	Alle	Alder	
		16-19 år	20-25 år
Alle	66	82	51
Mann	70	87	57
-Pakistan	74	91	61
-Vietnam	64	79	50
-Tyrkia	65	83	45
Kvinne	61	77	45
-Pakistan	72	84	60
-Vietnam	46	62	32
-Tyrkia	49	79	20

Vedleggstabell 14. Andel som bor hos foreldrene etter kjønn og alder. Hele befolkningen 2004. Prosent

	Alle	Alder	
		16-19 år	20-25 år
Alle	46	81	22
Mann	51	89	26
Kvinne	41	73	18

Kilde: Levekårsundersøkelsen 2004, tverrsnitt (frafallsvektet)

Vedleggstabell 15. Antall søsken i husholdningen i tillegg til intervjudeltakeren blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og alder

Alder	Landbakgrunn	Gjennomsnitt
16-19 år	Pakistan	2,2
	Vietnam	1,4
	Tyrkia	1,6
20-25 år	Pakistan	1,6
	Vietnam	1,0
	Tyrkia	1,6

Vedleggstabell 16. Andel som har søsken og som bor sammen (deler husholdning) med søsken blant unge 16-25 år i hele befolkningen. Levekårsundersøkelsen 2002 (tverrsnitt, hovedutvalg). Prosent

	Alle unge	Alle unge som ikke bor med søsken
Bor sammen med søsken	33	-
Har søsken men bor ikke sammen med noen søsken	63	93
Har ikke søsken	5	7
	100	100

Vedleggstabell 17. Antall søsken i husholdningen, i tillegg til intervjupersonen selv. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge 16-25 år. Prosent og kumulativ prosent (andel med gitt antall søsken eller færre)

Antall søsken (utenom intervjupersonen)	Alle				Deler husholdning med foreldrene			
	Unge med innvandrerbakgrunn		Alle unge		Unge med innvandrerbakgrunn		Alle unge	
	Prosent	Kumulativ prosent	Prosent	Kumulativ prosent	Prosent	Kumulativ prosent	Prosent	Kumulativ prosent
0	31	31	68	68	8	8	32	32
1	19	50	18	86	23	31	38	70
2	23	73	10	96	32	62	21	91
3	18	91	3	99	26	88	6	97
4	6	97	1	100	8	96	3	100
5	3	100	0		4	100	0	
6	0		0		0		0	
	100		100		100		100	

Kilde hele befolkningen/alle unge: Levekårsundersøkelsen 2004 tverrsnitt.

Vedleggstabell 18. Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltageren. Prosent

Personer:	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1	11	8,2	19,6	9,4
2	6,9	3,9	10,5	11,9
3	10,3	7,4	11,9	18,4
4	17,8	14,3	20,7	25,6
5	24,3	26,0	21,5	22,7
6	16,1	21,6	8,8	6,9
7	10,1	13,9	5,5	3,2
8 eller mer	3,4	4,7	1,4	1,8

Vedleggstabell 19. Husholdningsstørrelse blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia, som kom til landet etter fylte 6 år. Antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltageren. Prosent

Personer:	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1	8,1	9,1	3,0	12,8
2	11,8	12,6	8,5	15,0
3	16,7	21,2	12,1	18,1
4	23,4	29,4	16,4	26,4
5	22,6	18,2	29,1	18,9
6 eller mer	17,4	9,5	30,9	8,8
Gjennomsnitt	4,1	3,7	4,8	3,6
N	623	231	165	227

Vedleggstabell 20. Husholdningsstørrelse (antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltageren) etter om man bor hos foreldrene og landbakgrunn. Gjennomsnitt

Landbakgrunn			
Bor ikke sammen med foreldrene	Pakistan		3,4
	Vietnam		2,5
	Tyrkia		2,7
	Alle		3,0
Bor sammen med foreldrene	Pakistan		5,5
	Vietnam		4,7
	Tyrkia		4,6
	Alle		5,2

Vedleggstabell 21. Antall rom i boligen. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent

Rom	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1	3	9	4
2	3	10	14
3	13	14	30
4	31	26	31
5 eller mer	50	42	21

Vedleggstabell 22. Antall rom i boligen blant første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent

Rom	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1	2	5	2
2	8	7	12
3	22	21	37
4	29	38	35
5 eller mer	38	30	14

Vedleggstabell 23. Antall rom i boligen blant unge med innvandrerbakgrunn, blant første generasjonsinnvandrere over 25 år og blant alle unge 16-25 år. Prosent

Rom	Unge med innvandrerbakgrunn	Eldre førsteg. innvandrere	Alle unge
1	4	3	3
2	6	9	10
3	16	26	16
4	30	34	21
5 eller mer	44	29	50

Vedleggstabell 24. Andel som synes boligen er passe stor, for liten, eller for stor for sin husholdning blant første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent

Boligen er:	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Passe stor	75	75	77	72
For liten	19	19	15	23
For stor	7	6	8	5

Vedleggstabell 25. Disposisjonsform til bolig. Første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Selveier	51	47	61	47
Andelseier	25	17	17	17
Leier+annet	24	36	22	36
N	623	165	227	231

Vedleggstabell 26. Hvilken hustype bor du/dere i? Unge med innvandrerbakgrunn og første generasjonsinnvandrere over 25 år. Prosent

	Unge med innvandrerbakgrunn				Første generasjonsinnvandrere over 25 år			
	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alle
Frittliggende hus	24	42	22	28	23	43	22	29
Rekke- og kjedehus	19	16	11	17	16	13	9	13
To-, tre-, firemannsbolig	13	8	11	11	4	7	9	6
Store hus med mange boliger	44	34	55	43	56	37	59	50
Kombinert bolig- og næringsbygg	0	1	1	0	1	1	1	1

Skole og arbeid

Vedleggstabell 27. Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Alle	63	63	72	49
Menn	60	59	71	48
Kvinner	66	69	73	50
Alder 16-19 år	85	86	91	73
Alder 20-25 år	43	43	54	24
Menn 20-25 år	39	39	52	23
Kvinner 20-25 år	47	50	55	24

Vedleggstabell 28. Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Alle	57	58	50	61
Menn	63	68	47	66
Kvinner	50	45	53	57
Alder 16-19 år	36	36	32	46
Alder 20-25 år	76	79	67	77
Menn 20-25 år	82	87	68	82
Kvinner 20-25 år	67	65	66	73

Vedleggstabell 29. Andel unge med innvandrerbakgrunn i alder 20-25 år som har arbeid og som går på skole etter landbakgrunn og kjønn

Landbakgrunn	Kjønn	Går på skole eller er under utdanning (10 timer uke)	Arbeider minst 1 time per uke (eller hadde fri)
Pakistan	Mann	39	87
	Kvinne	50	65
	Begge	43	79
Vietnam	Mann	52	68
	Kvinne	55	66
	Begge	54	67
Tyrkia	Mann	23	82
	Kvinne	24	73
	Begge	24	77
Alle	Mann	39	82
	Kvinne	47	67
	Begge	43	76

Vedleggstabell 30. Andel som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke), eller som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke, blant etterkommere og tidliginnvandrete, etter alder. Prosent

	Alle (16-25 år)			16-19 år			20-25 år		
	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene	Har arbeid	Går på skole/studier	Minst en av delene
Etterkommere	54	64	92	35	86	93	75	42	91
Tidliginnvandrete	65	58	92	43	82	93	77	45	93
Alle unge med innvandrerbakgrunn	57	63	92	36	85	93	76	43	91

Økonomi og inntekt

Vedleggstabell 31. Andel hvor (minst én i) intervjudeltagerens husholdning har mottatt ulike former for offentlige ytelser i løpet av siste 12 md., samt antall medlemmer i husholdningen og andel med inntektsgivende arbeid blant ulike grupper av unge med innvandrerbakgrunn. "Vet ikke" er utelatt. Prosent

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Alder 20-25 år	Bor ikke hos foreldrene	Bor alene
Støtte til utdanning	63	68	68	40	58	53	59
Sykepenger	32	38	21	26	31	22	13
Attføring/rehab.-penger	19	20	14	21	24	11	8
Dagpenger ved arb.led.	15	13	15	22	17	13	3
Kontantstøtte	6	6	3	9	8	9	0
Sosialhjelp	7	4	12	10	6	7	5
Bostøtte	7	6	8	12	6	9	7
Engangsstøtte ved fødsel	7	9	3	7	11	10	4
Stønad til skilte fors.	4	3	6	6	3	5	0
Ant husholdsmedlemmer	4,4	4,9	3,7	3,8	4,1	2,7	1,0
Andel i arbeid (selv)	57	58	50	61	76	67	66
N	870	231	362	277	448	306	116

Vedleggstabell 32. Andel hvor husholdningen i løpet av de siste 12 måneder har hatt vansker med å klare løpende utgifter. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent.

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Oftre	5	4	5	9
Av og til	9	8	11	12
Sjelden	15	13	18	16
Aldri	71	76	65	63

Helse

Vedleggstabell 33. Andel som har hatt angst- eller depresjonsrelaterte plager i løpet av de siste 2 uker blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
Har i løpet av siste 2 uker hatt angstrelaterte plager, herav:								
a) nervøsitet og indre uro <i>eller</i>	35	37	29	38	30	41	32	38
b) stadig å være redd eller engstelig	15	15	13	20	12	19	12	18
Har i løpet av siste 2 uker hatt depresjonsrelaterte plager, herav:								
c) følelse av håpløshet med tanke på fremtiden,	56	61	47	49	50	62	52	59
d) å være nedtrykt og tungsindig <i>eller</i>	35	36	32	34	31	39	32	37
e) å være mye bekymret eller urolig	18	18	15	20	16	19	11	23
	46	51	40	41	42	51	43	50
Har hatt angst- eller depresjonsrelaterte plager	61	68	50	56	55	68	58	64
Er svært plaget av minst én indikator	1	1	0	1	1	1	0	2
N	870	231	362	277	438	432	422	448

Sosialt nettverk

Vedleggstabell 34. Andel som har gode norske venner blant første generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent og prosentueringsgrunnlag (N)

	Alle	Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Menn:				
Ja	49	49	45	51
Nei	50	50	54	47
Vet ikke	1	1	1	2
N	335	84	100	151
Kvinner:				
Ja	31	18	32	53
Nei	68	81	66	46
Vet ikke	1	1	2	1
N	287	80	127	80

Religion og religionsutøvelse

Vedleggstabell 35. Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt

	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1- Ingen betydning	4,2	0	14,7	3,4
2	3,0	1,4	8,1	1,4
3	2,7	0	9,0	2,7
4	1,8	0,4	5,7	1,4
5	9,6	4,3	20,9	11,6
6	3,5	1,4	9,0	2,7
7	6,7	6,5	7,6	6,1
8	12,6	14	8,5	13,6
9	10,3	12,6	6,2	8,2
10- Svært viktig	45,7	59,4	10,4	49,0
6-10 (relativt viktig)	79	94	42	80
Gjennomsnitt	7,9	9,0	5,2	8,1

Vedleggstabell 36. Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt

	Kjønn		Alder	
	Menn	Kvinner	16-19 år	20-25 år
1- Ingen betydning	3,9	4,5	3,7	4,6
2	3,1	3,0	3,2	2,6
3	2,8	2,2	2,4	2,6
4	1,5	2,2	2,4	1,3
5	11,3	7,4	9,3	9,7
6	2,6	4,2	3,2	3,5
7	8,1	5,2	8,1	5,5
8	11,8	13,6	13,9	11,5
9	8,5	12,2	10,3	10,4
10- Svært viktig	46,4	45,9	43,5	48,0
6-10 (relativt viktig)	77	81	79	79
Gjennomsnitt	7,9	8,0	7,9	8,0

Vedleggstabell 37. Hvor viktig religion er i livet blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent og gjennomsnitt

	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1- Ingen betydning	6,6	1,2	8,8	11,3
2	1,3	0,6	1,3	2,2
3	3,2	0,6	4,8	4,8
4	1,7	0,0	2,6	3,0
5	9,0	4,2	12,8	10,8
6	4,5	2,4	7,0	4,3
7	3,6	1,2	5,7	4,3
8	6,9	5,5	9,3	6,1
9	6,7	10,9	3,5	4,8
10- Svært viktig	56,2	73,3	44,1	47,6
6-10 (relativt viktig)	78	93	70	67
Gjennomsnitt, i alt	8,0	9,2	7,3	7,3
Gjennomsnitt mann	7,8	9,2	7,0	7,1
Gjennomsnitt kvinne	8,2	9,3	7,5	7,6
(Gj. snitt unge med innvandrerbakgrunn)	7,9	9,0	5,2	8,1

Følelse av diskriminering og samhörighet med Norge

Vedleggstabell 38. Andel som tror de helt sikkert eller antakelig har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant førstegenerasjonsinnvandre- re over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent

	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
Ja, helt sikkert	11	7	8	20
Ja, har mistanke	7	4	12	4
Nei	73	83	65	69
Vet ikke	10	6	16	7
N	623	165	227	231

Vedleggstabell 39. Andel som tror at de har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin inn- vandrerbakgrunn blant (alle) unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent

	Alle	Landbakgrunn			Kjønn		Alder	
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia	Menn	Kvinner	16-19	20-25
Ja, helt sikkert	3	2	2	9	3	3	2	4
Ja, har mistanke	3	1	5	6	3	4	2	4
Nei	80	85	76	70	80	81	76	84
Vet ikke	14	12	17	15	15	13	19	8

Vedleggstabell 40. Svarfordeling og gjennomsnitt for spørsmål om i hvilken grad man føler samhø- righet med Norge blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent

I hvilken grad føler du samhörighet med Norge som land?	Alle	Landbakgrunn		
		Pakistan	Vietnam	Tyrkia
1 Ingen samhörighet	4	2	0	12
2	3	2	2	6
3	5	3	4	10
4	16	12	11	28
5	22	29	15	20
6	19	27	15	12
7 Stor samhörighet	31	26	52	11
Gjennomsnitt (1-7)	5,3	5,5	5,9	4,2

Figurregister

1.1.	Aldersfordeling blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Gjennomsnitt i år (i parentes) og andel i hver alder i prosent	13
1.2.	Aldersfordeling blant unge med innvandrerbakgrunn og i befolkningen generelt. Andel i hver alder i prosent	14
1.3.	Andel menn blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn	15
2.1.	Andel som er gift, men som ikke bor sammen med ektefellen etter landbakgrunn og kjønn blant unge med innvandrerbakgrunn	20
2.2.	Andel samboende og gifte blant unge kvinner i alder 20-25 år med innvandrerbakgrunn og blant alle unge kvinner i alder 20-25 år	21
2.3.	Andel med kjæreste blant unge med innvandrerbakgrunn som verken er gift, samboere eller forlovet, etter landbakgrunn. Prosent	23
3.1.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene etter alder og landbakgrunn. Gjennomsnitt etter landbakgrunn i parentes. Prosent	25
3.2.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent	25
3.3.	Andel i alder 20-25 år som deler husholdning med foreldrene blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter kjønn. Prosent	26
3.4.	Andel som bor alene etter alder blant dem som ikke deler husholdning med foreldrene. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge. Prosent	28
3.5.	Antall andre personer unge med innvandrerbakgrunn deler husholdning med, etter landbakgrunn og alder. Gjennomsnitt	29
3.6.	Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Antall personer i husholdningen inkludert intervjupersonen. Prosent (gjennomsnitt i parentes)	29
3.7.	Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn og blant unge i befolkningen generelt representert ved Levekårsundersøkelsen 2004. Antall personer i husholdningen inkludert intervjupersonen. Prosent (gjennomsnitt i parentes)	30
4.1.	Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke. Unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen. Prosent	35
4.2.	Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke blant unge med innvandrerbakgrunn etter kjønn og landbakgrunn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent	36
4.3.	Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn og hele befolkningen. Prosent	37
4.4.	Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent	38
4.5.	Ukentlig arbeidstid for unge med innvandrerbakgrunn som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke). Gjennomsnitt etter landbakgrunn og kjønn. Prosent	39
4.6.	Andel med fast stilling (ikke tidsbegrenset ansettelse) blant unge med innvandrerbakgrunn som har inntektsgivende arbeid, etter landbakgrunn og kjønn. Gjennomsnitt for landene i parentes	39
4.7.	Andel som verken går på skole eller har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent	40
5.1.	Andel hvor husholdningen har hatt betalingsvansker eller manglet betalingsreserve i løpet av året. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent	44
5.2.	Andel hvor husholdningen har hatt betalingsvansker eller manglet betalingsreserve i løpet av året. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge, i alderen 20-25 år som har flyttet hjemmefra. Prosent	45
5.3.	Andel med far eller mor i arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	46
6.1.	Vurdering av egen helse. Unge med innvandrerbakgrunn og unge 16-25 år i hele befolkningen. Prosent	48
6.2.	Andel som har vært mer eller mindre plaget av nervøsitet/indre uro/angst eller av tungsinn /bekymringer/håpløshet i løpet av de siste 2 ukene blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	50
6.3.	Andel som røyker av og til eller daglig, etter kjønn blant unge med innvandrerbakgrunn og i hele befolkningen. Prosent	51
6.4.	Andel som røyker av og til eller daglig blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter alder. Prosent	52
6.5.	Andel overvektige (BMI=25+) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	53
7.1.	Andel som ikke har gode venner i Norge (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år som kom til Norge etter 6-års alder, etter landbakgrunn. Prosent	54

7.2.	Andel uten gode venner i Norge blant unge med innvandrerbakgrunn, etter alder. Prosent	55
7.3.	Hvor ofte man er sammen med gode venner blant unge med innvandrerbakgrunn og blant alle unge. Prosent	56
7.4.	Andel som ikke har gode norske venner (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter alder og kjønn. Prosent	57
7.5.	Andel som ikke har norsk venn blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og kjønn. Gjennomsnitt i parentes. Prosent	58
8.1.	Andel som bruker minst 5 timer på husarbeid i uka blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn og kjønn. Prosent	65
9.1.	Andel som sier religion er svært viktig i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent	68
9.2.	Hvor viktig religion er i livet på en skala fra 1-10 blant unge med innvandrerbakgrunn og blant eldre førstegenerasjonsinnvandrere, etter landbakgrunn. Gjennomsnitt	69
9.3.	Gjennomsnittlig antall religiøse møter man har deltatt på siste 12 måneder blant unge med innvandrerbakgrunn, etter kjønn og landbakgrunn	70
9.4.	Gjennomsnittlig antall religiøse møter siste år blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år	71
10.1.	Andel som mestrer foreldrenes morsmål like godt som norsk eller bedre blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Beregnede andeler. Gjennomsnitt for alle i parentes. Prosent	76
10.2.	Andel som snakker mest norsk hjemme blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	77
10.3.	Andel som mener far eller mor snakker godt norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	77
10.4.	Andel som mener de selv og far og mor har svært gode norskerferdigheter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	78
11.1.	Andel som tror at de noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant unge med innvandrerbakgrunn som ikke deler husholdning med foreldre, etter landbakgrunn. (Prosentueringsgrunnlag inkluderer "Vet ikke"). Prosent	85

Tabellregister

1.1.	Utvalget størrelse, frafall, og vekting, etter landbakgrunn. Antall og prosent.....	10
1.2.	Gjennomsnittlig alder blant unge med innvandrerbakgrunn og i befolkningen generelt. År.....	14
2.1.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som er født i utlandet og som innvandret før fylte 6 år (tidliginnvandrete) og deres grunnlag for opphold i Norge, etter landbakgrunn. Prosent.	16
2.2.	Andel unge med innvandrerbakgrunn med foreldre i live, og andel som både har en mor og en far som bor i Norge og andel som minst har en av delene, etter landbakgrunn. Prosent.	17
2.3.	Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn <i>med foreldre i live</i> treffer sine foreldre (far og/eller mor), etter landbakgrunn. Prosent.....	17
2.4.	Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn <i>med foreldre i live, men som de ikke bor sammen med</i> , treffer sin far og/eller mor, etter landbakgrunn. Prosent.....	18
2.5.	Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn <i>med søsken</i> treffer sine søsken, etter landbakgrunn. Prosent.	18
2.6.	Hvor ofte man treffer sine søsken. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge 16-25 år. Beregningene er gjort både for alle og for dem som ikke har søsken i husholdningen. Prosent.....	19
2.7.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som er gift, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	19
2.8.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som er gift, samboende eller verken gift eller samboende etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.	20
2.9.	Hvor stor grad av innflytelse <i>gifte</i> unge med innvandrerbakgrunn hadde på beslutningen om å gifte seg og på valget av ektefelle. Prosent. (N=99).....	22
3.1.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med søsken og gjennomsnittlig antall søsken i husholdningen i tillegg til intervjupersonen, etter landbakgrunn, kjønn og alder, blant alle og blant dem som bor hos foreldrene.	26
3.2.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som bor med egne barn, foreldre, beste-foreldre eller andre slektninger ¹ , etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.	27
3.3.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som tilhører ulike typer husholdninger, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Gjensidig utelukkende kategorier. Prosent.....	27
3.4.	Andel som bor alene etter landbakgrunn blant alle unge med innvandrerbakgrunn og blant unge i hele befolkningen, blant alle og blant dem som ikke deler husholdning med foreldrene. Prosent.....	28
3.5.	Gjennomsnittlig antall beboelsesrom i boligen (utenom kjøkken, bad, WC, gang, entre, vaskerom og smårom) blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og om man deler husholdning med foreldrene.....	30
3.6.	Andel som bor trangt (færre rom enn personer, eller ett rom for aleneboende) blant ulike grupper. Prosent.....	31
3.7.	Andel som synes boligen er passe stor, for liten, eller for stor for sin husholdning blant alle og blant dem som bor trangt. Unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.	32
3.8.	Hvor mange innvandrere med samme landbakgrunn som en selv unge med innvandrerbakgrunn mener ville være det ideelle i eget boområde, etter landbakgrunn. Prosent.....	32
3.9.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som mener det burde være flere eller færre innvandrere i ens eget boområde med samme landbakgrunn som en selv, etter landbakgrunn. Prosent.....	33
3.10.	Andel som bor i selveid, andelseid eller leid bolig. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder og alle unge 16-25 år. Prosent.....	33
4.1.	Andel som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) eller som går på skole eller studerer (minst 10 timer per uke) etter kjønn og alder blant unge med innvandrerbakgrunn og alle unge. Prosent.....	41
5.1.	Inntekt forrige år blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.....	43
5.2.	Antall foreldre i arbeid blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.	46
6.1.	Vurdering av egen helse blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	47
6.2.	Andel som mosjonerer eller trener blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	48
6.3.	Andel som mosjonerer eller trener blant unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen etter kjønn og alder. Prosent.	49
6.4.	Andel som har hatt indikasjoner på nervøsitet og tungsinn siste 2 uker blant unge med innvandrerbakgrunn og unge i hele befolkningen, etter kjønn og alder. Prosent.....	50
6.5.	Andel som røyker av og til eller daglig, og andelen som røyker daglig og ikke mosjonerer blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	51

7.1	Hvor ofte unge med innvandrerbakgrunn er sammen med gode venner, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	55
7.2.	Andel som ikke har gode norske venner (på stedet eller andre steder) blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	57
7.3.	Andel som sier at det hender at de er sammen med arbeids- eller skolekamerater på fritiden blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	58
7.4	Andel med fortrolig person blant unge med innvandrerbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alder 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	59
7.5.	Andel som sier at det ofte, av og til, sjelden eller aldri hender at de føler seg ensomme blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.	59
7.6.	Andel som ofte eller av og til føler seg ensom blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år, som innvandret etter fylte 6 år, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.	59
7.7.	Andel som sier at det ofte eller av og til hender han/hun føler seg ensom, blant unge med innvandrerbakgrunn og blant unge generelt. Prosent.....	60
8.1.	Andel som driver med dans, teater, musikk eller noen form for idrett i fritiden blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent	61
8.2.	Andel som er medlem av ulike foreninger blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.....	62
8.3.	Antall ganger man har vært på folkebibliotek, kino, teater (inkl. amatørforestilling), idrettsarrangement eller på konsert, og andel som har foretatt minst ett besøk, i løpet av de siste 12 måneder. Unge med innvandrerbakgrunn. Gjennomsnittlig antall blant alle og prosent.....	62
8.4.	Andel som har parabolantenne og som ser film eller TV på foreldrenes morsmål daglig eller minst ukentlig blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent	63
8.5.	Andel som har lest ulike former for tekst, og andel tekster som var på norsk, blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent	64
8.6.	Andel som fra tid til annen gir hjelp (praktisk og tilsyn med syke og eldre) til foreldre, slekt, venner eller naboer blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, alder og kjønn. Prosent.....	64
8.7.	Timer brukt på husarbeid per uke, eksklusive pass av barn og syke blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn etter kjønn og alder. Prosent.....	65
8.8.	Andel som har blitt utsatt for vold, trusler eller tyveri/skadeverk siste 12 måneder, eller som har problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet, blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	66
8.9.	Andel som har blitt utsatt for vold, trusler eller tyveri/skadeverk siste 12 måneder, eller som har problemer med kriminalitet, vold eller hærverk i boområdet, blant unge med innvandrerbakgrunn, og alle unge i alderen 16-25 år. Prosent.....	66
9.1.	Andel som er oppdratt i ulike religioner og andel som selv tilhører denne religionen i dag blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent.....	67
9.2.	Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Utdrag fra svar på en 10-delt skala. Prosent og gjennomsnitt.....	68
9.3.	Andel som har deltatt på religiøse møter siste 12 måneder og gjennomsnittlig antall møter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent og antall.....	70
9.4.	Hvordan unge med innvandrerbakgrunn opplever muligheten for å utøve sin religion i Norge, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent.....	72
10.1.	Egenvurderte muntlige ferdigheter i norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent.....	74
10.2.	Egenvurderte muntlige ferdigheter i foreldrenes morsmål blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	75
10.3.	Egenvurderte muntlige ferdigheter i foreldrenes morsmål og i norsk blant tidliginnvandrete og etterkommere. Prosent	75
10.4.	Vurdering av mors og fars muntlige norskerferdigheter blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent	78
10.5.	Andel som snakker svært godt norsk eller ikke etter om far eller mor snakker godt/svært godt norsk blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent	79
10.6.	Egenvurderte ferdigheter i muntlig norsk blant unge med innvandrerbakgrunn, etter om man har gått i barnehage i Norge og kjønn. Prosent.....	79
10.7.	Ferdigheter i foreldrenes morsmål og i norsk etter om man har hatt minst ett opphold på ett år eller mer i foreldrenes hjemland, blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent.	80

11.1.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som i ulike sammenhenger mener de har eller kan ha blitt forskjellsbehandlet på grunn av sin bakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Se spørsmålsformuleringer i egen liste. Refererer til siste år eller jfr merknad. Prosent	82
11.2.	Andel som tror at de noen gang har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant unge med innvandrerbakgrunn <i>som ikke deler husholdning med foreldre</i> , etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	84
11.3.	Andel som mener "diskriminerende holdninger mot innvandrere fra arbeidsgivere" var blant årsakene til at de var blitt gående helt eller delvis uten jobb siste år. Blant unge med innvandrerbakgrunn <i>som i løpet av de siste 12 måneder var uten arbeid og søkte etter arbeid</i> , etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	85
11.4.	Samhørighetsfølelse med Norge som land blant unge med innvandrerbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt	86
11.5.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som har besøkt familien i opprinnelseslandet og tidspunkt for siste besøk, etter landbakgrunn. Prosent	87
11.6.	Antall opphold i hjemlandet av minst én måneds varighet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn	88
11.7.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som har hatt minst ett opphold på ett år eller mer i hjemlandet, og andel som har gått på skole i hjemlandet, etter landbakgrunn. Prosent	88
11.8.	Andel som tror de kommer til å flytte til sitt/foreldrenes opprinnelsesland for å bo der fast blant unge med innvandrerbakgrunn og blant førstegenerasjonsinnvandrere 25-70 år som kom til landet etter fylte 6 år. Prosent	89

Vedleggstabeller

Innledning

1.	Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Pakistan, antall	106
2.	Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Vietnam, antall	106
3.	Aldersfordeling i befolkningen, alder per 31.12.2005, Tyrkia, antall	106
4.	Beregningsgrunnlag (prosentueringsgrunnlag) for viktige grupper (uvektet N)	106
5.	Andel menn i utvalget etter landbakgrunn og alder. Prosent	106

Bakgrunn, familie og ekteskap

6.	Fars høyeste fullførte utdanning, etter landbakgrunn. Prosent	107
7.	Mors høyeste fullførte utdanning, etter landbakgrunn. Prosent	107
8.	Fars yrke i opprinnelseslandet, etter landbakgrunn. Prosent	107
9.	Mors yrke i opprinnelseslandet, etter landbakgrunn. Prosent	107
10.	Andel som er forlovet blant <i>ugifte</i> unge med innvandrerbakgrunn, etter alder, kjønn og landbakgrunn. Prosent	107

Husholdning og boforhold

11.	Andel som deler husholdning med foreldre etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	108
12.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene etter alder. Prosent	108
13.	Andel unge med innvandrerbakgrunn som deler husholdning med foreldrene, etter alder, kjønn og landbakgrunn. Prosent	108
14.	Andel som bor hos foreldrene etter kjønn og alder. Hele befolkningen 2004. Prosent	108
15.	Antall søsken i husholdningen i tillegg til intervjudeltakeren blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn og alder	108
16.	Andel som har søsken og som bor sammen (deler husholdning) med søsken blant unge 16-25 år i hele befolkningen. Levekårsundersøkelsen 2002 (tverrsnitt, hovedutvalg). Prosent	108
17.	Antall søsken i husholdningen, i tillegg til intervjudeltakeren selv. Unge med innvandrerbakgrunn og alle unge 16-25 år. Prosent og kumulativ prosent (andel med gitt antall søsken eller færre)	109
18.	Husholdningsstørrelse blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltakeren. Prosent	109
19.	Husholdningsstørrelse blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia, som kom til landet etter fylte 6 år. Antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltakeren. Prosent	109
20.	Husholdningsstørrelse (antall personer i husholdningen inkl. intervjudeltakeren) etter om man bor hos foreldrene og landbakgrunn. Gjennomsnitt	109
21.	Antall rom i boligen. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent	109
22.	Antall rom i boligen blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent	110
23.	Antall rom i boligen blant unge med innvandrerbakgrunn, blant førstegenerasjonsinnvandrere over 25 år og blant alle unge 16-25 år. Prosent	110

24.	Andel som synes boligen er passe stor, for liten, eller for stor for sin husholdning blant første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent	110
25.	Disposisjonsform til bolig. Første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent	110
26.	Hvilken hustype bor du/dere i? Unge med innvandrerbakgrunn og første generasjonsinnvandrere over 25 år. Prosent	110

Skole og arbeid

27.	Andel som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	111
28.	Andel med inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke) blant unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	111
29.	Andel unge med innvandrerbakgrunn i alder 20-25 år som har arbeid og som går på skole etter landbakgrunn og kjønn	111
30.	Andel som har inntektsgivende arbeid (minst 1 time per uke), eller som går på skole eller studerer minst 10 timer per uke, blant etterkommere og tidliginnvandrete, etter alder. Prosent	111

Økonomi og inntekt

31.	Andel hvor (minst én i) intervjudeltagerens husholdning har mottatt ulike former for offentlige ytelser i løpet av siste 12 md., samt antall medlemmer i husholdningen og andel med inntektsgivende arbeid blant ulike grupper av unge med innvandrerbakgrunn. "Vet ikke" er utelatt. Prosent	112
32.	Andel hvor husholdningen i løpet av de siste 12 måneder har hatt vansker med å klare løpende utgifter. Unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn. Prosent	112

Helse

33.	Andel som har hatt angst- eller depresjonsrelaterte plager i løpet av de siste 2 uker blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	112

Sosialt nettverk

34.	Andel som har gode norske venner blant første generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år, etter kjønn og landbakgrunn. Prosent og prosentueringsgrunnlag (N)	113

Religion og religionsutøvelse

35.	Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt	114
36.	Hvor viktig religion er i livet blant unge med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn. Prosent og gjennomsnitt	114
37.	Hvor viktig religion er i livet blant første generasjonsinnvandrere fra Pakistan, Tyrkia eller Vietnam i alderen 25-70 år, som kom til landet etter fylte 6 år, etter landbakgrunn og kjønn. Prosent og gjennomsnitt	114

Følelse av diskriminering og samhörighet med Norge

38.	Andel som tror de helt sikkert eller antakelig har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent	115
39.	Andel som tror at de har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn blant (alle) unge med innvandrerbakgrunn etter landbakgrunn, kjønn og alder. Prosent	115
40.	Svarfordeling og gjennomsnitt for spørsmål om i hvilken grad man føler samhörighet med Norge blant første generasjonsinnvandrere over 25 år fra Pakistan, Vietnam og Tyrkia. Prosent	115